แผนวิสาหกิจ
องค์การสวนพฤกษศาสตร์

The Botanical Garden Organization

CORPORATE STARTEGY PLAN

ผ่านความเห็นชอบจากผู้อำนวยการ
องค์การสวนพฤกษศาสตร์

2567-2570

| เรียบเรียงโดย

ส่วนนโยบายและแผน

ทบทวนปีงบประมาณ 2567

www.qsbg.org

บทสรุปผู้บริหาร

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดทำแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2566 – 2570 ให้เป็นไปหลักเกณฑ์การจัดทำแผนวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการประจำปีของรัฐวิสาหกิจ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจภายใต้ พระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลบริหารรัฐวิสาหกิจ โดยมีสาระสำคัญของแผนดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

VISION **สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 **เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ** To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัยการอนุรักษ์และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งเป็นเป้าหมาย และทิศทางของกิจการในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องดำเนินการ โดยกรอบแนวทางดังกล่าวจะส่งผลต่อการดำเนินงาน และการปฏิบัติตั้งแต่ระดับองค์กร ระดับสำนัก และระดับบุคคล เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกองค์ประกอบขององค์การสวนพฤกษศาสตร์จะบูรณาการร่วมกันผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ไปสู่การเป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากลในปี 2570 และบรรลุวิสัยทัศน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้วิเคราะห์และพัฒนาวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยพิจารณาจากเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)

(2) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA)

(3) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency : CC)

(4) โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Opportunities) นำไปสู่ Intelligent Risk

1) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)

ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์จากปัจจัยภายใน	
SC1	ความท้าทายด้านการบริหารจัดการบุคคลและการดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพ
SC2	ความท้าทายด้านการการวางแผนและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่มีครบถ้วนเพียงพอ
SC3	ความท้าทายในการการจัดการข้อจำกัดด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ
	ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์จากปัจจัยภายนอก
SC4	ความท้าทายในการจัดการองค์กรในสภาวะที่มีไม่แน่นอนทางการเมืองและเศรษฐกิจ
SC5	ความท้าทายในการสร้างบทบาทในการเป็นผู้นำทางด้านพฤกษศาสตร์
SC6	ความท้าทายจากการเผชิญปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
SC7	ความท้าท้ายกับการจัดการพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยว

2) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage)

SA1	การอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและการวิจัยด้านพฤกษศาสตร์
SA2	การเป็นศูนย์กลางทางทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก
SA3	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว
SA4	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ
SA5	การเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

เมื่อทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage) และความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) พบว่าองค์การสวนพฤกษศาสตร์มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ด้วยการที่มีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์แบบกว้างแต่มีลักษณะเฉพาะ ดังแสดงในตาราง ดังนี้

		ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage)	
		Uniqueness perceived	**Low-cost position**
เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Target)	**Board**	Differentiation	Overall Cost Leadership
	Narrow	Focused Differentiation	Focused cost of Leadership

3) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency)

CC1	การอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ในและนอกถิ่นกำเนิด (S1)
CC2	การบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ด้านพืช ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศ (S2)
CC3	งานด้านวิชาการและวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (S5, S9)
CC4	การสร้างร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ (S6)

4) โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Opportunities) นำไปสู่ Intelligent Risk

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดโอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Opportunities) และประเมิน Intelligent Risk ดังตารางนี้

		ผลิตภัณฑ์ (Product)	
		ปัจจุบัน (Current)	ใหม่ (New)
ตลาด (Market)	ปัจจุบัน	**Market Penetration Strategy**	**Product Development Strategy**
	ใหม่	**Market Development Strategy**	**Diversification Strategy**

Diversification Strategy คือการที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะปรับเปลี่ยนตัวแบบธุรกิจ และการให้ความสำคัญไปยังตลาดใหม่ และผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และรายได้ให้เกิดขึ้นมากกว่าการอิงรายได้จากทางเดียวอย่างการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นการออกแบบยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโต (Growth Strategy) โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เลือกการใช้ Concentric Diversification หรือการสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการจากฐานลูกค้า และฐานความรู้ที่เป็นจุดแข็งขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

และจากการวิเคราะห์ดังกล่าว ทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ทั้งสิ้น 5 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1) SO1: ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก
(Goal: BGCI Standard)
2) SO2: ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก
(GOAL: Global Strategy for Plant Conservation)
3) SO3: มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ
(GOAL: Biodiversity Research and Innovation)
4) SO4: สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี
(GOAL: ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม)
5) SO5: ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล

โดยมีการถ่ายทอดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์จากวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และเป้าหมายไว้ดังนี้

1. การถ่ายทอดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง			
			แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
เป้าประสงค์ 1 พัฒนาองค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐาน BGCI Botanic Garden Accreditation ทั้ง 3 ระดับ	เสริมสร้างและพัฒนาองค์ประกอบตามมาตรฐาน BGCI เพื่อขอการรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล	พัฒนากลไกและเครื่องมือการจัดการสวนพฤกษศาสตร์สนับสนุนงานสวนพฤกษศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ	F1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน	F102 ส่งเสริมและพัฒนา เครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช	1. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ตามมาตรฐาน BGCI 2. กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเครื่องมือการจัดการสวนพฤกษศาสตร์	เจ้าภาพหลัก ● สำนัก พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ เจ้าภาพรอง ● สำนักวิจัยและอนุรักษ์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง			
			แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 2</u> สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในและต่างประเทศ	เสริม สร้างความร่วมมือเครือข่ายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล	เพิ่มเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์	F102 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความ ยั่งยืน	F102 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชทั้งในและต่างประเทศ	1.พัฒนากระบวนการกิจกรรม และการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน	<u>เจ้าภาพหลัก</u> ● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ <u>เจ้าภาพรอง</u> ● สำนัก พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ● สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศอย่างเป็นระบบ	ยกระดับการเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืชในระดับประเทศ	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์และแหล่งอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรพันธุ์พืช	F2 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ฟื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	F201 : เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ F202 : อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	1) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช 2) พัฒนาระบบอนุรักษ์ และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง	● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ ● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
		ส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมฟื้นฟูคืนถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	F3 โครงการฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ	F301 เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ F302 : ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน	1) เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ 2) ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดพันธุ์พืช	● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ ● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		ขยายขอบเขตและบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ในการการเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชของประเทศ	F4 โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ตะวันตกและภาคใต้	F401 โครงการออกแบบจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันตก	1) โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี 2) โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์พังงา	● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัย และพัฒนา	ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนระบบงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	เสริมสร้าง การเป็นแหล่งศึกษา รวบรวมองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสนับสนุนงานวิจัย	P2 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	P201 : สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น P202 : เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช P203 : สนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	ข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น P202 : เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช P203 : สนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		มุ่งผลิตผลงานการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเน้นการวิจัยพื้นฐาน อนุรักษ์และพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์ สู่เป้าหมายการวิจัยในระดับประเทศ	F5 โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	F501 ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย	ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์
				F502 วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช	วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช	สำนักวิจัยและอนุรักษ์
				F503 วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสังคมและพาณิชย์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ	บูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	F6 บูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	F601 : โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	● โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ระยอง	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
				F602 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	● โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ - เชียงใหม่ - สุโขทัย - พิษณุโลก	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
		สร้างและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ	P1 ผลผลิตสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้าน พฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	P101 : สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	● สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
				P103 : ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน	● ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน	
มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ภารกิจ อ.ส.พ. ด้านการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	ต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	เสริมสร้างภารกิจองค์กรสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มสู่ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ที่คุ้มค่า	แผนธุรกิจจัดหารายได้	สร้างรายได้จากธุรกิจ **BMC001** อนุรักษ์ **BMC002** การถ่ายทอดความรู้ **BMC003** การท่องเที่ยวและนันทนาการ **BMC004** การศึกษาวิจัย	โครงการธุรกิจจัดหารายได้	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) SO5 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> การบริหารจัดการองค์กร 8 ด้านมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานภายใต้หลักเกณฑ์การประเมิน	พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพผ่านหลักเกณฑ์การประเมินในระดับสากล	พัฒนากระบวนการภายใต้ Core Business Enaber 8 ด้าน	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน	F103 : พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรในทุกด้าน		
			P1 ผลผลิตสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้าน พฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	P102 : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ P105 : บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	• พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ • บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	
ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการ	การวางแผนทรัพยากรบุคคลด้วยการวิเคราะห์ HROI	เร่งจัดทำแนวทางการดำเนินงานในการวิเคราะห์ผลตอบแทน	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหาร	F103 : พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรในทุกด้าน		

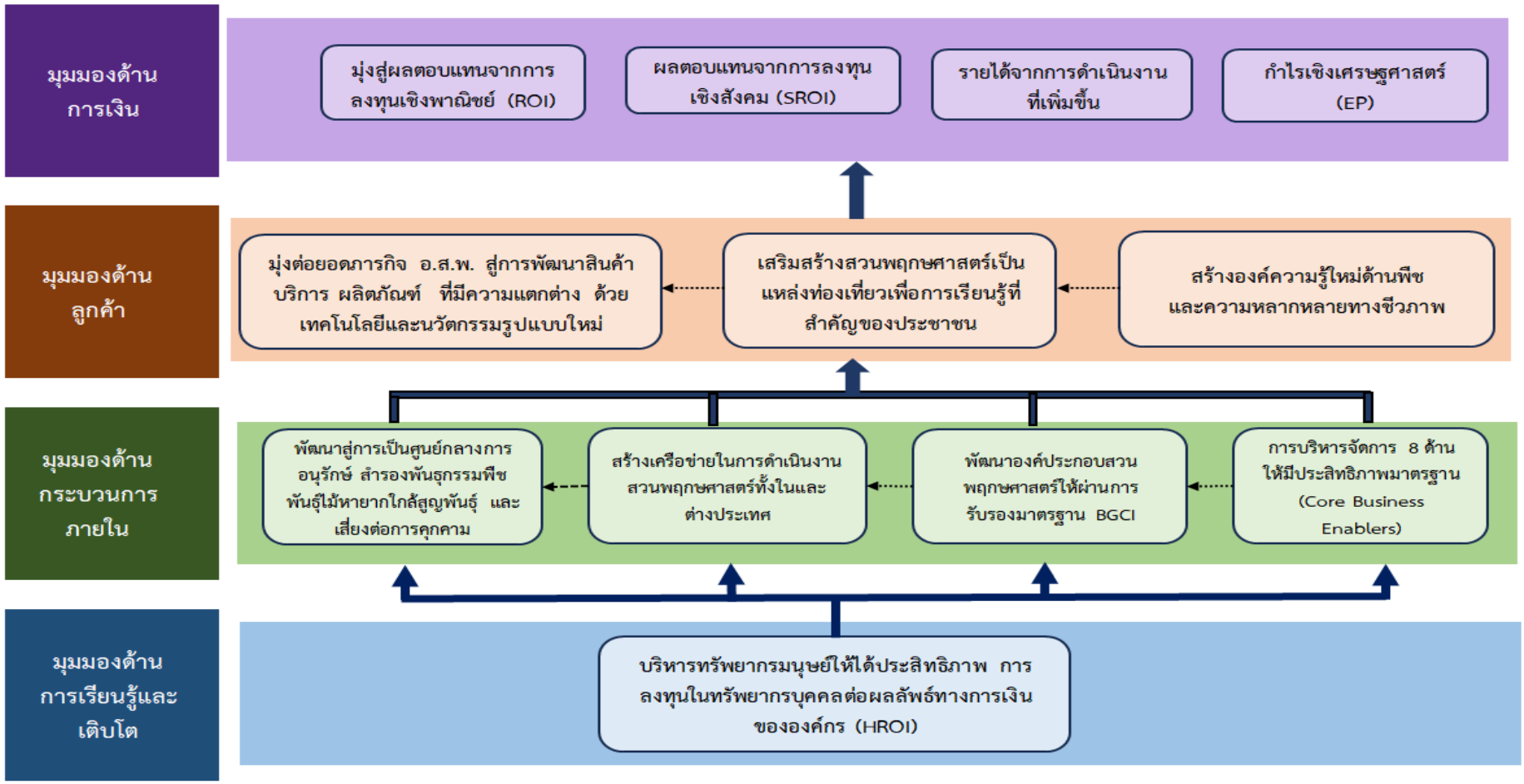
เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
ลงทุนที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร		จากการลงทุน สู่แนวทางการปฏิบัติจริง	จัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน			

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดตัวแบบธุรกิจ (Business Model) ที่จะเป็นแนวทางและเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

CODE	ตัวแบบธุรกิจ	ผลิตภัณฑ์/บริการ	ตลาด	วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO)
BMC001	แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)	**BGO World Class** สร้างมาตรฐานทั้ง BGI, GSPC, ISO (งานวิจัย ทุนวิจัย)	นักวิชาการ เครือข่ายระดับโลก	SO1, SO2, SO5
BMC002	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education and Learning)	**Botanic Academy** (การบริหารทางวิชาการ และการส่งเสริมการเรียนรู้)	โรงเรียน สถานศึกษา และกลุ่มสถาบัน การศึกษาที่ต้องจัดทำ Eco - School	SO1, SO4, SO5
BMC003	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Business Model Canvas : Recreation)	**การพัฒนาการท่องเที่ยวสวนสาขา โดยใช้ Customer Routing Design (CRD)** หรือ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างผูกพันกับลูกค้า และเป็น Customer Data Platform	ตลาดนักท่องเที่ยวระดับ B+ ที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการการท่องเที่ยว	SO1, SO4, SO5
BMC004	แบบจำลองทางธุรกิจด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)	**R&D to Business** พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ประกอบการบนฐานข้อมูลและความรู้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	ผู้ประกอบการที่สนใจในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีสิทธิบัตรและมีมาตรฐานได้รับการยอมรับ	SO1, SO3, SO5

และเพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์ได้อย่างเชื่อมโยง จึงได้มีการนำเอาแนวคิด Balance Scorecard มาใช้ เพื่อนำไปสู่การทำแผนภูมิยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หรือกิจกรรมอื่น ๆ

3. แผนภูมิยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

Balance Scorecard เป้าหมายตามช่วงเวลา

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Financial Perspective	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -10% • รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 40-45 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 20% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 70%	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -5 -0 % • รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 50-60 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 30-40% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 60%	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) 10% • รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 68 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 50% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 50%	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Customer Perspective	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 3 แห่ง	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 5 แห่ง	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 6 แห่ง	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 ชิ้นงาน/ปี	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ ที่มีความแตกต่างด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 4 ชิ้นงาน/ปี	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ ที่มีความแตกต่างด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 4 ชิ้นงาน/ปี	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	- สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี - ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี - ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม					

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Internal Process Perspective	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 1 Botanic Garden Accreditation - ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 2 Conservation Practitioner Accreditation	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 3 : BGCI Advance Conservation Practitioner Accreditation	- มีแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินกิจกรรมยกระดับและต่อยอดผลจากการได้รับการรับรอง BGCI อย่างเป็นรูปธรรม	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10% - และมีการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 20% ของเครือข่ายทั้งหมด	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	
	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมี	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมี					

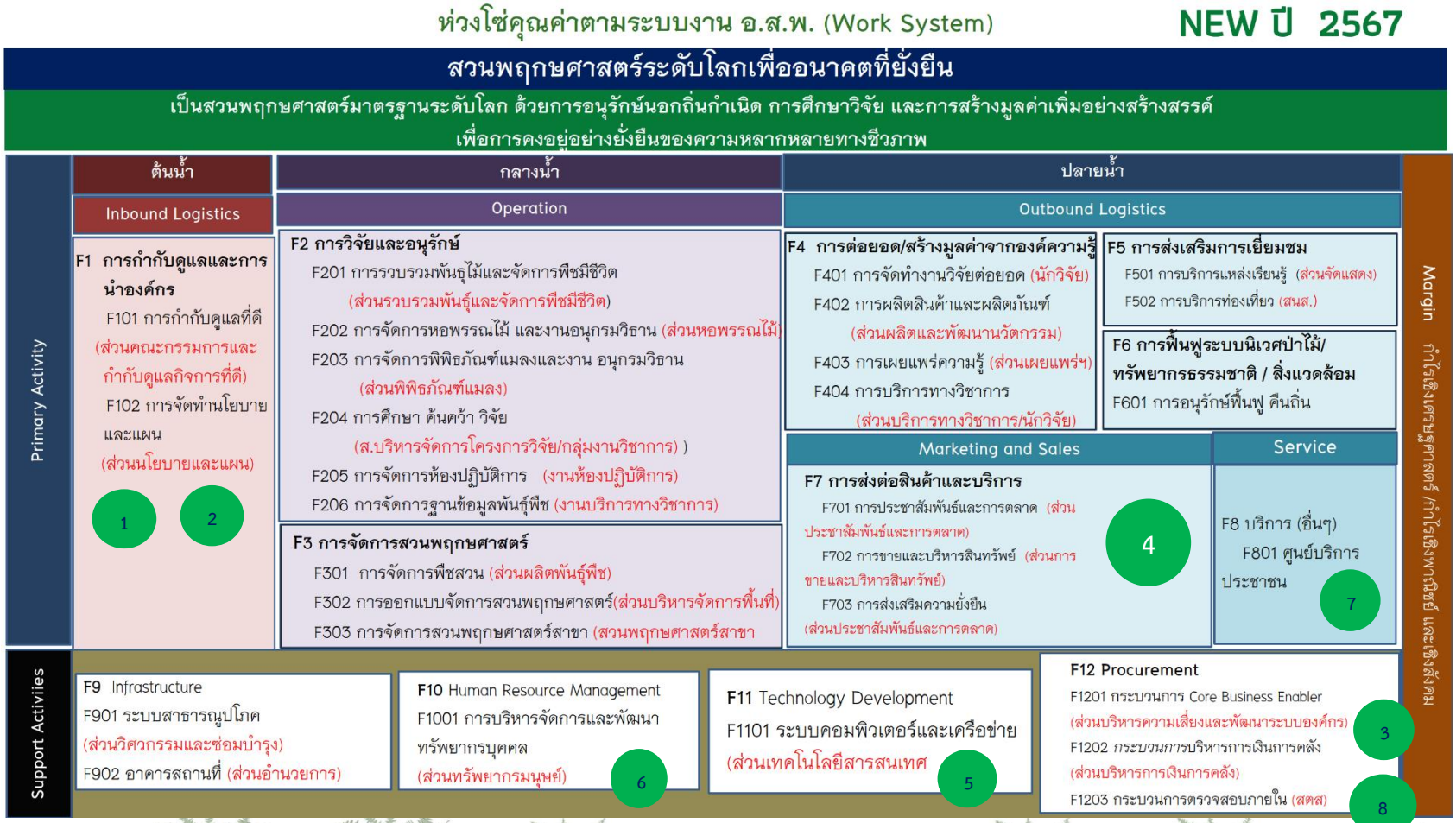
BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
	สวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 5 แห่ง	ได้รับการพัฒนาจำนวน 6 แห่ง	สวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 7 แห่ง					
	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 623 ชนิดพันธุ์ - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20%	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 65 ชนิดพันธุ์ - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50%	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 1,080 ชนิดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ60 ของจำนวนชนิดภพันธุ์ไม้หายากทั้งหมด - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80%					
	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.14	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.83	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.26	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Learning and Growth Perspective	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร เริ่มมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมการคำนวณและนำมาใช้ในการบริหารแผนงาน	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร ร้อยละ 20%-50%ของ HROI ที่ได้จากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร ร้อยละ 50%75%ของ HROI ที่ได้จากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

จากการกำหนด Balance Scorecard แต่ละมุมมอง องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการกระจายลงสู่การปฏิบัติผ่านแต่ละสำนัก เพื่อกระจายลงสู่ตัวชี้วัดระดับบุคคลต่อไป ทั้งนี้การดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายแต่ช่วงตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ออกแบบระบบงานที่ส่งเสริมและขับเ คลื่อนโดยระบบงาน (Works System) จะมีความเชื่อมโยงสอดคล้องและบูรณาการกับ 8 Core Business Enablers ดังภาพต่อไปนี้

1	การกำกับดูแลที่ดีและการนำองค์กร (Corporate Governance & Leadership : CG & Leadership)
2	การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planning: SP)
3	การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (Risk Management & Internal Control : RM & IC)
4	การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และลูกค้า (Stakeholder and Customer Management : SCM)
5	การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology: DT)
6	การบริหารทุนมนุษย์ (Human Capital Management: HCM)
7	การจัดการความรู้และนวัตกรรม (Knowledge Management & Innovation Management: KM&IM)
8	การตรวจสอบภายใน (Internal Audit: IA)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่าการดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีรากฐานของกระบวนการที่สำคัญ และถือว่า 8 Core Business Enablers เป็นรากฐานสำคัญต่อกระบวนการดำเนินงานในปัจจุบันดังจะเห็นได้ว่า ระบบงาน (Work System) นั้นเชื่อมโยงกับ 8 Core Business Enablers อย่างมาก

คำนำ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในสาขาทรัพยากรธรรมชาติ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย เพื่อลดการสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพ และอีกส่วนหนึ่ง บทบาทหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ คือ บทบาทหน้าที่ในมิติทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดหารายได้

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการจัดทำแผนวิสาหกิจ พ.ศ. 2566 – 2570 โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำแผนวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการรประจำปีของรัฐวิสาหกิจ ภายใต้ พระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 เพื่อให้ใช้เป็นกรอบการดำเนินกิจการเพื่อผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ก้าวสู่การเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และบรรลุตามภารกิจหลักของการจัดตั้งองค์การพฤกษศาสตร์ รวมถึงการดำเนินการในมิติทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ สร้างประสิทธิผลในการดำเนินกิจการ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อ.ส.พ. ได้ทำการทบทวนแผนวิสาหกิจ พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อปรับปรุงแผนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ ด้วยความมุ่งมั่นขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่จะเป็นองค์กรหลักเพื่อภารกิจด้านพฤกษศาสตร์ทั้งของประเทศ และระดับสากล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์

กรกฎาคม 2567

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร ข
คำนำ พ
สารบัญ ฟ
สารบัญภาพ ย
สารบัญตาราง ร
ส่วนที่ 1 บทนำ 1
1. หลักการและเหตุผล 1
2. แนวทางการจัดทำแผนและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ 3
ส่วนที่ 2 บริบทองค์กร 4
1. ประวัติความเป็นมา 4
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง 5
3. อำนาจหน้าที่ 5
4. ประเภทกิจการ/ลักษณะการประกอบกิจการ 6
5. ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์ 6
6. พื้นที่ดำเนินงาน 6
7. ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ 7
8. องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์ 9
9. บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์ 12
10. โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง 13
ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปัจจุบัน 15
1. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ 15
2. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช 22
3. ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ 23
4. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ 25
5. ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ 26
6. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมภาพลักษณ์และการพัฒนาธุรกิจ 27
7. รายงานผลการดำเนินงานด หัวข้อ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ 31
ส่วนที่ 4 นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน 32
1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 32
2. ยุทธศาสตร์ชาติ 33

3. แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) 37
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) 40
6. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี 43
7. BCG Model 49
8. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี) 53
9. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) 54
10. ร่างกรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ 56
ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) 58
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 58
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT 69
3. ปัจจัยความยั่งยืน 74
ส่วนที่ 6 การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 79
1. วิสัยทัศน์ 2566 – 2570 79
2. นิยาม 79
3. พันธกิจ 2566 - 2570 80
4. ค่านิยมองค์กร (Core Value) 80
5. ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 81
6. แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ 83
7. กระบวนการวิเคราะห์ Scenario Planning จำแนกตามประเภทของแบบจำลองทางธุรกิจ 88
ส่วนที่ 7 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) 96
1. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) 96
2. ความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk 104
3. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กับแบบจำลองทางธุรกิจ 108
4. การออกแบบ Work System ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 112
ส่วนที่ 8 การกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ (Strategy Formulation) 117
1. การกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ระดับองค์กร 117
2. Balance Scorecard 120
3. แผนภูมิยุทธศาสตร์ (Strategy Map) 128
4. การเชื่อมโยงและการกระจายลงสู่ระดับสำนัก (BSC Alignment and Strategic Deployment) 130
ส่วนที่ 9 การจัดทำแผนปฏิบัติการ 136
1. การจัดทำแผนปฏิบัติการ 136
2. ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ ตัวแบบธุรกิจ และ 8 Core Business enablers 137
3. แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2670) 149

4. การสื่อสารยุทธศาสตร์สู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ 153
ส่วนที่ 10 ปัจจัยสู่ความสำเสร็จและผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน 158
1. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors) 158
2. ปัจจัยสู่ความสำเร็จจำแนกตามมุมมองของ Balance Scorecard ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 159
ส่วนที่ 11 การคาดการณ์ผลการดำเนินงาน ปี 2566 – 2567 165

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 ผังโครงสร้างองค์กร 13
ภาพที่ 2 ภาพพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์แห่งใหม่และกลุ่มอาคารเรือนกระจก 20
ภาพที่ 3 ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 6 สายพันธุ์ 24
ภาพที่ 4 หลักสูตรฝึกอบรม 27
ภาพที่ 5 สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์ 27
ภาพที่ 6 การนำเทคโนโลยีมาใช้ 28
ภาพที่ 7 แสดงผลการประเมินรายประเด็น ของหัวข้อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ปี 2566 - 2567 31
ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 33
ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) 34
ภาพที่ 10 แผนภาพแสดงรายละเอียดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 37
ภาพที่ 11 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 องค์ประกอบ 4 ด้าน 42
ภาพที่ 12 บทบาทของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง 46
ภาพที่ 13 กรอบและแนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 47
ภาพที่ 14 ภาพแสดงบทบาทที่เกี่ยวข้องของรัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 48
ภาพที่ 15 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาในรูปแบบ BCG model 50
ภาพที่ 16 แสดง BCG Model ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 52
ภาพที่ 17 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 54
ภาพที่ 18 แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) 56
ภาพที่ 19 ร่างกรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ 56
ภาพที่ 20 แสดงตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน 72
ภาพที่ 21 ค่านิยมองค์กร (Core Value) 80
ภาพที่ 22 The work System Framework 112
ภาพที่ 23 BGO Work System ภาพรวม 113
ภาพที่ 24 BGO Work System กระบวนการภายใน 114
ภาพที่ 25 BGO Work System และ 8 Core Business Enablers 115
ภาพที่ 26 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ หรือ Critical/Key Success Factor 158

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดทำแผนและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ 3
ตารางที่ 2 อัตรากำลัง 14
ตารางที่ 3 ต้องการขอรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล 21
ตารางที่ 4 แสดงรายได้ 3 ไตรมาสแรกของปี 2567 เปรียบเทียบ รายได้ ปี 2566 29
ตารางที่ 5 สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2567) 30
ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินรายปีขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2548-2566 30
ตารางที่ 7 ประเด็นยุทธศาสตร์ 44
ตารางที่ 8 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model 53
ตารางที่ 9 แสดงความเชื่อมโยงระดับประเทศและแผนยุทธศาสตร์ 57
ตารางที่ 10 ประมาณการเศรษฐกิจปี 2567 61
ตารางที่ 11 จุดแข็ง (Strength) 69
ตารางที่ 12 จุดอ่อน (Weakness) 70
ตารางที่ 13 โอกาส Opportunity: O 71
ตารางที่ 14 อุปสรรค (Threat) 71
ตารางที่ 15 แสดงถึงแนวทางการกำหนดกระบวนการความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 75
ตารางที่ 16 แสดงความสอดคล้องกับนโยบายและมีความสมดุลของปัจจัยความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 77
ตารางที่ 17 สรุปปัจจัยความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ตามมิติต่างๆ 78
ตารางที่ 18 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 81
ตารางที่ 19 แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation) 84
ตารางที่ 20 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education) 85
ตารางที่ 21 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยว (Business Model Canvas : Recreation) 86
ตารางที่ 22 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas : Research) 87
ตารางที่ 23 ประเมินปัจจัยผลักดันภายนอก 88
ตารางที่ 24 ประเมินปัจจัยผลักดันภายใน 89
ตารางที่ 25 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันด้านเศรษฐกิจ 90
ตารางที่ 26 แสดง Scenario Planning (ปัจจัยผลักดันภาวะเศรษฐกิจ) 91
ตารางที่ 27 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 92
ตารางที่ 28 Scenario Planning (ปัจจัยผลักดันสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ) 93
ตารางที่ 29 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันด้าน 8 Core Business Enablers/ด้านระบบ 94
ตารางที่ 30 Scenario Planning ของปัจจัยผลักดันด้าน 8 Core Business Enablers/ด้านระบบ 95

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบในการแข่งขัน 100
ตารางที่ 32 แสดงการวิเคราะห์ โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ด้วย The Ansoff Matrix 102
ตารางที่ 33 แสดงการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบธุรกิจ และ The Ansoff Matrix 103
ตารางที่ 34 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC001 104
ตารางที่ 35 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC002 105
ตารางที่ 36 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC003 106
ตารางที่ 37 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC004 107
ตารางที่ 38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบธุรกิจและวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 108
ตารางที่ 39 แสดงความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ แบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model Canvas) และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG) 109
ตารางที่ 40 ความเชื่อมโยง ระหว่าง BGO Work System และ 8 Core Business Enablers 116
ตารางที่ 41 แสดงการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบในการแข่งขัน 117
ตารางที่ 42 แสดงการวิเคราะห์ โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ด้วย The Ansoff Matrix 119
ตารางที่ 43 Balance Scorecard 123
ตารางที่ 44 แสดงการเชื่อมโยงระดับสำนัก (BSC Alignment and Strategic Deployment) ระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2567 130
ตารางที่ 45 องค์ประกอบของการกระจายยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ 136
ตารางที่ 46 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ ตัวแบบธุรกิจ และ 8 Core Business enablers 137
ตารางที่ 47 ตารางแผนงานโครงการเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ 149
ตารางที่ 48 ลำดับการสื่อสารยุทธศาสตร์ (Hierarchy of Strategy Communication) 154
ตารางที่ 49 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน 157
ตารางที่ 50 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors) 158
ตารางที่ 51 ปัจจัยสู่ความสำเร็จจำแนกตามมุมมองของ Balance Scorecard ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ 159
ตารางที่ 52 กรอบเวลาในการรายงานการคาดการณ์รายไตรมาส และการจัดส่งรายงานการคาดการณ์ของแต่ละสำนัก 166

ส่วนที่ 1
บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานะเป็นนิติบุคคลสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในสาขาทรัพยากรธรรมชาติ ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย เพื่อลดการสูญเสียของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าวิตกกังวลอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพเป็นรากฐานของระบบนิเวศ ซึ่งช่วยสนับสนุนการดำรงอยู่ของสังคมมนุษย์ การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลสะท้อนอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ สวนพฤกษศาสตร์จึงมุ่งเป็นกำลังสำคัญในการที่จะคืนความสมดุลของทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับป่าไม้และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืนให้กับฐานทรัพยากรชีวภาพของประเทศ และการเติบโตด้านเศรษฐกิจในระยะยาวให้กับประเทศไทย สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่น ที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอนนำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้อง จัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป เนื่องจากนานาประเทศให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำรงไว้ ซึ่งทรัพยากรที่สำคัญของมวลมนุษยชาติ จึงถือได้ว่าเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของประเทศแต่ละประเทศมาโดยตลอด

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ของประเทศ เพื่อดำเนินงานตามภารกิจที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) และการดำเนินงานระดับชาติเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายกลยุทธ์ทั่วโลกสำหรับการอนุรักษ์พืช (GSPC) ซึ่งปัจจุบันเป้าหมายดังกล่าวได้สิ้นสุดระยะเวลาของเป้าหมายแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการกำหนดกรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Global Biodiversity Framework) ซึ่งได้มีการนำมาใช้เป็นกรอบและเป้าหมายในการดำเนินงานของทั่วทุกประเทศ ครอบคลุมถึงเป้าหมายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชของโลก องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรง ตระหนักถึงความสำคัญ จึงได้เร่งสร้างและพัฒนาองค์กร ให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและมวลมนุษยชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านการจัดการสวนพฤกษศาสตร์ โดยถ่ายทอดเป็นวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูป และแผนอื่น ๆ ในระดับประเทศ

ตลอดจนใช้เป็นแผนวิสาหกิจของหน่วยงาน เพื่อขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญ ให้บรรลุต่อวัตถุประสงค์เป้าหมายในระดับประเทศและระดับโลกต่อไป

ในการจัดทำแผนดังกล่าวตามแนวทางการจัดทำแผนระดับ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2563 ระบุให้รัฐวิสาหกิจใช้ชื่อแผนว่า “แผนวิสาหกิจ.....” เว้นแต่ได้มีการระบุไว้ในกฎหมายให้ใช้ชื่ออื่น

ในปีงบประมาณ 2565 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้จัดทำแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2566-2570 โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในคราวการประชุมครั้งที่ 7/2565 วันอังคารที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2565 และผ่านความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันศุกร์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

ต่อมาในปีงบประมาณ 2566 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2566-2570 ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำแผนวิสาหกิจและแผนปฏิบัติการประจำปีของรัฐวิสาหกิจโดยได้มีการปรับปรุงรายละเอียดข้อมูลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยคงสาระสำคัญเดิมไว้เป็นส่วนใหญ่ และเพิ่มรายละเอียดที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำแผน รวมถึงปรับปรุงเพิ่มเป้าหมาย บางส่วนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพื่อนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในปี 2566 และได้นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ในภายในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 โดยได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 27 กรกฎาคม 2566 แล้ว และได้นำเสนอตอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามลำดับต่อไป

ในปีงบประมาณ 2567 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการทบทวนแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2566-2570 อีกครั้งหนึ่ง และได้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญบางส่วน แต่เนื่องจากองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ประสบปัญหาขาดความต่อเนื่องในการสรรหาคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ จึงได้ขอใช้แผนวิสาหกิจฉบับเดิมไปพลางก่อน อย่างไรก็ตามได้นำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เนื่องจากเกิดปัญหาทางการเมือง ในการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี ทำให้กระบวนการอนุมัติแผนดังกล่าวล่าช้า จึงนำเสนอแผนฉบับนี้ เพื่อให้ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์ แผนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินการตามกระบวนการปรับปรุงแผน และจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ต่อไป ในคราวการประชุมวาระแรก

2. แนวทางการจัดทำแผนและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์

การจัดทำแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2565-2570 ได้มีการดำเนินการจัดทำแผน ให้เป็นไปตามกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการองค์การ (Core Business Enabler) โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ขั้นตอน	กระบวนการ
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	1.1 รวบรวมและวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าในการวางแผนยุทธศาสตร์ 1.2 วิเคราะห์ S-W-O-T 1.3 วิเคราะห์ความท้าทาย / ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความสามารถพิเศษองค์กร
2. การวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)	2.1 กำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning) 2.2 วิเคราะห์ Business Model ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม 2.3 วิเคราะห์ Scenario Planning
3. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)	3.1 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ / เป้าประสงค์ 3.2 การตรวจสอบความสมดุลและสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3.3 การออกแบบระบบงาน (Work Systems) เพื่อสนับสนุนให้องค์กรบรรลุ Strategic Objectives)
4. การกำหนดยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ (Strategic Formulation)	4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์ระดับองค์กร 4.2 การแสดงความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน
5. การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan Development)	5.1 การวางแผนปฏิบัติการ 5.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงของแผนปฏิบัติการ 5.3 การจัดสรรทรัพยากร
6. กระบวนการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ	6.1 การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ 6.2 การกำหนดตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงการ 6.3 การถ่ายทอดตัวชี้วัดระดับองค์กรสู่ตัวชี้วัดระดับแผนงานและโครงสร้าง
7. กระบวนการติดตามผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการและปรับเปลี่ยนแผนงาน (Monitoring Review)	7.1 ติดตามผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ 7.2 การคาดการณ์ผลการดำเนินงาน 7.3 การปรับเปลี่ยนแผนงาน

ตารางที่ 1 แนวทางการจัดทำแผนและกระบวนการวางแผนกลยุทธ์

ส่วนที่ 2
บริบทองค์กร

1. ประวัติความเป็นมา

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยมีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ในสังกัด สำนักนายกรัฐมนตรี โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล และวางนโยบายร่วมกับคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติและให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้ระดับมาตรฐานสากล เพื่อสนับสนุนงานค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์ และการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยของทรัพยากรพรรณพืชอันทรงคุณค่าของประเทศ

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ แต่เดิมรู้จักกันในนามของ สวนพฤกษศาสตร์แม่สา นับว่าเป็นสวนพฤกษศาสตร์แห่งแรกของประเทศที่มีการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานสากล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิจัยและให้ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2537 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับพระราชทานพระราชานุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือขององค์การฯ จังหวัดเชียงใหม่ว่า “สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์”

ภารกิจหลักของสวนพฤกษศาสตร์ คือ การทำหน้าที่รวบรวมพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ นำมาจัดปลูกขยายพันธุ์ โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น ไม้หายากและไม้ที่กำลังจะสูญพันธุ์ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช รวมถึงทำหน้าที่เป็นศูนย์ศึกษาและค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นสถานที่เผยแพร่ความสวยงามและคุณค่าของพรรณพฤกษชาติไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนทั่วไป รวมถึงต้องการผลักดันให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในด้านการศึกษาวิจัยจากทรัพยากรด้านพืช ตลอดจนการเพิ่มนักวิทยาศาสตร์ชั้นสูงในสาขาพืชให้เพียงพอสำหรับการพัฒนาประเทศ มีงบประมาณสนับสนุนที่เหมาะสมและเพียงพอ ให้สอดคล้องต่อความต้องการขององค์กรในการสร้างความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมถึงมีนักวิชาการระดับสูงในหลายสาขามาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

ในปี พ.ศ.2545 รัฐบาลมีนโยบายในการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม โดยนำหน่วยงานราชการที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันไว้ในหน่วยงานเดียว องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้โอนย้ายจากสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมาสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 และดำเนินการกิจการในรูปแบบของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจจนถึงปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการอนุรักษ์พรรณไม้หายาก และพรรณไม้ใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยไว้ให้คงอยู่ โดยการเก็บรวบรวมพรรณไม้ไว้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ จัดแสดงและให้ความรู้กับประชาชน รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจสำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พัฒนาพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้อนุรักษ์พืชในพื้นที่ป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่แหล่งชุ่มน้ำ โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ วันที่ 7 เมษายน 2535 ให้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) รวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ เพื่อจัดปลูกเป็นหมวดหมู่

2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ข้อมูล เอกสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการพฤกษศาสตร์กับองค์การอื่น ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร

3) ขยายพันธุ์ และอนุรักษ์พรรณไม้ของประเทศไทย

4) ศึกษา ค้นคว้า ฝึกอบรม และวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช รวมทั้งส่งเสริมและให้ความร่วมมือในกิจการดังกล่าวของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน

5) เป็นสถานศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติ ตลอดจนเป็นสถานที่สำหรับการสันทนาการพักผ่อนหย่อนใจ และให้ความรู้โดยเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์

6) ปลูกฝังและกล่อมเกลาจิตใจ รวมทั้งให้ความรู้แก่เยาวชน ให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

7) นำเข้ามาในและส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งของที่เกี่ยวกับกิจการพฤกษศาสตร์

8) ประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ รวมทั้งกิจการอื่นที่เกี่ยวกับหรือต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกับกิจการพฤกษศาสตร์

3. อำนาจหน้าที่

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 7 เมษายน 2535 มาตรา 7 เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งจึงได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

1) ถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดทั้งรับทรัพย์สินซึ่งมีผู้อุทิศให้

2) ว่าจ้างหรือรับจ้างทำกิจการที่เกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

3) ขายหรือแลกเปลี่ยนพรรณไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากพืช ตลอดจนทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

4) กู้ ยืม ให้กู้ยืมหรือให้ยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือด้วยทรัพย์สิน เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในกรณีที่เป็นการกู้ยืมเงินที่มีจำนวนเงินคราวละห้าล้านบาทขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีและกระทรวงการคลังก่อน

5) ร่วมกิจการหรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ รวมทั้งการเข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลใด ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว

6) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่างหรือนายหน้าเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

4. ประเภทกิจการ/ลักษณะการประกอบกิจการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทส่งเสริม ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรพรรณพืชของประเทศไทย ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินงานทางพฤกษศาสตร์ เพื่อความยั่งยืนขององค์กร และทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศไทย

5. ความหมายของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการ มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การมีพรรณไม้หลากหลายนานาชนิด ทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอน นำมาจัดปลูกรวมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ มีการให้ชื่อถูกต้องจัดเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืชทั้งการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิงและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ เป็นสถานที่ให้การศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

6. พื้นที่ดำเนินงาน

ปัจจุบันองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีสวนพฤกษศาสตร์ที่อยู่ในกำกับดูแลจำนวนหลายแห่ง ดังนี้

1) สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ดำเนินการจำนวน 6,500 ไร่

2) สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า พิษณุโลก ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ดำเนินการ 1,380 ไร่

3) สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีพื้นที่ดำเนินการ 831 ไร่

4) สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น ณ พื้นที่บ้านทุ่งแค หมู่ 9 ตำบลเพ็กใหญ่ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ 75 ไร่ (ปัจจุบันอยู่ระหว่างการขออนุญาตพื้นที่ให้ ณ ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีพื้นที่ดำเนินการ จำนวน 1664 ไร่ เพิ่มเติม)

5) สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่ดำเนินการ 340 ไร่

6) สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออก จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภออู่ทอง จังหวัดพังงา มีพื้นที่ดำเนินการ 340 จำนวน 1655 ไร่

7) สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อำเภอเมือง จังหวัดพังงา มีพื้นที่ดำเนินการ 340 จำนวน 600 ไร่

7. ลักษณะเฉพาะทางธุรกิจ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ด้านการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย

(1) งานด้านการศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ต้องประกอบด้วยงานวิจัยพื้นฐาน งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์ และงานวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยผลงานศึกษาวิจัยนั้นต้องเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อก่อให้เกิดการต่อยอดและการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

(2) งานหอพรรณไม้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์โดยเฉพาะทางด้านอนุกรมวิธานและความหลากหลายทางชีวภาพของพืช มีการรวบรวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง โดยมีจำนวนชนิดพรรณไม้แห้งตัวอย่างพรรณไม้ดอง

(3) ห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น โดยต้องมีห้องปฏิบัติการพร้อมเครื่องมือที่ทันสมัย ตามประเภทและจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

(4) งานด้านการอนุรักษ์ เพื่อให้ทรัพยากรคงอยู่อย่างยั่งยืน การสำรวจ เก็บรวบรวมขยายพันธุ์ไม้ โดยต้องมีจำนวนพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ ในปัจจุบันได้ทำการรวบรวมพันธุ์พืชโดยยึดตามบัญชีพืชที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data: Plants, ONEP 2006)

2) ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) การจัดการสวนพฤกษศาสตร์ (Botanical Garden Management) มีพื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จัดปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการ และความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืชเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามสภาพธรรมชาติ มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน มีการรวบรวมพรรณไม้มีชีวิต (Living Collection) พร้อมทั้งข้อมูลต้นไม้ในเชิงวิชาการจำนวนไม่น้อยกว่า 6,000 ชนิด จำนวน 20,000 รายการ จำนวนพรรณไม้หายากร้อยละ 60 ของบัญชีรายชื่อพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคาม (Thailand Red Data : Plants) ด้านพื้นที่จัดแสดงมีการจัดแสดงไม่น้อยกว่า 20 กลุ่ม/วงศ์ โดยพื้นที่จัดแสดงต้องมีการออกแบบวางผัง (Landscape) เพื่อให้มีความสวยงาม ดึงดูดผู้เยี่ยมชมให้เข้า

ไปในพื้นที่และได้รับความรู้ มีการแสดงป้ายชื่อต้นไม้ ป้ายข้อมูลวงศ์ ป้ายสื่อความหมาย มีการตรวจสอบต้นไม้ภายในพื้นที่วงศ์ มีระบบสาธารณูปโภคเพื่อดูแลพื้นที่ มีพื้นที่พักผ่อนและเจ้าหน้าที่ดูแล

(2) โรงเรือนเพาะชำ (Nursery) ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับ ตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติมหรือทดแทนในพื้นที่ต่าง ๆ มีโรงเรือนสำหรับรวบรวมพรรณไม้ประจำถิ่นของแต่ละภาค รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ และโรงเรือนในโรงเรือนเพาะชำ เพื่อการรวบรวม เพาะขยายพันธุ์ หรือการอนุบาลพืชที่มีบัญชีหรือฐานข้อมูลพืชที่นำมาปลูกและเพาะขยายพันธุ์ มีการจัดระบบการเพาะขยายพันธุ์และการนำไปใช้ประโยชน์ทุกโรงเรือน

(3) ศูนย์ข้อมูลพืช (Plant Information Center) เพื่อให้มีแหล่งรวบรวมองค์ความรู้และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ทุกรูปแบบ การเก็บรักษา การเพาะขยายพันธุ์พืช เรือนเพาะชำ รูปภาพ ภาพวาด มีการจัดการข้อมูลเพื่อการให้บริการทางวิชาการตามหลักมาตรฐานสากล

(4) ห้องสมุด (Library) เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีการจัดการและดำเนินงานตามหลักมาตรฐานสากล มีทั้งภาพและรายละเอียด เป็นห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ชั้นนำที่มีเอกสาร หนังสือครอบคลุมสาขาวิชาทางด้านพืช และโดยเฉพาะเอกสารทางด้านอนุกรมวิธานของภูมิภาค

(5) พิพิธภัณฑ์ มีการจัดแสดงเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านวิวัฒนาการของธรรมชาติ ความหลากหลายและองค์ความรู้ทางด้านพืช ตลอดจนการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากพืช

(6) การให้ความรู้ (Education) เผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อเปิดความรู้ไปสู่สาธารณชนเพื่อการพัฒนายิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต มีหลักสูตรการให้ความรู้ที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ปฐม มัธยม อุดมศึกษา ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส และนานาชาติ มีเอกสารสิ่งพิมพ์ทางวิชาการเผยแพร่ไม่น้อยกว่าปีละ 10 เรื่อง

3) ด้านการสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

(1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อจัดการงานในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ภูมิสถาปัตย์ และด้านอื่น ๆ ครบถ้วนเพื่อจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอกับการดำเนินงาน มีการพัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้ทักษะให้สูงขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน เพื่อคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการปฏิบัติงานครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการทำงาน มีระบบบริหารจัดการงานและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อก้าวอยู่ในระดับสากล และมีกระบวนการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

(2) ด้านการดูแลบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

มีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ อาคารพื้นที่ทำการต่าง ๆ สำนักงาน อาคารสารนิเทศ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อาคารเอนกประสงค์ อาคารจัดแสดง อาคารจำหน่ายสินค้า ห้องประชุมสัมมนา ห้องจัดนิทรรศการ ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ที่จอดรถ รวมถึงบ้านพนักงาน ที่มีการดูแลการเจรจาในพื้นที่ การดูแลบำรุงรักษาซ่อมแซมและการจัดการด้านยานพาหนะ

ระบบความปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดกับอาคารสถานที่ บุคคลหรือทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น งานก่อสร้างมีการออกแบบและก่อสร้างที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับบุคลากรภายในและประชาชนทั่วไป มีการดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าชมพื้นที่มีการดูแลระบบสัญจรภายในพื้นที่ให้มีความสะดวกปลอดภัย มีมาตรการป้องกันภัยจากไฟป่า ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากพืชพันธุ์ไม้ทั้งในพื้นที่และที่รวบรวมไว้

(3) ด้านการเผยแพร่ความรู้

มีศูนย์ฝึกอบรม สัมมนา เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการดำเนินงานเชิงพาณิชย์ ส่วนนี้จะเป็นส่วนเชื่อมโยงงานสวนพฤกษศาสตร์ออกไปสู่สาธารณชน เป็นการเผยแพร่ความรู้ และเป็นส่วนเชื่อมงานทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษา

มีศูนย์บริการข้อมูลทางวิชาการและมีโครงการเผยแพร่และฝึกอบรม เพื่อให้การศึกษา ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในทุกระดับ รวมถึงแก่สาธารณชนทั่วไป

มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อการดำเนินโครงการศึกษาวิจัย การรวบรวมพรรณไม้และการเพิ่มศักยภาพของนักวิชาการ

(4) ด้านกิจกรรมเชิงพาณิชย์ มีกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อหารายได้ ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกิจกรรมดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ มีการบริหารจัดการด้านรายได้ผ่านกิจกรรมบริการทางวิชาการ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การตลาดที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนให้สวนพฤกษศาสตร์มีรายได้ในการดำเนินธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงาน

8. องค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์มีบทบาทหน้าที่หลายด้าน ทั้งการรวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ การศึกษาวิจัย การให้ความรู้ รวมทั้งการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และพื้นที่สันทนาการ การตอบสนองบทบาทเหล่านั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ กัน เช่น สวนจัดแสดงพันธุ์ไม้ต่าง ๆ สวนเพื่อความสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สถานที่สำหรับการอบรมให้ความรู้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนสถานที่สำหรับการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จะทำให้สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และผู้คนนิยมเข้าค้นคว้าหาความรู้และพักผ่อนหย่อนใจ สวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งอาจมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์การก่อตั้งที่แตกต่างกัน รวมถึงบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกพื้นที่ออกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่และการใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1) พื้นที่สำหรับสันทนาการ

(1) พื้นที่จัดแสดงเพื่อความสวยงามและลานกิจกรรม – เพื่อเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เยี่ยมชม และเป็นการดึงดูดให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อน และได้รับความรู้จากส่วนอื่น ๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ไปในโอกาสเดียวกัน

(2) พื้นที่บริการ – สวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตั้งแต่ถนนทางเข้าทางรถยนต์ ทางเดินเท้า ร้านขายอาหาร/เครื่องดื่ม ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ลานจอดรถ ระบบ

รักษาความปลอดภัย ฯลฯ เพื่อความสะดวกของผู้เข้าเยี่ยมชม ป้ายเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่ และกระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้อยากคุ้นเคยกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

2) พื้นที่สำหรับการให้ความรู้

(1) พื้นที่จัดแสดงพรรณไม้ตามกลุ่มพืช – สวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์รวบรวมพรรณไม้นานาชนิด จึงต้องมีพื้นที่ขนาดใหญ่ปลูกรวบรวมพรรณไม้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ทางวิชาการและความสวยงาม โดยจัดปลูกพืชเป็นหมวดหมู่ เป็นวงศ์ ตามหลักอนุกรมวิธานพืช เช่น วงศ์ไทร (Moraceae) วงศ์ขิง-ข่า (Zingiberaceae) กลุ่มพืชเมล็ดเปลือย (Naked-seed) เช่น สน (Pinaceae) ปรง (Cycadaceae) และพญาไม้ (Podocarpaceae) ปลูกเป็นกลุ่มตามลักษณะการเจริญเติบโต เช่น กลุ่มไม้เลื้อย ปลูกพืชผสมผสานตามลักษณะพื้นที่อาศัย เช่น สวนหิน และพืชน้ำ หรือปลูกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ เช่น พืชสมุนไพร พืชเส้นใย พืชน้ำมัน เป็นต้น โดยมีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพรรณไม้ รวมทั้งสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ไว้ล่วงหน้า พรรณไม้ที่รวบรวมมาต้องเป็นตัวแทนของพืชที่ใช้ศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ พืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ จะต้องรวบรวมสำหรับการอนุรักษ์นอกถิ่น โดยส่วนหนึ่งจะนำมาจัดแสดงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรพืช ซึ่งจะต้องได้รับการดูแลอย่างดีเป็นพิเศษ พืชต่าง ๆ ที่นำมาปลูกต้องมีการวางแผนที่ดีเพื่อการณ์ต่อไปในอนาคต การรวบรวมพืชตามระบบอนุกรมวิธานและตามลักษณะภูมิประเทศ มีคุณค่าสำหรับการศึกษาเปรียบเทียบและการทำวิจัยทางด้านอนุกรมวิธาน รวมถึงการจัดระบบการจัดการพื้นที่ และป้ายสื่อความหมาย

(2) พื้นที่จัดนิทรรศการ/ประชุม/อบรม - นิทรรศการเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของพื้นที่นั้น มักไม่ให้รายละเอียดลึกซึ้งมากนัก แต่กระตุ้นให้ผู้มาเยี่ยมชมอยากรู้อยากคุ้นเคยกับพื้นที่มากยิ่งขึ้น ควรเลือกประเภทสื่อที่สนองความต้องการของผู้มาเยี่ยมชมได้ดีที่สุดของแต่ละพื้นที่เป็นกรณีไป จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการพัฒนาสื่อของแต่ละพื้นที่เป็นการเฉพาะ สำหรับการจัดประชุม/อบรม/สัมมนา เป็นการให้ความรู้เชิงลึก ให้ข้อมูลมาก จำนวนผู้รับความรู้จะน้อยและใช้งบประมาณสูง แต่มีความจำเป็นโดยเฉพาะการให้ความรู้กับครู อาจารย์ หรือผู้นำชุมชน ที่สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไป กิจกรรมการประชุม/อบรม/สัมมนามักจัดในอาคาร ซึ่งต้องมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดกิจกรรม เช่น เครื่องฉายภาพ คอมพิวเตอร์และเครื่องเสียง เป็นต้น รวมถึงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร ที่พักผ่อนนอกห้องประชุมและห้องสุขา

(3) ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูล และศูนย์สารนิเทศ - สวนพฤกษศาสตร์ นอกจากจะเป็นแหล่งรวบรวมแล้ว ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้แก่ประชาชนอีกด้วย ชุดภาพนิ่ง ภาพยนตร์ และหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้ความรู้ลึกลงในรายละเอียดแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ดี ดังนั้น สวนพฤกษศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุด รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพืช ส่วนศูนย์ข้อมูลเป็นการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ สืบค้นได้ง่าย และเข้าถึงสะดวก รวมถึงการสืบค้นบนอินเตอร์เน็ตด้วยศูนย์สารนิเทศ จะเป็นด่านแรกสำหรับการติดต่อกับสวนพฤกษศาสตร์ เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลทางพฤกษศาสตร์เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

3) พื้นที่สำหรับการศึกษา วิจัย และสร้างองค์ความรู้

(1) หอพรรณไม้/พิพิธภัณฑ์แมลง - เป็นศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้ง (Herbarium Specimen) และตัวอย่างแมลงสำหรับการศึกษาด้านอนุกรมวิธานโดยเปิดโอกาสให้นักวิชาการทั้งในและนอกประเทศ ได้มีโอกาสมาใช้ประโยชน์ ตัวอย่างอ้างอิงทั้งหมดจะเก็บรวบรวมมาจากทั่วประเทศ รวมถึงจากต่างประเทศบางส่วน เก็บไว้ในอาคารที่มีระบบการจัดการที่ดี รองรับควบคุมความชื้นและอุณหภูมิได้ เพื่อรักษาตัวอย่างให้เสื่อมสภาพช้าที่สุด และมีระบบการป้องกันกำจัดแมลงและเชื้อราที่เหมาะสม ตัวอย่างจะถูกจัดเรียงเป็นหมวดหมู่ ตามลำดับชั้น เพื่อให้ผู้ที่จะทำการศึกษาสามารถศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา โดยมีเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาไว้ให้ด้วย เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องจุลทรรศน์ และเครื่องช่วยวาดรูป เป็นต้น

(2) ห้องปฏิบัติการ - สวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานสากล จะต้องมีห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้นักวิจัยได้ใช้ทดลองด้านพฤกษศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่ควรจะครอบคลุมสาขาวิชาการทางพฤกษศาสตร์ เช่น อนุกรมวิธาน พันธุศาสตร์ กายวิภาค สรีรวิทยา และนิเวศวิทยา รวมถึงสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤกษเคมี การปรับปรุงพันธุ์พืช เทคโนโลยีชีวภาพ และกีฏวิทยา เป็นต้น รวมถึงต้องมีอาคารที่พักรับรองสำหรับนักวิจัยที่ต้องการศึกษาวิจัยในสวนพฤกษศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญที่มาให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ

(3) พื้นที่ป่าธรรมชาติ - มีการสำรวจพรรณไม้และทำแผนที่ รวมทั้งความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในท้องถิ่น ซึ่งต้องดำเนินการในระยาว มีการศึกษาวิจัยด้านต่าง ๆ การสร้างแปลงศึกษาถาวรเพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อใช้วางแผน สามารถใช้เป็นห้องปฏิบัติการธรรมชาติ การมีระบบฐานข้อมูลพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์ จะทำให้ทราบจำนวนชนิดและจำนวนต้นไม้ทั้งหมด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร พื้นที่ และงบประมาณ เพื่อการบำรุงรักษา ดูแล ขยายพันธุ์ และปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้มีความสวยงามอยู่ตลอดเวลา

4) พื้นที่สำหรับบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์

(1) สำนักงาน – เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของสวน ซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจต่าง ๆ ทั้งงานด้านบริหาร งานด้านธุรการ งานด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการ ทั้งกลุ่มสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา และสายงานสนับสนุน

(2) เรือนเพาะชำ – เป็นส่วนสำคัญของสวนพฤกษศาสตร์ ที่จะผลิตพันธุ์ไม้เพื่อใช้ในการประดับตกแต่ง ปลูกเพิ่มเติม ทดแทน ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการรวบรวมพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นอาศัย เป็นสถานที่ทดลองเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการขยายพันธุ์และการอนุบาลพืช โดยเฉพาะพืชหายากและพืชที่ถูกคุกคามต่าง ๆ นอกจากนี้ เรือนเพาะชำยังเป็นส่วนสำคัญในการเก็บรักษาต้นพันธุ์และปลูกพืชเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ สาขาต่าง ๆ

9. บทบาทและหน้าที่ของสวนพฤกษศาสตร์

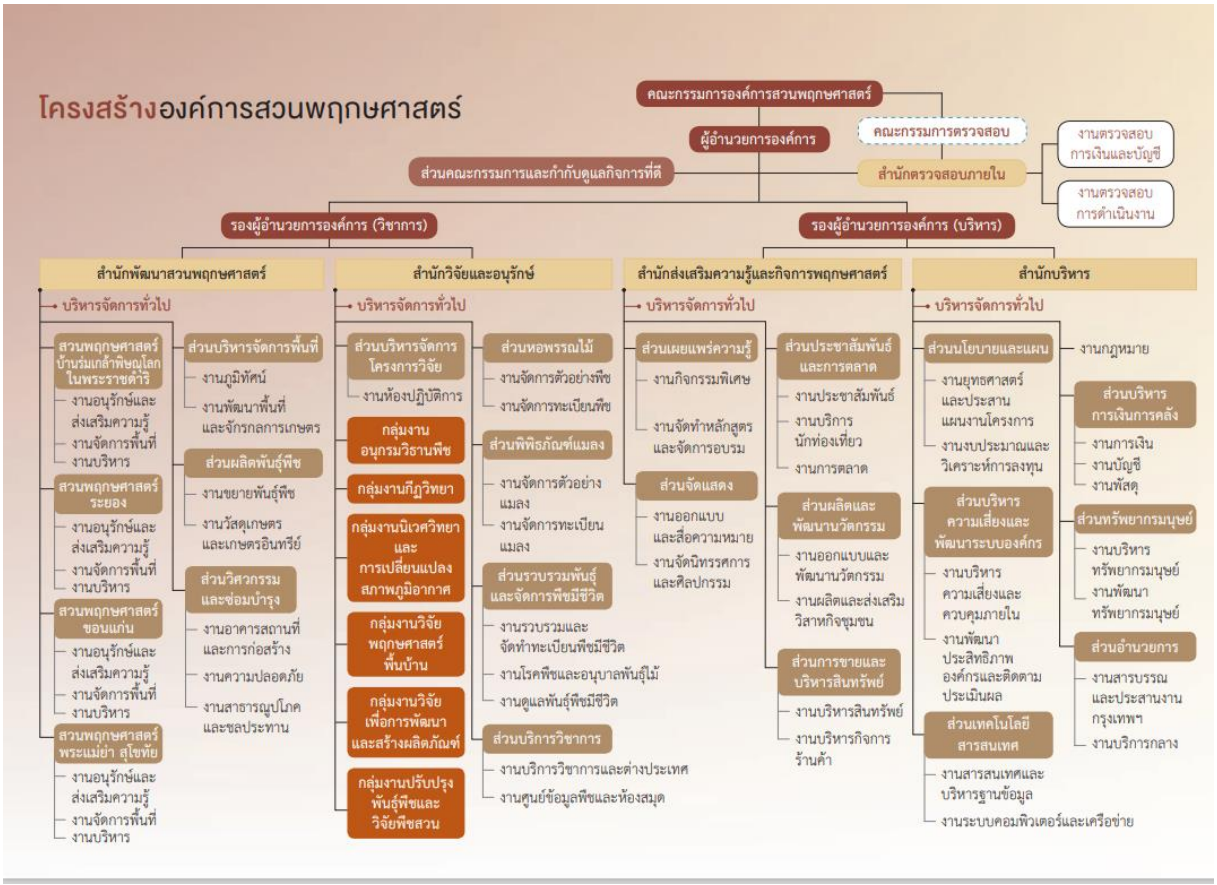
สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพืช ที่มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยกัน ที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ การปลูกรวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิด ซึ่งสวนพฤกษศาสตร์เป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืช ที่มีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ ศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิง สิ่งพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์การวิจัยค้นคว้า สถานศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์และสันทนาการแก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากการเป็นศูนย์รวมพรรณพืชนานาชนิดที่มีการจัดปลูกไว้อย่างมีระบบและเสริมด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์แล้ว สวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงยังต้องประกอบด้วยนักพฤกษศาสตร์ กิจกรรมและส่วนสนับสนุนงานวิชาการด้านพืชที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัยการรวบรวมและถ่ายทอดข้อมูล การผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งสรรพความรู้ทางวิชาการด้านพืชที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นสวนพฤกษศาสตร์ยังประกอบด้วยส่วนอื่น อาทิ ที่ทำการ ศูนย์สารนิเทศ หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำและอนุบาลพืช ห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ศูนย์รวมข้อมูลพืช สวนรุกขชาติ เส้นทางเดินเท้าชมธรรมชาติ ระบบรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึก และวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

10. โครงสร้าง ผู้บริหาร และอัตรากำลัง

1) โครงสร้างองค์กร (ตามข้อบังคับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2560) ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ผังโครงสร้างองค์กร

2) ผู้บริหารองค์การสวนพฤกษศาสตร์

(1) ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์

(2) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหาร)

(3) รองผู้อำนวยการ (ฝ่ายวิชาการ)

(4) ผู้อำนวยการสำนักบริหาร

(5) ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์

(6) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและอนุรักษ์

(7) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

3) อัตรากำลัง

ประเภท	อัตราที่ได้รับจัดสรร (ราย)	ร้อยละ	อัตราที่บรรจุ/จัดจ้าง (ราย)
- พนักงาน	149	41.97	140
- ลูกจ้างประจำ	6	1.69	6
- ลูกจ้างชั่วคราว	200	56.34	193
รวม	355	100	69

ตารางที่ 2 อัตรากำลัง

ส่วนที่ 3
ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปัจจุบัน

1. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ จำนวน 5 แห่ง ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้นอกถิ่นที่อาศัยของประเทศ พร้อมทั้งการเสริมการศึกษาเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคได้ศึกษาเรียนรู้ โดยมีจุดเน้นในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในแต่ละสวนพฤกษศาสตร์ ดังนี้

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่</u>***

มีพื้นที่ 6,500 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์ พืชวงศ์กล้วยไม้ ขิง-ข่า พืชหินปูน พืชสมุนไพร พืชทนแล้ง พืชกินแมลง พืชน้ำ มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) ศูนย์กล้วยไม้ไทยสายพันธุ์แท้ ดำเนินการบำรุงรักษากล้วยไม้สายพันธุ์ไทย เพื่อการอนุรักษ์กล้วยไม้หายากของประเทศไทยไว้เพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์กล้วยไม้ไทยแท้ให้คงอยู่และเพื่อการใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย การต่อยอดในงานวิชาการ

2) เส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ (Canopy Walkway) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ ปรับเปลี่ยนการจัดแสดงพันธุ์ไม้ ให้เกิดความสวยงามรองรับการท่องเที่ยวของประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาระบบรักษาความปลอดภัยในเส้นทางเดินเหนือเรือนยอดไม้ โดยมีการปรับปรุงทุก 3 เดือน

3) กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glass House Complex) ประกอบด้วยโรงเรือนทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรือน ดำเนินการปรับปรุงการจัดแสดง การจัดตกแต่งพันธุ์ไม้ การบำรุงดูแลรักษาพันธุ์ไม้ รวมถึงการปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบของกลุ่มอาคาร

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยการเพิ่มเติมป้ายสื่อความหมาย ได้แก่ ป้ายให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝก การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เป็นหมู่คณะ

5) เส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่แปลงเฟิร์น เส้นทางศึกษาธรรมชาติสวนหิน-วงศ์ไทร-น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติวัลยชาติ เส้นทางสวนรุกขชาติ

6) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำศึกษาความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าใน

ระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย พื้นที่หมู่บ้านแม่สาใหม่ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

7) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก</u>***

สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้า ในพระราชดำริ มีพื้นที่ 1,380 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่สูง ได้แก่ พืชวงศ์ก่อ มณฑา และกุหลาบพันปี โดยมีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย สื่อการเรียนรู้สำหรับประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) โรงเรือนรวบรวมพันธุ์กล้วยไม้ ดำเนินการดูแล รวบรวม และเพาะขยายพันธุ์เพื่ออนุรักษ์ไว้

2) แปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาวงศ์ไม้ จำนวน 68 วงศ์ การปลูกพันธุ์ไม้เสริม การปรับปรุงและซ่อมแซมป้ายพรรณไม้ในพื้นที่ รวมถึงการดูแลรักษาความสะอาดของพื้นที่ให้เกิดความสวยงาม

3) เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดำเนินการจัดทำป้ายฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ และป้ายชื่อพรรณไม้

4) ลานกิจกรรมห่มหมอก กอดหนาว ดูดาวบนภู ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ตั้งแต่บริเวณป้ายทางเข้าพื้นที่สวนไปยังจุดชมวิว ลานกางเต็นท์

5) การดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ใหญ่ในพื้นที่ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในระยะทาง 15 กิโลเมตร โดยรอบพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์เชื่อมต่อกับพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ และพื้นที่ของประชาชนที่อาศัยโดยรอบ

6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวในการใช้เส้นทางสัญจรที่เป็นภูเขาสูงชัน การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จุดปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

7) การฟื้นฟูและการให้ความร่วมมือกับชุมชนในท้องถิ่น ด้วยการให้ความรู้กับชุมชนในการดูแลรักษาพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ระฆังทอง และเอื้องไม้เท้าฤาษี

➢ ***<u>สวนพฤกษศาสตร์ระยอง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง</u>***

สวนพฤกษศาสตร์ระยอง มีพื้นที่ทั้งสิ้น 830 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชชุ่มน้ำ การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออก นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ สวนพฤกษศาสตร์ระยองมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติทั้งทางบกและทางน้ำ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ จัดปลูกพันธุ์ไม้ บำรุงดูแลรักษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้มีความสวยงามบำรุงดูแลซ่อมแซมสะพาน พร้อมสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนทั้งปี

2) การดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยดำเนินการดูแลต้นไม้ในพื้นที่เกาะและพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรรณไม้น้ำที่สำคัญ อาทิเช่น สาหร่ายข้าวเหนียว หม้อข้าวหม้อแกงลิง กระจูด เสม็ดขาว การจำกัดพืชรุกรานในแหล่งน้ำ การปลูกเสริมพันธุ์ไม้ การจัดทำแนวเขตป้องกันและลาดตระเวนป้องกันไฟป่าในฤดูแล้งรอบพื้นที่เกาะ

3) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะการเข้าศึกษาเรียนในเส้นทางเรือ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบนเกาะ การเพิ่มจุดแจ้งเตือนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➢ ***<u>สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น</u>***

สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น มีพื้นที่ทั้งสิ้น 75 ไร่ ดำเนินการโดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรอิสาน การใช้ประโยชน์พืชจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอิสาน พืชนิเวศเขาหินทราย และรวบรวมพืชหายากที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) โรงเรือนจัดแสดงพรรณไม้ เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พรรณไม้จากการออกสำรวจ ในปัจจุบันมีจำนวน 13 โรงเรือน จัดปลูกพรรณไม้ตามวงศ์ ทั้งหมด 6 โซน อาทิเช่น โรงเรือนกล้วยไม้ โรงเรือนพืชทนแล้ง พืชทนเค็ม โรงเรือนพืชหายาก พืชเฉพาะถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2) ศูนย์รวบรวมพืชสมุนไพร ดำเนินการจัดปลูกพืชสมุนไพรเป็นหมวดหมู่จำแนกตามกลุ่มอาการของโรคและการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร รวมทั้งการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร และให้ความรู้กับผู้เข้ามาเยี่ยมชม และผู้ที่สนใจ

3) ฐานเรียนรู้ตัวอย่างพรรณไม้แห้ง เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลพรรณไม้ ที่มีอยู่ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น พร้อมได้แยกกลุ่มพืช 5 กลุ่ม ภายในสวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่นทั้งหมด

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุ เศษหญ้าจากการปรับปรุงดูแลพื้นที่ เพื่อใช้ในการปรับปรุงและดูแลพรรณไม้ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ ลดการใช้สารเคมีในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าศึกษาเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

5) การปรับปรุงตกแต่งพื้นที่ ส่วนงานพัฒนาพื้นที่และสร้างแหล่งเรียนรู้ ได้มีการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาหลักสูตร และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พร้อมทั้งเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยว พักผ่อน และชมความสวยงามของพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น

6) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

- ***<u>สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย</u>***

สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 340 ไร่ ดำเนินการโดยเน้นการรวบรวมพืชในวัฒนธรรมสุโขทัย โดยเฉพาะบัว และการใช้ประโยชน์พืชตามภูมิปัญญา นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้มีความสวยงาม เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่สำคัญ ดังนี้

1) แหล่งรวบรวมพันธุ์บัว โดยการรวบรวมสายพันธุ์บัวแท้ ประกอบด้วย ปทุมชาติหรือตระกูลบัวหลวง และอุบลชาติหรือตระกูลบัวสาย บัวพันธุ์ผสม ที่มีความงามแตกต่างกันไป บัวได้รับการยกย่องเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดสุโขทัย เป็นพรรณไม้ที่ทนต่อสภาพอากาศร้อน สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย จึงมีแนวคิดที่จะจัดการพื้นที่เป็นแหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์บัว อาทิ สัตบุศย์, สัตตบงกช, บุณฑริก, ปทุม, อุบล, บัวขม, บัวขาบ, บัวเผื่อน, บัวผัน, กระมุท, จงกลนี

2) แหล่งรวบรวมพันธุ์กล้วย โดยดำเนินการรวบรวมและจัดแสดงพันธุ์กล้วย ด้วยวิถีชีวิตคนไทยได้นำกล้วยมาศึกษาใช้ประโยชน์ตั้งแต่การพัฒนาดิน รักษาความชุ่มชื่นของน้ำ การนำส่วนต่าง ๆ ของกล้วยมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนไทย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และสร้างจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3) การดูแลรักษาพื้นที่ ได้แก่ การบำรุง ดูแลอาคาร ระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมในการใช้งาน การเพาะขยายพันธุ์ไม้ที่จัดตกแต่งในพื้นที่รอบเชื่อมต่อกับข้างเคียง และรักษาสภาพพื้นที่บริเวณสวนพฤกษศาสตร์ให้เกิดความสะอาด เรียบร้อย

4) ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ โดยดำเนินการจัดทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ โดยจะใช้เศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำเป็นปุ๋ย เพื่อลดปริมาณของขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การบริหารจัดการขยะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่องในระยะยาว เกิดความยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขยะของประเทศ

5) การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว มีการดำเนินการเรื่องการสำรวจและตรวจสอบจุดเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเฝ้าระวังการเหตุที่จะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาใช้บริการในสวนพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เพิ่มมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาทิเช่น การตรวจวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ การฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในจุดเสี่ยงของพื้นที่ท่องเที่ยว การเพิ่มจุดบริการน้ำยาฆ่าเชื้อโรคสำหรับนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังการสวมใส่หน้ากากอนามัยสำหรับผู้เข้ามาเยี่ยมชม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ให้กับประชาชนทั่วไป

➢ **สวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี** *ณ ตำบลจระเข้สามพัน อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี*

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการศึกษา สำรวจ พื้นที่ ที่มีความเหมาะสม จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ประจำภูมิภาค เพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิด และสำรองพันธุกรรมพืชของประเทศ ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้ของประเทศในการสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรพันธุ์พืชแก่ประชาชน ปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี อยู่ระหว่างการออกแบบและจัดทำผังแม่บท โดยสวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ที่มีสังคมพืชเขาหินปูน ระบบนิเวศป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำ มีพันธุ์พืชหลากหลาย จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ในระบบนิเวศที่เป็นป่าละเมาะหินปูนระดับต่ำและรวบรวมพันธุ์พืชในภาคกลางและภาคตะวันตก ของประเทศต่อไป

➢ **สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จังหวัดพังงา** *ตำบลนบปลิง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา*

เป็นสวนพฤกษศาสตร์แห่งใหม่ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่จัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการดำเนินงานศึกษา สำรวจ เช่นเดียวกับสวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี ในพื้นที่จัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์พังงา มีระบบนิเวศของสังคมป่าดิบชื้นและสังคมพืชป่าเขาหินปูน จึงทำให้มีพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ หลากหลายชนิด จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมพืชหายากในพื้นที่ภาคใต้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้รองรับกิจกรรมการดำเนินงานต่างๆ ของสวนพฤกษศาสตร์ และจะได้มีการจัดทำแผนและผังแม่บทของสวนพฤกษศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

นอกจากนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มีการสำรวจพื้นที่ใหม่เพิ่มเติมเพื่อเตรียมพัฒนาเป็นสวนพฤกษศาสตร์ ให้สามารถรองรับการขยายแหล่งอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค อีกจำนวน 2 แห่งซึ่งอยู่ระหว่างการขอใช้พื้นที่ ประกอบด้วย

1. สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือตอนบน (โครงการรวบรวมกล้วยไม้ป่า)

ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกล้วยไม้มากกว่าและมีความเหมาะสมต่อการสร้างศูนย์รวบรวมกล้วยไม้ของประเทศไทยโดยเฉพาะกล้วยไม้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่สูงกว่า 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเลเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวการอนุรักษ์และคืนความสมดุลให้กับทรัพยากรพืช ให้กับท้องถิ่น

2. **สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น** *ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น*

พื้นที่มีลักษณะเด่นที่มีสังคมพืชอินโดจีนแบบป่าเต็งรังบนหินทรายเป็นหลัก และมีพื้นที่ลานกว้าง มีพืชทนแล้งและพืชล้มลุกบนลานหินทรายที่พบได้เฉพาะฤดูฝน เหมาะต่อการรวบรวมอนุรักษ์พืชอินโดจีน ไม้หินทรายระดับต่ำและไม้ทนแล้ง จัดตั้งขึ้นเสริมสร้างศักยภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทดแทนพื้นที่เดิมที่มีพื้นที่รวบรวมขนาดเล็ก

ปัจจุบัน อ.ส.พ. ยังมีโครงการออกแบบปรับปรุงกลุ่มอาคารเรือนกระจก *สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่* เพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชนอกถิ่นกำเนิดระดับประเทศต่อไปในอนาคต

ภาพที่ 2 ภาพพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์แห่งใหม่และกลุ่มอาคารเรือนกระจก

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ ระดับที่ 2 จาก BGCI : Botanic Garden Conservation International ซึ่งเป็นเครือข่ายการอนุรักษ์พันธุ์พืชที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีสถาบันที่เป็นสมาชิกกว่า 800 แห่ง จากทั่วโลก มากกว่า 100 ประเทศ โดยมีบทบาทหนึ่งคือ ให้การรับรองให้กับ สวนพฤกษศาสตร์ ที่ต้องการขอรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล โดยให้การรับรองมาตรฐานใน 3 ระดับ ประกอบด้วย

ระดับที่ 1 BGCI Botanic Garden Accreditation (BGA) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ผ่านการรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ที่มีการดำเนินงานตามมาตรฐานระดับสากล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2565 ปัจจุบันมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้การรับรองแล้วจำนวน 62 แห่ง	
ระดับที่ 2 BGCI Conservation Practitioner Accreditation (CPA) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ผ่านการรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ที่มีการดำเนินงานมุ่งเน้นการอนุรักษ์พันธุ์พืชทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2566 ปัจจุบันมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้การรับรองแล้วจำนวน 17 แห่ง	
ระดับที่ 3 **BGCI Advanced Conservation Practitioner Accreditation (ACPA)** เป็นการรับรองสวนพฤกษศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ขั้นสูง โดยเป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่มีมาตรฐาน และสามารถบรรลุผลเป้าหมายรวมทั้งสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ พันธุ์พืชได้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก ปัจจุบันมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้การรับรองมาตรฐานจำนวน 16 แห่ง โดยสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์มีเป้าหมายให้ได้การรับรองภายในปี พ.ศ. 2568	**อยู่ระหว่าง** **การเตรียมการยื่นขอ**

ตารางที่ 3 ต้องการขอรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล

2. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช

- **รวบรวมพรรณไม้ต่าง ๆ จำนวน 17,501 หมายเลข จำแนกเป็น 226 วงศ์ 1,389 สกุล 5,278 ชนิด และจัดปลูกเป็นหมวดหมู่ ภายในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 44 กลุ่ม ประกอบด้วย**

  1) พืชตามกลุ่มอนุกรมวิธาน จำนวน 18 วงศ์ อาทิ วงศ์ปาล์ม วงศ์ไทร วงศ์ราชพฤกษ์ วงศ์สน วงศ์กล้วย วงศ์อบเชย วงศ์ขิง-ข่า เป็นต้น

  2) กลุ่มพืชตามระบบนิเวศหรือตามแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนเขาหินปูน โรงเรือนควบคุมอุณหภูมิ โรงเรือนพืนทนแล้ง โรงเรือนป่าดิบชื้น โรงเรือนไม้น้ำ โรงเรือนกระบองเพชร และพืชอวบน้ำ และสวนหิน

  3) กลุ่มพืชตามคุณสมบัติพืช จำนวน 12 กลุ่ม อาทิ แปลงรวบรวมไม้ดอกขาว แปลงรวบรวมพันธุ์พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน สวนสมุนไพร แปลงรวบรวมไม้หายาก โรงเรือนรวบรวมพืชกินแมลง เป็นต้น

  4) กลุ่มพืชตามลักษณะวิสัย จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรือนรวบรวมไม้ต้น และสวนวัลยชาติ

  5) กลุ่มพืชตามพื้นที่/เส้นทาง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่โดยรอบกลุ่มอาคารเรือนกระจก พื้นที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาไม้ต้นริมถนน เส้นทางศึกษาธรรมชาติกระสุนพระอินทร์ และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติสวนรุกขชาติ

- **รวบรวมชนิดพันธุ์พืชในรูปแบบการรวบรวมพันธุ์ไม้มีชีวิต (Living Collection) ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์สังกัดขององค์การฯ เพื่อการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย และสนับสนุนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นพันธุ์ไม้ที่สำคัญ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย**

  1) พืชวงศ์กล้วยไม้ จำนวน 662 ชนิด (เป็นกล้วยไม้หายากเสี่ยงสูญพันธุ์ 152 ชนิด)

  2) พืชวงศ์ขิงข่า จำนวน 326 ชนิด (เป็นกล้วยไม้หายากเสี่ยงสูญพันธุ์ 35 ชนิด)

  3) พืชหายาก เสี่ยงสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 614 ชนิด

  4) พืชสมุนไพร จำนวน 641 ชนิด

- **อนุรักษ์พันธุกรรมพืชในสภาพปลอดเชื้อ (in vitro collection) รวมทั้งสิ้น 516 ชนิด**

  1) พืชกลุ่มกล้วยไม้ (Orchidaceae) จำนวน 371ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทยจำนวน 83 ชนิด

  2) พืชกลุ่มขิงข่า (Zingiberaceae) 100 ชนิด ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นชนิดพันธุ์ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามของไทย จำนวน 22 ชนิด

  3) พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์วงศ์อื่น จำนวน 45 ชนิด

- **ดำเนินการขยายพันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อเตรียมพร้อมในการคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรพันธุ์ไม้**

  ดำเนินการศึกษาเทคนิคการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยากโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำเทคนิคด้านการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อมาสนับสนุนการเพาะขยายพันธุ์พันธุ์ไม้ที่ขยายพันธุ์ยาก และมีสถานะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ จำนวน 115 ชนิด

- **การนำพันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์กลับคืนถิ่นอย่างยั่งยืนร่วมกับเครือข่ายชุมชน**

ดำเนินการโปรแกรมคืนถิ่นฟื้นฟูประชากรของพันธุ์ไม้ที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น สะสมจำนวน 69 ชนิด

3. ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัย และสร้างนวัตกรรมทางพฤกษศาสตร์ฯ

- **ดำเนินการสำรวจ รวบรวม และจัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์** รวมทั้งหมด จำนวน 135,863 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 14,871 ชนิด เป็นจำนวนชนิดพรรณไม้ไทย 10,141 ชนิด (295 วงศ์ และ 2,363 สกุล) คิดเป็นร้อยละ 92.19 ของพันธ์ไม้ในประเทศไทย (10,141*100/11,000) และตัวอย่างอื่นๆ (สาหร่าย เห็ดรา ไลเคน) จำนวน 6,978 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 326 ชนิด
- **ดำเนินโครงการศึกษา วิจัย สำรวจ รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของแมลงในประเทศไทย สำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัย โดยรวบรวมตัวอย่างไว้ในพิพิธภัณฑ์แมลงทั้งหมด** รวมทั้งหมด 174,092 หมายเลข คิดเป็นจำนวนชนิดทั้งหมด 2,059 ชนิด ประกอบด้วยตัวอย่างแมลงต้นแบบแรก (Holotype) จำนวน 560 ตัวอย่าง และตัวอย่างแมลงต้นแบบ (Paratype) จำนวน 3,284 ตัวอย่าง ตัวอย่างต้นแบบรอง (Allotype) จำนวน 5 ตัวอย่าง
- **การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชโดยคณะนักพฤกษศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์** จำนวนทั้งสิ้น 138 หน่วยอนุกรมวิธาน ประกอบด้วย พืชรายงานใหม่ของประเทศไทย (new record for Thailand) 90 ชนิด พืชชนิดใหม่ของโลก (new species) 90 ชนิด และชนิดย่อยใหม่ของโลก (new subspecies) 3 ชนิดย่อย ในจำนวนนี้เป็นพืชสกุลใหม่ของโลก (new genus) 2 สกุล และเป็นสกุลที่ไม่เคยมีรายงานในประเทศไทยมาก่อน (new genus record) 5 สกุล พืชชนิดย่อยใหม่ที่ไม่เคยมีรายงานในไทยมาก่อน (New Sub Species Record) 3 ชนิด
- **พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากพันธุ์พืชพื้นเมืองบางชนิดที่มีศักยภาพ**
  - พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากพืช เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต้นแบบจากสารสกัดกล้วยไม้ จำนวน 5 ตำรับ ได้แก่ ครีมบำรุงมือ โลชั่นบำรุงผิวกาย แชมพู ครีมหมักผม และสบู่เหลว โดยใช้สารสกัดจากลำลูกกล้วยของกล้วยไม้ เอื้องคำ (Dendrobium chrysotoxum) เอื้องแววมยุรา (D. fimbriatum) และเอื้องผึ้ง (D. lindleyi) ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ให้ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยทำให้ผิวมีความสมดุล ฟื้นฟูจากมลภาวะต่าง ๆ และฤทธิ์ต้านเอนไซม์ ไทโรซิเนส ช่วยให้สีผิวมีความสม่ำเสมอ ลดรอยด่างดำ
  - พัฒนาเครื่องดื่มจากพันธุ์พืชพื้นเมืองของไทยเพื่อนไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ โดยในปี 2566 ดำเนินการศึกษาวิจัยร่วมกับบริษัท TCFF พัฒนากลิ่นจากดอกเดหลีใบกล้วย หรือ Peace lily (*Spathiphyllum cannifolium)* โดยใช้ floral notes จากดอกมะลิและเปลือกส้ม และร่วมกับบริษัท Tea Gallery Grop พัฒนาต่อยอดเป็นผลิตชาเขียวกลิ่นดอกมะลิและเปลือกส้ม จัดจำหน่าย
  - ยื่นคำขอจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 2 คำขอ และจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร จำนวน 7 อนุสิทธิบัตร

- **พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดจากงานวิจัยขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดจำหน่าย ณ ร้านขายของที่ระลึก สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์** จำนวน 26 ชิ้นงาน
- **จดทะเบียนกล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่** 6 สายพันธุ์ ใน Royal Horticultural Society (RHS)

ภาพที่ 3 ภาพแสดงสายพันธุ์กล้วยไม้สายพันธุ์ใหม่จำนวน 6 สายพันธุ์

- **สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพร่วมกับหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ** ในปี 2566 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมด 62 ฉบับ เป็นหน่วยงานภายในประเทศ จำนวน 47 ฉบับ และหน่วยงานต่างประเทศจำนวน 15 ฉบับ
- **การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินงานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้แก่ โครงการ “พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” โครงการ “ศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหิ่งห้อยในประเทศไทย” โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- **ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ** ดำเนินการเผยแพร่ผลงานศึกษาวิจัยในหนังสือวิชาการ ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศนับแต่ปี 2541 เป็นต้นมา เผยแพร่แล้ว 346 ผลงาน

4. ผลการดำเนินงานด้านการเป็นแหล่งอ้างอิงและให้บริการทางวิชาการ

- **หอพรรณไม้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์**
  รวมรวมและเก็บรักษาตัวอย่างพืช (Collection of botanical specimens) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางด้านพฤกษศาสตร์และตัวอย่างอ้างอิงที่สำคัญในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้บริหารทางวิชาการ ประกอบด้วย การเข้าศึกษาตัวอย่างพรรณไม้ 218 ครั้ง 471 คน บริการให้ยืมตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการวิจัย 28 ครั้ง 1,304 หมายเลข การศึกษาดูงานด้านการจัดการตัวอย่างพรรณไม้ 103 ครั้ง 3,321 คน การรับตัวอย่างพรรณไม้อ้างอิงเพื่องานวิจัย 86 ครั้ง 2,193 หมายเลข รวมผู้เข้าใช้งานจำนวน 3,792 คน จากหน่วยงานในประเทศ 140 หน่วยงาน และต่างประเทศ 31 หน่วยงาน
- **พิพิธภัณฑ์แมลง** รวบรวมตัวอย่างแมลง เพื่อเป็นตัวอย่างอ้างอิงที่สำคัญให้การศึกษาวิจัยด้านกีฏวิทยาของประเทศ โดยให้บริการทางวิชาการหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาศึกษาตัวอย่างแมลงเพื่อการวิจัย จำนวน 7 ครั้ง การศึกษาดูงานด้านการจัดการตัวอย่าแมลง จำนวน 12 ครั้ง รวมผู้เข้าใช้งานจำนวน 244 คนจากหน่วยงานในประเทศ 18 หน่วยงาน และต่างประเทศ 5 หน่วยงาน
- **ห้องสมุดสง่า สรรพศรี** ได้รวบรวมหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์ทางพฤกษศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาทิ Flora, Journal of Botany จากนานาประเทศ โดยนำมาจัดหมวดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ โดยปัจจุบัน มีสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้บริการ จำนวน 16,795 รายการ แบ่งเป็น หนังสือวิชาการ 11,419 รายการ หนังสือ ดร.สง่า 2,036 รายการ วารสารวิชาการ 3,340 ฉบับ พร้อมทั้งให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของฐานข้อมูลห้องสมุด สง่า สรรพศรี http://qsbg.org/database/asp.net/library1/ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการให้เข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น
- **การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพขององค์การสวนพฤกษศาสตร์** องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้พิจารณาอนุญาตการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิชาการ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์ให้กับหน่วยงานในประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 55 คำขอ โดยเป็นหน่วยงานในประเทศ 38 หน่วยงาน หน่วยงานต่างประเทศ 3 หน่วยงาน
- **จัดพิมพ์หนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่ได้จากการศึกษาวิจัย** ในปี 2563-2564 จำนวน 15 รายการ ดังนี้
  1) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562
  2) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563
  3) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 12 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563
  4) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564
  5) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

6) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565
7) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 14 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565
8) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2566
9) วารสารพฤกษศาสตร์ไทยปี 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566
10) ความหลากหลายของพืชในแขวงพงสาลี
11) การใช้ประโยชน์พืชวงศ์ขิงในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)
12) พืชวงศ์ขิงในสวนพฤกษศาสตร์
13) กล้วยไม้ไทย เทิดไท้พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
14) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) พืชถิ่นเดียวในระบบนิเวศเขาหินปูนภาคเหนือของไทย
15) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ความหลากหลายและการอนุรักษ์กล้วยไม้สกุลหวานในภาคเหนือของประเทศไทย

- **เผยแพร่ข้อมูลพันธุ์พืชที่มีความครบถ้วนของข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์องค์การฯ** ประกอบด้วย ฐานข้อมูลพรรณไม้หนังสือ 720 ชนิด ฐานข้อมูลกล้วยไม้ 549 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 128,326 records ฐานข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน 959 ชนิด และฐานข้อมูลพรรณไม้มีชีวิต 32,547 รายการ 222 วงศ์ 1,469 สกุล 5,144 ชนิด ฐานข้อมูลพรรณไม้แห้ง 140,827 รายการ 15,090 ชนิด (ปัจจุบันได้เผยแพร่ข้อมูลรูปภาพตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการศึกษาวิจัยค้นคว้าในรูปแบบออนไลน์ (e-herbarium) 7,470 ชนิด) และฐานข้อมูลแมลง 59,185 รายการ 238 วงศ์ 219 สกุล 437 ชนิด

5. ผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการ (Education)

- **จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในหลากหลายหลักสูตร** อาทิ หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น หลักสูตรอนุกรมวิธานพืชเบื้องต้น หลักสูตรการระบุชนิดพืช การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ การถ่ายภาพทางพฤกษศาสตร์ หลักสูตรยุวทูตสวนพฤกษศาสตร์ ค่ายเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หลักสูตรผู้นำชุมชนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น
- **พัฒนากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ เผยแพร่ถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน** เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ โดยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ที่ตอบสนองต่อนโยบาย Eco-School จำนวน 7 หลักสูตร โดยเปิดให้บริการแก่เยาวชนและได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยหลักสูตรดังนี้

(1) - หลักสูตรการจัดการตัวอย่างพรรณไม้สำหรับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
(2) - หลักสูตรเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
(3) - หลักสูตรการดำรงชีวิตของพืชและสิ่งแวดล้อม
(4) - หลักสูตรความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม
(5) - หลักสูตรอาณาจักรพืชและความหลากหลายของระบบนิเวศ

(6) - หลักสูตรคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

(7) - หลักสูตรดัชนีสายน้ำ

ภาพที่ 4 หลักสูตรฝึกอบรม

6. ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมภาพลักษณ์และการพัฒนาธุรกิจ

การส่งเสริมภาพลักษณ์และพัฒนาธุรกิจ โดยมีการสื่อสารทางการตลาดและประชาสัมพันธ์เชิงรุก สู่สาธารณชน เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์พันธกิจ อ.ส.พ. ความรู้ด้านพืช แหล่งเรียนรู้ภายในสวนพฤกษศาสตร์ ผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพในการหารายได้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยมีการดำเนินการดังนี้

- **การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ**

1) สื่อโทรทัศน์ 7 สถานี ได้แก่ ช่อง 5, 7, โมเดิร์นไนน์ทีวี, Thai PBS, ช่อง ONE, We TV, NBT

2) สื่อออนไลน์ อาทิ Youtube Line Facebook Instragram Tiktok และ Website ต่าง ๆ รวมถึงการตลาด Online

3) สื่อหนังสือพิมพ์/ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด คมชัดลึก แนวหน้า ประชาชาติธุรกิจ และสยามรัฐ

4) สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.เชียงใหม่ สถานีวิทยุ อสมท. เชียงใหม่ สถานีวิทยุ จส 100 (กรุงเทพฯ)

5) การร่วมกับพันธมิตรในการส่งเสริมการตลาดร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

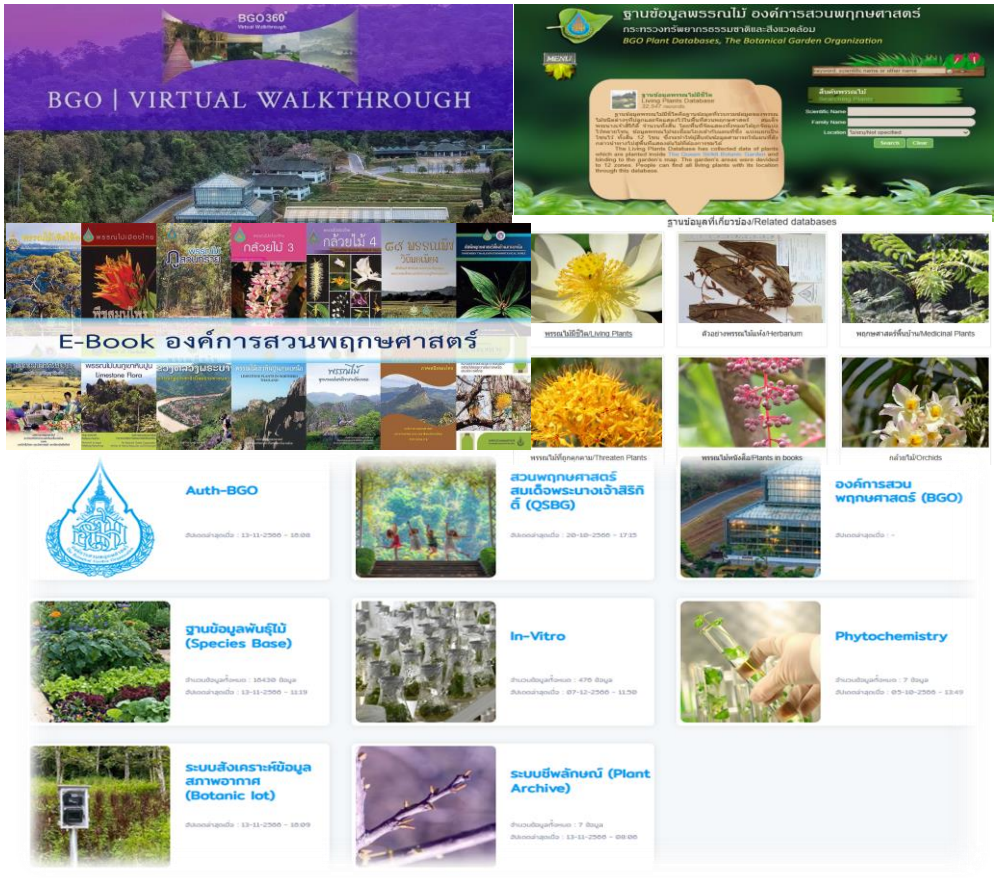

ภาพที่ 5 สถานีวิทยุ/วิทยุออนไลน์

- **การนำเทคโนโลยีมาใช้**

  มีการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบด้วย

  1. การพัฒนาโครงสร้างระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศใหม่เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ และศึกษาวิจัย
  2. การเผยแพร่ระบบข้อมูลพืชอนุรักษ์ที่มี การรวบรวมไว้ทั้งหมดในสวนพฤกษศาสตร์ ผ่าน Online ได้ร้อยละ 97.41 ของพันธุ์พืชที่รวบรวมไว้ทั้งหมด
  3. ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ทางด้านพฤกษศาสตร์เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ และเผยแพร่ในรูปแบบสื่อดิจิทัล
  4. พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมความรู้ มุ่งเน้นพัฒนาสื่อความหมาย และสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยในสวนพฤกษศาสตร์ พัฒนาระบบการให้บริการและการจัดการ รูปแบบใหม่ อาทิ เช่น การพัฒนาสื่อดิจิทัล AR, VR, Virtual tour, ระบบ E-learning และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ประชาชนให้ความสนใจและเข้าถึงง่าย รวมถึง พัฒนา Application เพื่อการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้

ภาพที่ 6 การนำเทคโนโลยีมาใช้

- **การจัดหารายได้**

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีรายได้จากการจำหน่ายบัตรเข้าชมสวน/ค่าบำรุง การใช้ประโยชน์จากพื้นที่/สถานที่ ได้แก่ ค่าเช่าห้องประชุม ให้สิทธิเอกชนประกอบกิจการในพื้นที่ กิจการร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์องค์การฯ อาทิเช่น เสื้อ กระเป๋า ปฏิทิน โปสเตอร์ หนังสือพรรณไม้ สินค้าฝากขายจากชุมชน กิจการจำหน่ายอาหาร/เครื่องดื่ม กิจการจำหน่ายพันธุ์ไม้/ทำป้ายพรรณไม้ รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ ค่าเช่าเรือ ค่าเช่าจักรยาน และรายได้อื่น ๆ โดยในปีงบประมาณ 2567 (เดือนมิถุนายน) มีรายได้รวมทั้งสิ้นจำนวน 25.8260 ล้านบาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา 31.66% โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเภทและรายไตรมาส ดังนี้

ประเภทรายได้	ปี 2566 ต.ค. 65 – ก.ย. 66	ปี 2567			เพิ่ม/ลด จากปี 2566 (ร้อยละ)
		ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	
1. รายได้จากการเข้าชมสวน	15,264,665.34	5,285,736.28	10,061,653.04	11,604,917.36	ลดลง 23.98
2. รายได้จากการให้สิทธิประกอบกิจการ	140,347.02	-	-	-	ลดลง 100.00
3. รายได้จากการอนุญาตให้ใช้พื้นที่	710,474.92	341,459.99	705,611.74	808,520.52	เพิ่มขึ้น 13.80
4. รายได้จากการขายสินค้า	5,059,387.60	1,574,416.54	2,526,953.32	2,880,896.71	ลดลง 43.06
5. รายได้จากการจัดทำป้ายพรรณไม้	239,448.60	21,028.03	22,766.35	49,556.07	ลดลง 79.30
6. รายได้จากการจำหน่ายสินค้ารับฝากขาย	2,504,592.61	1,502,370.35	2,516,410.53	2,826,706.66	เพิ่มขึ้น 12.86
7. รายได้จากการจำหน่ายพรรณไม้	1,743,725.00	316,260.00	675,360.00	814,660.00	ลดลง 53.28
8. รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	1,729,111.92	547,144.87	1,054,014.06	1,324,472.07	ลดลง 23.40
9. รายได้จากการให้เช่าทรัพย์สินเพื่อการท่องเที่ยว	4,441,551.35	1,426,420.57	2,698,962.48	3,687,196.09	ลดลง 16.98
10. รายได้จากกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	5,350,808.32	1,163,193.21	1,371,650.31	1,583,698.01	ลดลง 70.40
11. รายได้อื่น ๆ	605,132.20	162,396.63	192,909.13	245,429.99	ลดลง 59.44
รวม	37,789,244.88	12,340,426.47	21,826,290.96	25,826,053.48	ลดลง 31.66

ตารางที่ 4 แสดงรายได้ 3 ไตรมาสแรกของปี 2567 เปรียบเทียบ รายได้ ปี 2566

สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2565)

องค์การฯ มีสวนพฤกษศาสตร์ที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนเข้าเยี่ยมชมและศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง โดยมีจำนวนผู้เข้ามาเยี่ยมชมสวน ปี 2561 – 2565 ดังนี้ **หน่วย : คน**

หน่วยงาน	2561	2562	2563	2564	2565	2566	2567 (พ.ค.)
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าฯ	457,429	503,600	380,112	185,164	242,930	254,646	160,436
สวนพฤกษศาสตร์บ้านร่มเกล้าฯ	13,784	12,293	9,543	6,596	6,612	10,417	9,465
สวนพฤกษศาสตร์ระยอง	101,142	92,856	56,649	33,569	86,375	84,997	49,890
สวนพฤกษศาสตร์ขอนแก่น	6,351	8,889	5,665	2,920	2,529	4,345	3,525
สวนพฤกษศาสตร์พระแม่ย่า สุโขทัย	3,271	12,291	6,079	1,966	2,199	16,493	15,325
รวม	581,977	629,929	458,048	230,215	340,645	370,898	238,641

ตารางที่ 5 สถิติผู้เข้าเยี่ยมชมสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่ง (ปี 2561 – 2567)

ผลการประเมินการปฏิบัติงาน ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

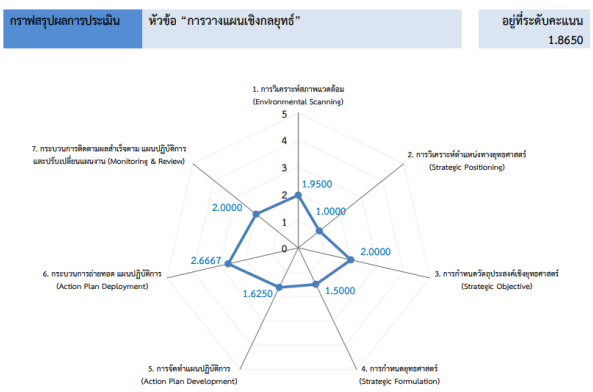
องค์การสวนพฤกษศาสตร์เข้าสู่ระบบประเมินผลครั้งแรกในปีงบประมาณ 2548 โดยมีผลการดำเนินงานแต่ละปี ดังนี้

ปี	การดำเนินงานตามนโยบาย /ตามยุทธศาสตร์	ผลงานของรัฐวิสาหกิจ	การบริหารจัดการ	คะแนนรวม
2548	4.5000	4.1421	2.1147	3.5789
2549	2.7636	4.5975	2.1687	3.5021
2550	3.2144	3.3679	2.2651	3.0599
2551	3.4860	4.0391	2.2565	3.3716
2552	2.9550	4.0281	2.3216	3.1518
2553	3.5455	4.4705	2.5187	3.5176
2554	3.0741	4.0186	2.5705	3.2567
2555	3.5636	4.0360	2.6384	3.3848
2556	3.1796	5.0000	2.7025	3.6498
2557	1.7022	3.9340	2.6257	3.0298
2558	2.8762	4.5972	2.7914	3.5865
2559	2.6105	4.7500	2.8075	2.6353*
2560	3.0843	4.6719	2.8714	3.5178
2561	3.4297	3.4242	2.9140	3.2474
2562	3.0729	4.3333	2.7651	3.3811
2563	2.4375	4.4444	2.6085	3.2284
2564	4.1364	4.0789	2.4545	3.4418
2565	4.2000	5.0000	2.2792	3.5867
2566	1.000	4.4000	2.1294	3.1518

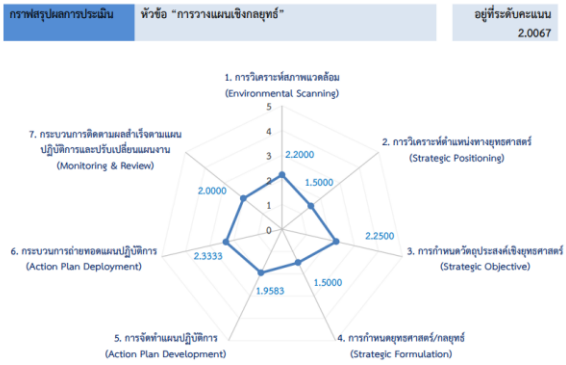
ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินรายปีขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2548-2566

7. รายงานผลการดำเนินงานด้าน Core Business Enablers หัวข้อ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

จากการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่ผ่านมาปี 2566 และปี 2577 ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานตาม Core Business Enablers และอยู่ที่ระดับคะแนน 1.8650 ดังต่อไปนี้

ปีพ.ศ. 2566

ปีพ.ศ. 2567

ภาพที่ 7 แสดงผลการประเมินรายประเด็น ของหัวข้อ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ปี 2566 - 2567

ส่วนที่ 4
นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน

นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการจัดทำแผนวิสาหกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่ได้มีการทบทวนและนำข้อมูลในระดับประเทศ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์และตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายที่ประเทศได้จัดวางไว้ภายใต้กฎหมายต่าง ๆ แนวทางการดำเนินงาน แผนงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เป้าหมายอื่น ๆ ภายในสถานการณ์ความมั่นคงยั่งยืนของทรัพยากรพรรณพืช และความหลากหลายทางชีวภาพที่มีส่วนสำคัญของการดำรงอยู่ของมวลมนุษยชาติ โดยมีสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหนึ่งในหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทร์มหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานเป็นที่มาของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นำมาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน บนเงื่อนไข ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้ประชาชนในทุกระดับสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และเพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติของบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ซึ่งความมีเหตุมีผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสม ควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างให้ประชาชนมีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

ทั้งนี้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดเชิงระบบ ที่มีการกำหนดปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) เชื่อมโยงกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น การยึดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในกระบวนการตัดสินใจจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดได้

เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ และเงื่อนไข 2 ประการ หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจ และการกระทำเป็นไปพอเพียง จะต้องอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้ ดังนี้ คือ

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น
- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม
- ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที
- เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือการตระหนักในคุณธรรม และด้านการกระทำ คือมีความขยันหมั่นเพียร รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วยการฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในขั้นปฏิบัติดังแผนภาพ

ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติสร้างขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์และความก้าวหน้าของประเทศเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ การนำประเทศไปสู่ความ “มั่งคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเป็นประเทศที่พัฒนาด้วยการนำหลักตามปรัชญาแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเป็นแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับ

รัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง ซึ่งวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

โดยยุทธศาสตร์ชาติถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่รัฐต้องจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ที่รัฐจะต้องจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุสู่วิสัยทัศน์

ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580)

โดยยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อไปนี้จะประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เป็นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับและทุกมิติ ควบคู่ไปกับการป้องกันแก้ไข และการป้องกันปัญหาการทุจริต รวมทั้งปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายเพื่อการให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง ประชาชนกินดีอยู่ดีทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีมีรายได้เพิ่มขึ้น ขยายโอกาสในเวทีโลก โดยตั้งเป้าให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ใน 20 ของการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน เสริมศักยภาพของผู้ประกอบการ ให้ใช้เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ได้กำหนดเป้าหมายขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยมีเด็กที่เรียนดี มีโอกาสทางการศึกษา และมีทักษะสูง สอดรับกับการเข้าสู่เศรษฐกิจในยุคดิจิทัล และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีการปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมชุมชน สถานศึกษา ให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรม และยั่งยืน รวมทั้งใช้เทคโนโลยีพัฒนาระบบดูแลสุขภาพ สำหรับพื้นที่ห่างไกล

4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชนในทุกมิติ และเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนยกระดับขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายที่นำศาสตร์ของพระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบไปด้วยหลักสามประการ คือ มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน มาเป็นหลักในการจัดทำ รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างภาษี เพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงาน

6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยมีหลักการบริหารราชการแผ่นดิน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน และสมดุลในการดำเนินงาน โดยจะต้องมีการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันและปรับบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ ในการบริหารจัดการด้วยการเพิ่มบทบาทให้ภาคส่วนอื่น ๆ ร่วมดำเนินการบนพื้นฐานของการมีธรรมาภิบาล มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้

ความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องสามารถอธิบายได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- **ประเด็นด้านสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว**

1) การเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้วยการส่งเสริมและสร้างเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ อันเป็นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศและฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรในพื้นที่

2) การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยการลดอัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และควบคุมชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ผ่านการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชเฉพาะถิ่น สัตว์ป่าและพันธุ์พืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นฐานทรัพยากรที่มั่นคง และการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน โดยให้ความสำคัญกับ

พันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศ หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมองค์ความรู้สำหรับใช้ประโยชน์ในอนาคต

นอกจากนี้ การสร้างกลไกการใช้ประโยชน์ในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และพัฒนาระบบการแบ่งปันผลประโยชน์รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่งเสริมพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย และแนวคิดการเก็บค่าบริการเชิงนิเวศในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งการศึกษา สำรวจและวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่มีความสำคัญ ทั้งในและนอกพื้นที่คุ้มครองโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และพื้นที่วิกฤต เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลให้ได้มาตรฐาน สะดวกต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์และการส่งเสริมการเกษตรที่ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

ในส่วนยุทธศาสตร์ชาติที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีเกี่ยวข้องในด้านอื่น ๆ มีจำนวน 2 ประเด็น ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ 1 ด้านความมั่นคง

- **ประเด็นด้านการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล** เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางบกสามารถดำรงอยู่ได้มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม รวมถึงประเทศชาติอย่างยั่งยืน จะดำเนินการด้วยการส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งของหน่วยงานเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ผ่านแนวทางการมีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ และสอดส่องดูแลผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ การจัดให้มีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างถูกต้องและเป็นระบบ พร้อมทั้งสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในเรื่องการให้ความสำคัญกับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟูป้องกัน และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติตามแนวพระราชดำริ

ยุทธศาสตร์ชาติ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

- **ประเด็นที่ด้านสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว** การสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว ด้วยการยกระดับเป็นการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ผ่านอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาคุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดรับกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด นอกจากนี้ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่จะเป็นการกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน
- **ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม** เป็นการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำ

การตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิต และวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ และสร้างภาพลักษณ์ให้แก่แหล่งท่องเที่ยว

3. แผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 โดยประกาศให้ใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ต่อไป แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีจำนวนรวม 23 ฉบับ ประกอบด้วย ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แผนภาพแสดงรายละเอียดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ในส่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

- **เป้าหมายด้านสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน**

แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว จะเป็นการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และคุ้มครองต่อระบบนิเวศ รวมทั้งการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการป่าไม้เชิงพื้นที่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการป้องกันการทำลายพื้นที่ป่า รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ป่า เพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน

- **แนวทางการพัฒนา**

อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ด้วยการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอันเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ พร้อมทั้งการปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการและพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงาน ควบคู่กับการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน และให้ความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศ หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้มาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วน อาทิ ภาคเกษตร ให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว

- **เป้าหมายด้านความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น**

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับโลก โดยจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบที่มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ความเป็นไทยตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี ในระยะแรกให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง วางรากฐานด้านการท่องเที่ยวที่เน้นมาตรฐานและคุณภาพระดับสากล สิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความปลอดภัย แล้วจึงกระจายการท่องเที่ยวทั้งในมิติของพื้นที่ และรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แผนย่อยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม เป็นการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ร่วมกับจุดแข็งในด้านความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อสร้างคุณค่า ให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

- **แนวทางการพัฒนา**

การนำแนวทางพัฒนาด้านปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัย พัฒนา การออกแบบในด้านการสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมการลงทุน การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว การสื่อสารและการคมนาคมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และการส่งเสริมการตลาด

ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

- **เป้าหมายด้านมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น**

การวิจัยและพัฒนา ที่มุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของประชาชนในการให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส และบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการพัฒนาเป้าหมายในด้านต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย ตลอดเวลา และพัฒนาประเทศจากประเทศที่ใช้แรงงาน นำไปสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมภายใต้ฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรม

แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ เป็นการมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ ยกระดับผลิตภาพ การผลิตด้านการเกษตร ศักยภาพของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมและบริการที่สามารถใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้จริง โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนมีบทบาทรวมทั้งการสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคการศึกษาทั้งใน ระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อให้สามารถรองรับความจำเป็นของอุตสาหกรรมและบริการ ในการส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานระหว่างประเทศ

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีเกี่ยวข้องอื่น ๆ**

แผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์ฯเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องพิจารณาบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งนโยบายหรือ แนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิผล ดังนั้น การดำเนินงานในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีการจัดการรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผล ภายใต้หลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

- **แนวทางการพัฒนา**

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความเฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งนโยบายหรือแนวทางการบริหารจัดการ ต้องมีการรองรับสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงานในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้มีการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผลอยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) ส่งเสริมพฤติกรรมประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือของภาครัฐ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทุกภาคส่วนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับ

การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยสอดแทรกในหลักสูตรการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ อันมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

เนื่องจากเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่ระบุทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการกำหนดกรอบแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมุ่งเน้นคัดเลือกประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญในองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy) 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living) และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation) ซึ่งในช่วงระยะเวลา 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการให้ประเทศไทยเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand ภายในปี 2570 โดยรายละเอียดขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร และเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานของภาคเกษตร และการสนับสนุนบทบาทของผู้ประกอบการเกษตร

หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยยกระดับการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่ และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

หมุดหมายที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก โดยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเดิมในอุตสาหกรรมยานยนต์สามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้า พร้อมกับการลงทุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการสร้างปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้ผู้ใช้รถยนต์เปลี่ยนมาใช้ยานยนต์ไฟฟ้า

หมุดหมายที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าจากสินค้าและบริการสุขภาพซึ่งไทยมีความได้เปรียบ รวมถึงการสร้างเสริมขีดความสามารถด้านการวิจัยเทคโนโลยีทางการแพทย์ และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนในประเทศ

หมุดหมายที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค เป็นการยกระดับบทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยให้ความสำคัญกับการเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

หมุดหมายที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน มุ่งเน้นการผลักดันการเติบโตเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการสร้างระบบนิเวศที่เหมาะสม ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และกฎหมายกฎระเบียบ รวมถึงการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เดิมสามารถปรับเปลี่ยนไปสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีผนวกเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) เพื่อให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้

2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society)

หมุดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ โดยผลักดันการพัฒนาศักยภาพของ SMEs สู่การเป็นผู้ประกอบการยุคดิจิทัล สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก และปรับเปลี่ยนการแข่งขันทางการค้าให้เป็นธรรมสำหรับ SMEs

หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ โดยการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล

หมุดหมายที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม โดยการแก้ไขปัญหาความยากจนข้ามรุ่นแบบมุ่งเป้าที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครัวเรือนยากจน ทั้งในด้านการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ และการช่วยเหลือให้เด็กจากครัวเรือนยากจนได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแก่คนไทยทุกช่วงวัย

3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco-Friendly Living)

หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ การสร้างความสามารถในการรับมือกับภัยธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการป้องกันภัยโดยใช้แนวทางธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และการสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดเล็ก รวมถึงการพัฒนาประสิทธิภาพในการคาดการณ์และเตือนภัย

4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ (Key Enablers for Thailand's Transformation)

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่

หมุดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยยกระดับภาครัฐให้มีสมรรถนะสูงและคล่องตัว สามารถก้าวสู่การเป็นภาครัฐดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ รวมถึงการยกเลิกกฎหมายที่ไม่จำเป็นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 11 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 องค์ประกอบ 4 ด้าน

ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนเป้าหมาย ทรัพยากรธรรมชาติสมดุล มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 อันสอดคล้องกับกรอบการจัดทำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ สาขาทรัพยากรธรรมชาติ ดังต่อไปนี้

1) การสนับสนุนหมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมุดหมายที่ 2 องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืนองค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีภาพลักษณ์ในฐานะจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและใส่ใจในความยั่งยืน การท่องเที่ยวไทยมีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวรูปแบบเฉพาะ การท่องเที่ยวไทยมีกิจกรรมที่หลากหลายพร้อมทั้งมีบริการที่ได้มาตรฐานสากล สามารถเพิ่มมูลค่าและดึงดูดนักท่องเที่ยวเป้าหมายทั้งไทยและต่างชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่าและยั่งยืน ผ่านโครงการสร้างและพัฒนา ขยายขอบข่าย การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่สำคัญของประเทศ (อ.ส.พ.)

2) หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรโดยการใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งการนำขยะหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า รวมถึงการเร่งลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะในภาคพลังงานและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

3) หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมุดหมายที่ 12 องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้มีการสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มีการจัดทำ MOU ร่วมกับหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยในการสรรหานักวิชาการรุ่นใหม่ และความร่วมมือด้านการฝึกอบรม (อ.ส.พ.)

6. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปีพ.ศ. 2560-2579)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดถือแผนและนโยบายของชาติทุกระดับยุทธศาสตร์ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์ กระทรวงฯ ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางของทุกหน่วยงานในสังกัดในช่วงปีงบประมาณ 2560 ถึง 2579 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

พันธกิจ

1) ขับเคลื่อนและผลักดันยุทธศาสตร์และมาตรการ ด้านการอนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

2) บูรณาการและสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

3) เสริมสร้างขีดความสามารถเชิงรุกขององค์กร พัฒนาระบบ กลไก และฐานข้อมูลในการบริหารจัดการ รวมทั้งการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย
1) อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	- ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่ป่าให้คงสภาพ ไม่ให้มีการบุกรุกทำลาย รวมทั้งเฝ้าระวังป้องกันการเกิดไฟป่า - การเพิ่มพื้นที่ป่าไม้จากพื้นที่เสื่อมโทรม สร้างป่าเศรษฐกิจ - เพิ่มความสมบูรณ์ของแนวปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และระบบนิเวศทางทะเล - แก้ไขปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าไม้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมาย
	- ลดอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศลงอย่างมีนัยสำคัญ - ทรัพยากรธรณีได้รับการบริหารจัดการอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม
2) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินแบบมีส่วนร่วมเป็นธรรมและเพียงพอ	- จัดการและอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียง
3) ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม	- สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพดีตามเกณฑ์มาตรฐานระดับสากล
4) ขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ	- แนวทางการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน (SDGs) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน
5) ลดก๊าซเรือนกระจกและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ	- เพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนากลไกขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง
6) พัฒนากลไกระบบบริหารจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และทันต่อการเปลี่ยนแปลง	- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการองค์กรและพัฒนา การบริหารจัดการของกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 7 ประเด็นยุทธศาสตร์

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กระทรวง องค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวง มีดังนี้

- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1** อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6** พัฒนากลไกระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

7. แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2566-2570

วิสัยทัศน์ “ยกระดับขีดความสามารถรัฐวิสาหกิจไทย มุ่งสู่เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ และการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. กำหนดกรอบทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รัฐวิสาหกิจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ รวมถึงดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจในการสนับสนุนเป้าหมายในภาพรวมของประเทศ
2. กำหนดให้รัฐวิสาหกิจมีการจัดทำแผนบูรณากรในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาร่วมกัน ลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพิจารณาการดำเนินโครงการลงทุนในรูปแบบและแหล่งเงินที่เหมาะสม
3. กำหนดให้รัฐวิสาหกิจมีการนำโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) และแนวคิดการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน (Environment Social and Governance : ESG) มาใช้ในการดำเนินการตามบทบาทภารกิจ รวมถึงโครงการลงทุนที่เกี่ยวข้อง

เป้าหมาย

รัฐวิสาหกิจมีบทบาทและภารกิจที่หลากหลายในการดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ซึ่งในการจัดทำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจฯ ได้พิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) 6 ด้าน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

บทบาทของรัฐวิสาหกิจ

คนร. ได้พิจารณาวัตถุประสงค์การจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจและการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้มีความสอดคล้องกับแผนต่างๆ ข้างต้นแล้ว จึงได้มีการกำหนดบทบาทของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งดังนี้

บทบาท	ขนส่ง	พลังงาน	สาธารณูปการ	สถาบันการเงิน	สื่อสาร	เกษตร	ทรัพยากรธรรมชาติ	สังคม	อุตฯ/พาณิชย์
โครงสร้างพื้นฐาน	รฟท. รฟม. บวท. กทพ. กทท. ทอท.	กฟผ. ปตท. กฟน. กฟภ.	กปน. กปภ. อจน.		บมจ. เอ็บที บมจ. อสมท				
บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน	รฟท. รฟม. ขสมก. บขส.	กฟผ. กฟน. กฟภ.	กปน. กปภ. อจน.		ปณท. บมจ. เอ็บที				
กิจการที่ไม่มีเอกชนดำเนินการได้อย่างเพียงพอ			กบอ. กคช. ธพส.	ออมสิน ธอส. บสย. ธสน. ธพว. สธค. ธกส. ธอท.					โรงพิมพ์ฯ * บอท. * สรท. *
กิจการที่รัฐต้องควบคุม									สำนักงานสลากฯ องค์การสุราฯ อสท. โรงงานไพ่ฯ
ภารกิจเชิงส่งเสริม	สบพ.			บสอ.		กยท. อ.ส.ค. อ.ต.ก. อคส. อสป.	อสส. อ.ส.พ. อ.อ.ป.	อก. ททท. กกต. วว. อพวช.	อต.

หมายเหตุ : * รัฐวิสาหกิจที่อาจมีการพิจารณาทบทวนบทบาท

ภาพที่ 12 บทบาทของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง

ทิศทางหลักในการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ภายใต้ 13 หมุดหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

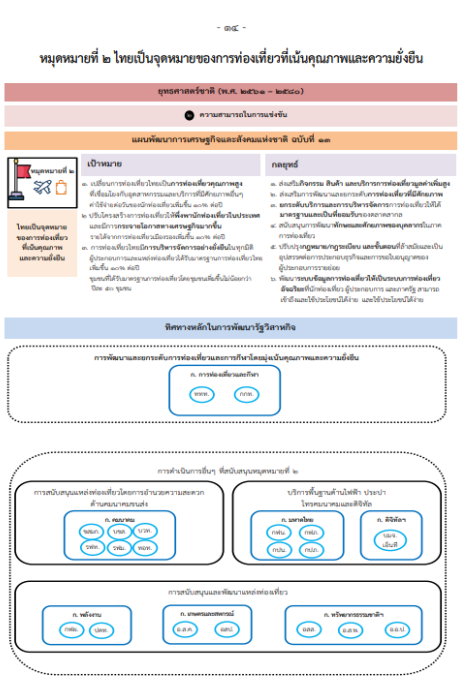
อ.ส.พ. จัดทำแผนวิสาหกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งเป็นแผนที่มีกรอบระยะเวลาห้าปี และแผนปฏิบัติการประจำปี สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ทำการทบทวนแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2566-2570 พบว่า อ.ส.พ. เป็นรัฐวิสาหกิจที่เป็นเครื่องมือของรัฐในการผลักดันการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2561-2580 และแผนต่าง ที่เกี่ยวข้อง โดยมีบทบาทที่สำคัญ ในการเป็นภารกิจเชิงสังคม หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมธุรกิจหรือกิจกรรมบางประเภทเป็นการเฉพาะ เนื่องจาก อ.ส.พ. เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมงานด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพืช เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้กับประเทศ รวมถึงการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ในรูปแบบโมเดลเศรษฐกิจใหม่ หรือ BCG Economy Model

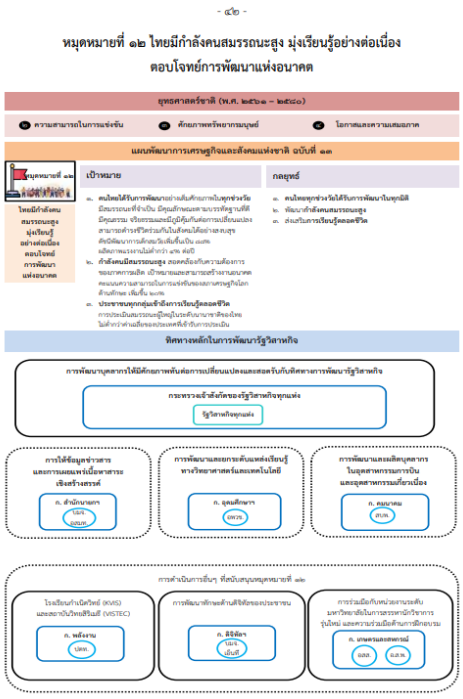
กรอบและแนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมุดหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

รส.	๑ สินค้าเกษตรมูลค่าสูง	๒ การท่องเที่ยว	๓ ยานยนต์ไฟฟ้า	๔ การแพทย์/สุขภาพ	๕ การค้าการลงทุนโลจิสติกส์	๖ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ	๗ SME	๘ พื้นที่/เมืองอัจฉริยะ	๙ ความยากจนข้ามรุ่น	๑๐ เศรษฐกิจหมุนเวียน/carbon ต่ำ	๑๑ ภัยธรรมชาติ	๑๒ กำลังคนสมรรถนะสูง	๑๓ ภาครัฐทันสมัย
อสส.		สนับสนุนแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยว										สนับสนุนพัฒนาทักษะความรู้	
อ.ส.พ.		สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยว										สนับสนุนพัฒนาทักษะความรู้	
อ.อ.ป.		สนับสนุนพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว								หลักลดก๊าซเรือนกระจก			

ภาพที่ 13 กรอบและแนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔) แนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ

๔.๑) **หมุดหมายที่ ๑๐** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ อนุรักษ์ฟื้นฟู และคืนถิ่นทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศพื้นที่ป่า เพื่อส่งเสริมการสร้างความมั่นคงของทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ

รัฐวิสาหกิจ	เป้าหมายหลัก	โครงการและเป้าหมาย
อ.อ.ป.	- พื้นที่เป้าหมายการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตในพื้นที่สวนป่าเศรษฐกิจของ อ.อ.ป. ภายในปี ๒๕๖๗ จำนวน ๗๑๕,๓๓๓ ไร่	- โครงการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกภาคป่าไม้ของ อ.อ.ป. - กิจกรรมพัฒนาชื้อปลูกสวนป่าเศรษฐกิจแปลงใหม่ ในพื้นที่สวนป่าของ อ.อ.ป. ภายในปี ๒๕๗๐ จำนวน ๑๔,๐๐๐ ไร่

๔.๒) การสนับสนุนหมุดหมายอื่นๆ

รัฐวิสาหกิจ	เป้าหมายหลัก	โครงการและเป้าหมาย
อสส. อ.ส.พ. อ.อ.ป.	**หมุดหมายที่ ๒** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน	- โครงการก่อสร้างสวนสัตว์แห่งใหม่ เพื่อเป็นแหล่งนันทนาการรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (อสส.) - โครงการสร้างและพัฒนา ขยายขอบข่ายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ ศึกษาวิจัย แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพที่สำคัญของประเทศ (อ.ส.พ.) - กิจกรรมการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนป่าของ อ.อ.ป. และศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย (อ.อ.ป.)
อสส. อ.ส.พ.	**หมุดหมายที่ ๑๒** ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต	- จัดทำ MOU ร่วมมือกับหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัยในการสรรหานักวิชาการรุ่นใหม่ และความร่วมมือด้านการฝึกอบรม (อ.ส.พ.)

ภาพที่ 14 ภาพแสดงบทบาทที่เกี่ยวข้องของรัฐวิสาหกิจสาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ภายใต้แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ อ.ส.พ. มีบทบาทในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกับ องค์การสวนสัตว์และ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ซึ่งจัดว่าเป็นภารกิจเชิงส่งเสริม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในกรอบการพัฒนารัฐวิสาหกิจ รายสาขา อ.ส.พ. มีความเชื่อมโยงในการเป็นรัฐวิสาหกิจสนับสนุนหมุดหมายดังต่อไปนี้

หมุดหมายที่ 2 การท่องเที่ยว อ.ส.พ. มุ่งพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนและเป็นดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตของประเทศต่อไปในอนาคต โดยจัดทำแผนงานโครงการที่สอดคล้องในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนเร่งจัดทำแผนธุรกิจเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษสศาสตร์มาตรฐานสากลระดับโลกต่อไปภายในปี 2570

และหมุดหมายที่ 12 กำลังคนสมรรถนะสูง ภายใต้ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานทางวิชาการที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ด้านพืช ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนด้านการเป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้ให้กับโรงเรียนตามนโยบาย Eco School ในอนาค

อย่างไรก็ตามภายใต้หมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ มีประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูและคืนถิ่นทรัพยากรพันธุ์พืช เพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศพื้นที่ป่าเพื่อส่งเสริมการสร้างความมั่นคงของทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการในด้าน

การอนุรักษ์พื้นฟูและคืนถิ่นทรัพยากรพันธุพืชเพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนนิเทศพื้นที่ป่า แต่ทั้งนี้ ยังไม่มีรายนามอ.ส.ฆ. อยู่ในผู้รับผิดชอบเป้าหมายดังกล่าว โดยอ.ส.พ.มี โครงการและเป้าหมายในการอนุรักษ์พืชที่สำคัญของประเทศ ที่ชัดเจน

7. BCG Model

1) แนวคิดและหลักการของ BCG model

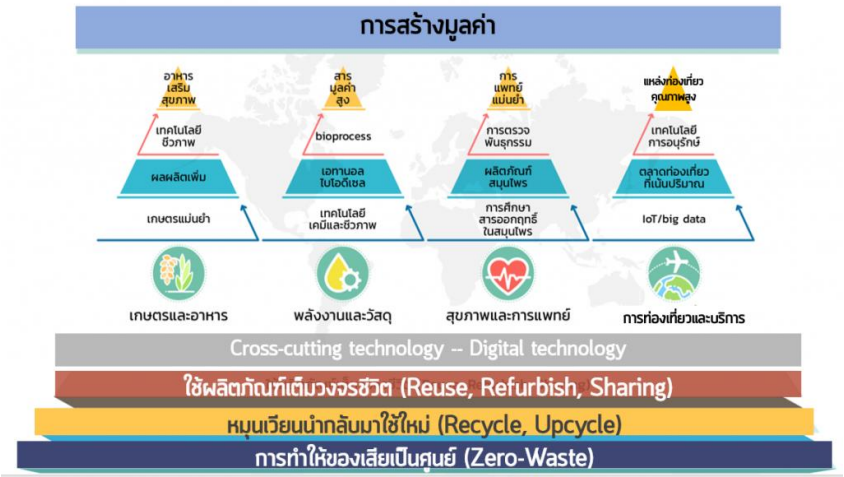
BCG หรือ Bio-Circular-Green Economy เศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียวเป็นโมเดลเศรษฐกิจใหม่ในการขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของประเทศที่นำหลักการและลำดับความสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติและวิสัยทัศน์ “Thailand 4.0” เป็นตัวตั้ง ผสมผสานกับหลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) พัฒนา 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรมผ่านความร่วมมือของภาครัฐ-เอกชน/ชุมชน/สังคม-มหาวิทยาลัย/สถาบันวิจัย-เครือข่ายต่างประเทศ เพื่อเปลี่ยนข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ที่ไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก พร้อม ๆ กับการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

BCG Economy หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) คือ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนให้กับ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-curves) ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานและวัสดุ อุตสาหกรรมสุขภาพและการแพทย์ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเข้าไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้ผลิตที่เป็นฐานการผลิตเดิม เช่น เกษตรกรและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงหรือนวัตกรรม

นอกจากนี้ BCG Model ยังสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (Eco-design & Zero-Waste) ส่งเสริมการใช้ซ้ำ (Reuse, Refurbish, Sharing) และให้ความสำคัญกับการจัดการของเสียจากการผลิตและบริโภค ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้วเข้าสู่กระบวนการแปรสภาพเพื่อกลับมาใช้ใหม่ (Recycle, Upcycle)

ดังนั้น BCG เป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสหประชาชาติอย่างน้อย 5 เป้าหมาย ได้แก่ การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลาย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การลดความเหลื่อมล้ำ อีกทั้งยังสอดรับกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยดังภาพที่ 13

ภาพที่ 15 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาในรูปแบบ BCG model

2) วิสัยทัศน์ของการดำเนินงาน BCG

วิสัยทัศน์ของการดำเนินงาน BCG คือ การเปลี่ยนข้อได้เปรียบ (Comparative Advantage) ที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) การพัฒนาสาขายุทธศาสตร์ BCG (BCG Sectoral Development)

สาขายุทธศาสตร์ภายใต้ BCG ที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถที่สูงขึ้น ได้แก่

(1) สาขาเกษตรและอาหาร มุ่งสู่การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารจากการผลิตมากแต่สร้างรายได้น้อย ไปสู่การผลิตสินค้าที่เป็นพรีเมี่ยมที่ผลิตน้อยแต่สร้างรายได้สูง รวมถึงการเพิ่มความหลากหลายของสินค้าเกษตรเศรษฐกิจ

(2) สาขาสุขภาพและการแพทย์ มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางด้านการผลิตยาและชีวเภสัชภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการแพทย์และวัสดุฝังในร่างกาย พัฒนาแนวปฏิบัติและรูปแบบการรักษา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการรักษาไปสู่การแพทย์แม่นยำ การเป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านสุขภาพและการวิจัยด้านคลินิกชั้นนำของโลก

(3) สาขาพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ มุ่งเน้นการเพิ่มความมั่นคงด้านพลังงานและการต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์เคมีและวัสดุชีวภาพมูลค่าสูง ด้วยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

(4) สาขาการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มุ่งพัฒนาสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการใช้จุดแข็งของพื้นที่มาสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงในการรองรับ

นักท่องเที่ยว ฟื้นฟูและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่เน้นการค้นหารากเหง้าทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเนื้อหาอัตลักษณ์เชิงพื้นที่มาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น

4) การส่งเสริม (4 Enablers)

กฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับ BCG (BCG Regulatory Framework)

(1) ปลดล็อคข้อจำกัดทางกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา BCG พัฒนาระบบนิเวศนวัตกรรม (Innovation Ecosystem) เพื่อการทดลองทดสอบ (Sandbox) ส่งเสริมการประเมินวัฏจักรผลิตภัณฑ์ (Product Life Cycle Assessment) เพื่อประเมินค่าผลกระทบของผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อย หรือเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ภาคเอกชนดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเพื่อให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำสุด ป้องกันการกีดกันทางการค้า

(2) โครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality Infrastructure: NQI) ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการนำสินค้าเข้าสู่ตลาดโลก โดยเฉพาะตลาดประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านการสร้างการยอมรับในความปลอดภัยและความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าและบริการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าไทย โดยเฉพาะสินค้ากลุ่ม BCG ซึ่งเป็นกลุ่มที่เน้นที่มาของวัตถุดิบ ความสามารถที่จะหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่และกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมและมนุษย์

(3) โรงงานต้นแบบระดับขยายขนาด (Pilot Plant) และโรงงานสาธิต (Demonstration Plant) เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดสู่นวัตกรรมจากผลงานวิจัยในประเทศ และช่วยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างชาติ ลดความเสี่ยงของเอกชน หรือผู้ประกอบการในการผลิตเพื่อจำหน่ายเชิงพาณิชย์

(4) ระบบการคำนวณสมรรถนะสูง (High Performance Computing: HPC) เป็นโครงสร้างพื้นฐานการคำนวณสมรรถนะสูงเพื่อรองรับ AI & Big Data เร่งรัดให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ได้ในระยะเวลาที่สั้นลงและตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายได้แม่นยำมากขึ้น โดยเน้นการร่วมทุนกับบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของโลกในรูปแบบ PPP ให้มีการตั้งระบบการคำนวณสมรรถนะสูงและที่เก็บข้อมูลขนาดใหญ่ของประเทศไทย โดยให้เอกชนร่วมบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้มาตรฐานระดับโลก

(5) ระบบโครงข่ายการเชื่อมต่อความเร็วสูงราคาถูก เพื่อใช้เชื่อมต่อข้อมูลจาก Smart Devices หรือ เซนเซอร์จากสรรพสิ่งต่าง ๆ เช่น โครงข่ายการเชื่อมต่อ 5G ที่สามารถใช้การร่วมทุนระหว่างต่างประเทศจากจีนหรือกลุ่มยุโรปกับเอกชนทางด้านโทรคมนาคมของไทยได้

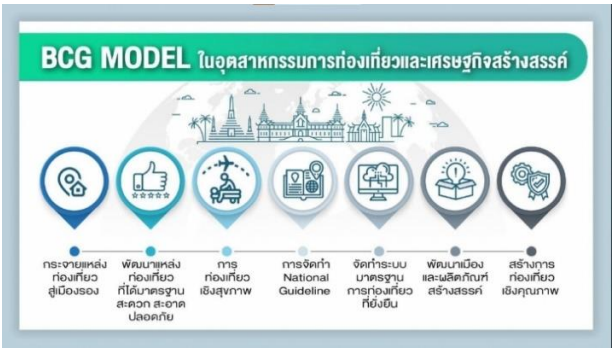
5) ความเชื่อมโยงกับแผน BCG model

BCG model ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและสามารถนำมาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสามารถอธิบายได้ ดังนี้

- **เป้าหมาย: การสร้างคุณค่าเพิ่ม (value creation) จากทรัพยากร ชีวภาพและวัฒนธรรม**
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน**
- **แนวทางการดำเนินการ: การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์**

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์นำแนวทางพัฒนาสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และทุนทางปัญญามาสร้างอัตลักษณ์ของตนเองด้วยการเน้นตลาดคุณภาพ สร้างมาตรฐาน ความสะดวก สะอาด ปลอดภัย อัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้บริหารจัดการและดูแลระบบนิเวศอย่างเป็นระบบ รวมถึงการพัฒนาสู่ระบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการจัดทำระบบมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การจัดทำ National Guideline ด้านขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว จัดทำระบบบัญชีต้นทุนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมถึงการปรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมทางธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ควบคู่กับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงในการรองรับนักท่องเที่ยวและป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ภายใต้การพัฒนาการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงกับทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ หรือบริการรูปแบบใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่ม ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ ผ่านระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การพัฒนาเพื่อส่งออกสินค้าและบริการเหล่านี้ ผ่านของขวัญ ของฝากที่สร้างสรรค์อย่างมีอัตลักษณ์

ภาพที่ 16 แสดง BCG Model ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์

โมเดลเศรษฐกิจ BCG ในภารกิจของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ปฏิบัติการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่สอดคล้องโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model อันประกอบด้วยโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

โครงการ/กิจกรรม	ผลผลิตที่สำคัญ
โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ฟื้นฟู พันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	1. ทรัพยากรพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชหายาก ใกล้สูญพันธุ์ และถูกคุกคาม ได้รับการอนุรักษ์นอกถิ่น ฟื้นฟู และเพิ่มจำนวนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ 2. มีการฟื้นฟู คืนถิ่นพันธุ์ไม้ เพื่อคืนความหลากหลายทางชีวภาพให้กับพื้นที่ป่า คืนความสมดุลให้ระบบนิเวศ สู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่ประชาชน และส่งเสริมการดำเนินการเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อนโดยร่วมกับชุมชนท้องถิ่น
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหาร จัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในประเทศและภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	1. ระบบฐานข้อมูลตัวอย่างอ้างอิง และพันธุ์พืชสำรองของประเทศ ทั้งในรูปแบบ Living Collection และ Dry Collection ที่มีมาตรฐาน 2. การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศ
โครงการวิจัยและพัฒนาด้านพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพ เพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคม	มีนวัตกรรม (ผลิตภัณฑ์ กรรมวิธี หรือบริการ) ที่เกี่ยวกับฐานทรัพยากรชีวภาพ เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม
โครงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	สวนพฤกษศาสตร์ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพรูปแบบใหม่ ที่สามารถตอบสนองต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการอนุรักษ์หวงแหนทรัพยากรพันธุ์พืชที่สำคัญของประเทศ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เกิดการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน

ตารางที่ 8 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโมเดลเศรษฐกิจ BCG Model

8. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20 ปี)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ นำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ระยะ 20ปี) ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี 5 เมษายน พ.ศ. 2559 มีวิสัยทัศน์ปฏิรูปประเทศไทยสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ (Digital Thailand) มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานองค์การ เพื่อให้วิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล บรรลุผลแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ด้าน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

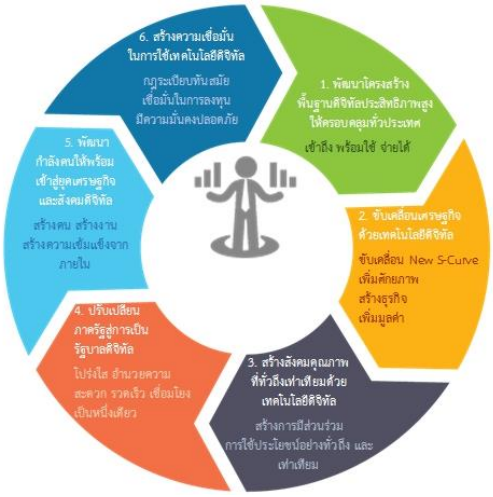
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ภาพที่ 17 แผนภาพแสดงแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

9. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามแนวทางการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ (United Nations)

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดการมองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนา ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 - เดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับเป้าหมาย เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

1) สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดิน รวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เฉพาะอย่างยิ่ง ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขาและเขตแห้งแล้ง โดยเป็นไปตามข้อบังคับภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ ภายในปี 2563

2) ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน หยุดยั้งการ ตัดไม้ทำลายป่า ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม และเพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ภายในปี 2563

3) ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม รวมถึงแผ่นดินที่ได้รับผลกระทบจากการกลายสภาพเป็นทะเลทราย ความแห้งแล้ง และอุทกภัย และพยายามที่จะบรรลุถึงโลกที่ไร้ความเสื่อม

4) สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศเหล่านั้น เพื่อจะเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศเหล่านั้นที่จะให้ผลประโยชน์อันสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี 2573

5) ปฏิบัติการที่จำเป็นและเร่งด่วนเพื่อลดการเสื่อมโทรมของถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ หยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และภายในปี 2563 จะปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

6) สร้างหลักประกันว่าจะมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม และส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้นอย่างเหมาะสม

7) ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อจะยุติการล่าและการขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์คุ้มครอง และแก้ปัญหาทั้งอุปสงค์และอุปทานต่อผลิตภัณฑ์สัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

8) นำมาตรการมาใช้เพื่อป้องกันการนำเข้าและลดผลกระทบของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานในระบบนิเวศบกและน้ำและควบคุมหรือขจัด priority species ภายในปี 2565

9) บูรณาการมูลค่าของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเข้าไปสู่การวางแผนกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การลดความยากจน และบัญชีทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภายในปี 2565 โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(1) ระดมและเพิ่มทรัพยากรทางการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

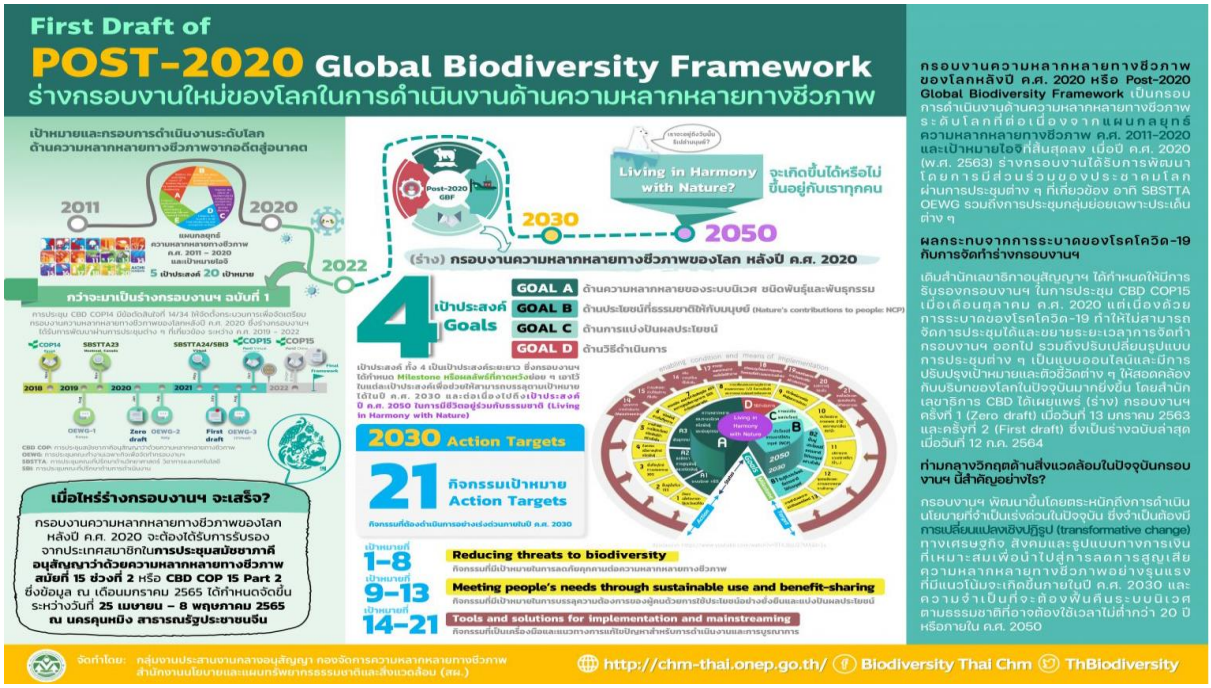
(2) ระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งและทุกระดับเพื่อสนับสนุนเงินแก่การบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน และจัดหาแรงจูงใจที่เหมาะสมสำหรับประเทศกำลังพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์และการปลูกป่า

(3) เพิ่มพูนการสนับสนุนในระดับโลกสำหรับความพยายามที่จะต่อสู้การล่าและการเคลื่อนย้ายชนิดพันธุ์คุ้มครอง รวมถึงโดยการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น

ภาพที่ 18 แผนภาพแสดงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)

10. ร่างกรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (POST-2020 Global Biodiversity Framework)

ภาพที่ 19 ร่างกรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

จากแนวนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้ทำการเชื่อมโยงสู่เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานขององค์การ

<table>
<tr><th colspan="3">เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals : SDGs)</th><th colspan="3">เป้าหมายตามกลยุทธ์ระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์พืช
(Global Strategy of Plant conservation)</th></tr>
<tr><td colspan="6">ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง</td></tr>
<tr><td colspan="2">ยุทธศาสตร์ที่ 1
ด้านความมั่นคง</td><td colspan="2">ยุทธศาสตร์ที่ 2
ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน</td><td colspan="2">ยุทธศาสตร์ที่ 5
ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</td></tr>
<tr><td colspan="2">- การรักษาความมั่นคงและผล ประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล</td><td colspan="2">- สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว
- ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม</td><td colspan="2">- ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติและขยายโอกาสสู่เวทีระดับโลก
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</td></tr>
<tr><td colspan="2">ประเด็นที่ 18 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน
เป้าหมา : ยสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน</td><td colspan="2">ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว
เป้าหมาย : ความสามารถทาง การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยดีขึ้น</td><td colspan="2">ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
เป้าหมาย : มูลค่าการลงทุนวิจัย และพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศเพิ่มขึ้น</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13</td></tr>
<tr><td>หมุดหมายที่ 2
เป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน</td><td colspan="2">หมุดหมายที่ 10
ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ</td><td>หมุดหมายที่ 11
ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</td><td colspan="2">หมุดหมายที่ 12
ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนการปฏิรูปประเทศ : ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม</td></tr>
<tr><td>พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล</td><td>ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล</td><td>สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล</td><td>ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล</td><td>พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล</td><td>สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล</td></tr>
<tr><td colspan="6">BCG Model</td></tr>
<tr><td colspan="6">ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใตเศรษฐกิจ BCG ใหสามารถแขงขันได้อย่างยั่งยืน
แนวทางการดำเนินงานการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างและกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ</td></tr>
<tr><td colspan="6">สาขาทรัพยากรธรรมชาติ : บทบาท ภารกิจเชิงส่งเสริม</td></tr>
<tr><td colspan="6">กรอบภารกิจของสาขาทรัพยากรธรรมชาติ : พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ควบคู่กับการอนุรักษ์และสร้างความตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่ชุมชนและประชาชน รวมถึงบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดมูลค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ</td></tr>
<tr><td colspan="6">แนวทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจ ตามหมุดหมายตามแผนพัฒนาฉบับที่ 13</td></tr>
<tr><td colspan="2">หมุดหมายที่ 2 การท่องเที่ยว
อ.ส.พ เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณค่าและยั่งยืน</td><td colspan="2">หมุดหมายที่ 10 เศรษฐกิจหมุนเวียน Carbon ต่ำ
อ.ส.พ. มุ่งเน้นการดำเนินงานมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และมุ่งเน้นการทำงานตามกรอบ BCG Model</td><td colspan="2">หมุดหมายที่ 12 กำลังคนสมรรถนะสูง
อ.ส.พ. เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและเป็นสถาบันวิชาการด้านพืช ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ เผยแพร่ถ่ายทอด และแหล่งอนุรักษ์ศึกษาวิจัย ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ</td></tr>
<tr><td colspan="6">แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579)</td></tr>
<tr><td colspan="3">ยุทธศาสตร์ที่ 1 อนุรักษ์ คุ้มครอง ฟื้นฟู ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน</td><td colspan="3">ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนากลไก ระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาลและทันต่อการเปลี่ยนแปลง</td></tr>
<tr><td colspan="6">วิสัยทัศน์ : สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน</td></tr>
<tr><td colspan="6">พันธกิจ : เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด
การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ</td></tr>
<tr><td colspan="6">ประเด็นยุทธศาสตร์</td></tr>
<tr><td>ยุทธศาสตร์ที่ 1
: ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก(BGCI Standard)</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 2
ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 3
มุ่งการศึกษา วิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ</td><td>ยุทธศาสตร์ที่ 4
สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี</td><td colspan="2">ยุทธศาสตร์ที่ 5
ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล</td></tr>
</table>

ตารางที่ 9 แสดงความเชื่อมโยงระดับประเทศและแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 5
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก

1) ปัจจัยด้านการเมือง

สถานการณ์การเมืองของประเทศไทย ปัจจุบันอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ปัจจุบันยังมีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลสำรวจที่เกี่ยวข้องกับการเมือง พบว่า ประชาชนมีความกังวลถึงผลกระทบทางการเมือง ในประเด็นที่จะทำให้เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ลง รวมถึงความแตกแยกในสังคมที่เป็นข้อกังวลของประชาชน โดยประชาชนเชื่อว่าประเทศมีความขัดแย้งทางการเมือง ที่ส่วนใหญ่มาจากนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มทางการเมืองอยู่เบื้องหลัง

ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่า **นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (พรรคก้าวไกล)** ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเหมาะสมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะ มีความกล้าหาญ ตรงไปตรงมา บุคลิกเป็นผู้นำ แต่ปัจจุบันเป็นพรรคฝ่ายค้าน ในขณะที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด ซึ่งจากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า สถานการณ์ทางการเมืองกับความคิดเห็นของประชาชน ยังมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับต่ำกว่าค่ากลาง - ค่ากลาง ซึ่งยังเป็นสัญญาณของความไม่แน่นอนและมีความขัดแย้งทางการเมือง รวมถึงยังมีสถานการณ์ทางการเมืองที่ร้อนแรง อาทิเช่น

- ปัจจุบันประเทศไทยยังใช้ระบบสองสภา เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ตรวจสอบซึ่งกันและกัน ระหว่างสภาที่มาจากการเลือกตั้งของผู้แทนราษฎรกับวุฒิสภาที่มีที่มาอีกแบบหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภา ใกล้หมดวาระการดำรงตำแหน่งและหมดสิทธิ์ในการเลือกนายกรัฐมนตรีในวันที่ 11 พฤษภาคม 2567 และมีกระบวนการคัดเลือกใหม่ ที่แตกต่างกับระบบเดิม ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียในทางเมือง
- ความเข้มข้นของพรรคการเมืองต่างๆ ที่มีการปรับโครงสร้างการบริหาร และการสร้างความนิยมของพรรคทางการเมืองที่มีการแข่งขันสูง
- การเกิดคดีความต่างๆ ทางการเมือง รวมถึงการกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของอดีตนายกรัฐมนตรี และบุคคลที่ลี้ภัยทางการเมืองซึ่งมีแนวคิดและการวิพากษ์จากภาคส่วนต่างๆจำนวน ถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง รวมถึงคณะรัฐมนตรี
- พ.ร.บ.เงินกู้ทำดิจิทัลวอลเล็ต ที่เป็นนโยบายที่ไม่ได้ตามเป้าหมายส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและคะแนนนิยมของรัฐบาลและนายกรัฐมนตรี
- การตั้งกระทู้ถามสดที่มีประเด็นสำคัญทางการเมืองที่ฝ่ายค้านซักถามและฝ่ายรัฐบาลต้องตอบกระทู้ นำไปสู่ประเด็นทางการเมืองที่หลากหลายมิติ

จึงสามารถทำการวิเคราะห์ได้ว่าจากสถานการณ์ทางการเมืองข้างต้น มีผลกระทบต่อนโยบายการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ในด้านการกำกับดูแลกิจการ ที่ขาดความต่อเนื่องจากการแต่งตั้งคณะกรรมการองค์การฯ การสรรหาผู้บริหารระดับสูง ซึ่งอาจทำให้เกิดสุญญากาศในด้านการบริหาร การตัดสินใจ อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนทางการเมือง

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

สถานการณ์เศรษฐกิจไทย ในปี พ.ศ. 2567 โดยรวมปรับดีขึ้นหลังชะลอลง ตามการฟื้นตัวของอุปสงค์ต่างประเทศ โดยการส่งออกสินค้าและรายรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การผลิตภาคอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวเนื่องขยายตัว ด้านการลงทุนภาคเอกชนกลับมาขยายตัวจากเดือนก่อน ขณะที่การบริโภคภาคเอกชนทรงตัว อย่างไรก็ตาม ความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการและผู้บริโภคยังลดลง ส่วนหนึ่งจากความกังวลด้านเศรษฐกิจที่ขยายตัวต่ำ สำหรับการใช้จ่ายภาครัฐขยายตัวจากทั้งรายจ่ายประจำและลงทุนของรัฐบาลกลาง ขณะที่รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจหดตัวตามการเบิกจ่ายของโครงการด้านคมนาคม

ในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มขึ้นจากหมวดอาหารสดและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน โดยหมวดอาหารสดเพิ่มขึ้นจากผลของฐานต่ำในปีก่อนและจากราคาผลไม้ที่เพิ่มขึ้นตามผลผลิตที่ลดลง ด้านอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากหมวดอาหารสำเร็จรูป สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลลดลงจากดุลการค้าตามมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ ขณะที่ดุลบริการ รายได้ และเงินโอนขาดดุลใกล้เคียงกับเดือนก่อน ด้านตลาดแรงงานโดยรวมปรับดีขึ้นจากการจ้างงานทั้งในภาคการผลิตและบริการ อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามสัดส่วนผู้ขอรับสิทธิว่างงานต่อจำนวนผู้ประกันตนรวมที่ปรับเพิ่มขึ้น

รายละเอียดภาวะเศรษฐกิจไทยมีดังนี้

ด้านมูลค่าการส่งออกสินค้าไม่รวมทองคำที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งจากการเร่งส่งออกสินค้า เพื่อลดความเสี่ยงจากปัญหาความล่าช้าในการขนส่งสินค้าทางเรือ โดยการส่งออกเพิ่มขึ้นในหลายสินค้าได้แก่ 1) อิเล็กทรอนิกส์ ตามการส่งออกชิ้นส่วนอุปกรณ์สื่อสารไปมาเลเซีย แผงวงจรรวมไปมาเลเซียและยุโรป รวมทั้งคอมพิวเตอร์ไปไต้หวันและฮ่องกง 2) สินค้าเกษตรแปรรูป ตามการส่งออกน้ำมันพืชไปอินเดีย และยางสังเคราะห์ไปจีน และ 3) ผลิตภัณฑ์เคมีและปิโตรเคมีภัณฑ์ จากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นตามการขยายกำลังการผลิตสารเคลือบเคมีในอินเดียเป็นสำคัญ อย่างไรก็ดี การส่งออกสินค้าในบางหมวดปรับลดลงจากเดือนก่อน อาทิ รถกระบะไปออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และตะวันออกกลาง

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วทรงตัว โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มตะวันออกกลางและอินเดียปรับลดลงหลังจากเร่งไปมากในช่วงก่อนหน้า ขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวในบางสัญชาติปรับเพิ่มขึ้น อาทิ มาเลเซีย จีน รัสเซีย และเยอรมนี **สำหรับรายรับภาคการท่องเที่ยว**ที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อน ตามค่าใช้จ่ายต่อหัวที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวสัญชาติรัสเซียและเยอรมนี

ดัชนีการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนในหลายหมวด โดยเฉพาะ 1) หมวดยานยนต์ จากการผลิตเพื่อรอส่งออก เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการขนส่งจากสถานการณ์

ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง 2) หมวดยางและพลาสติก ตามการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางที่เพิ่มขึ้น 3) หมวดอื่นๆ จากการผลิตเครื่องจักร อาทิ มอเตอร์ไฟฟ้าและหม้อแปลง อย่างไรก็ตาม การผลิตหมวดปิโตรเลียมปรับลดลง หลังเร่งผลิตไปในเดือนก่อนหน้า

เครื่องชี้การลงทุนภาคเอกชนที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นจากทั้งการลงทุนด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์ และด้านก่อสร้าง โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าทุน ยอดจดทะเบียนรถยนต์เชิงพาณิชย์ ยอดจำหน่ายเครื่องจักรในประเทศ และพื้นที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างเพื่อที่อยู่อาศัย ขณะที่ยอดจำหน่ายวัสดุก่อสร้างปรับลดลงตามยอดจำหน่ายเสาเข็มคอนกรีตและเครื่องสุขภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ดัชนีความเชื่อมั่นด้านการลงทุนของภาคธุรกิจยังปรับลดลงต่อเนื่อง โดยเฉพาะธุรกิจยานยนต์ อสังหาริมทรัพย์ และภาคการค้า

เครื่องชี้การบริโภคภาคเอกชนที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วทรงตัว โดยการใช้จ่ายในหมวดบริการเพิ่มขึ้นตามกิจกรรมขนส่งผู้โดยสาร ประกอบกับหมวดสินค้ากึ่งคงทนและสินค้าคงทนเพิ่มขึ้น หลังลดลงมากในเดือนก่อน ขณะที่การใช้จ่ายในหมวดสินค้าไม่คงทนปรับลดลงตามปริมาณการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง อย่างไรก็ตาม ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคยังลดลงต่อเนื่องจากความกังวลด้านค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นตามราคาพลังงานในประเทศ และเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวต่ำ รวมทั้งความไม่แน่นอนทางการเมือง

มูลค่าการนำเข้าสินค้าไม่รวมทองคำที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นในทุกหมวดสินค้าหลักจาก 1) วัตถุดิบและสินค้าขั้นกลาง ตามน้ำมันเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้นจากด้านปริมาณเป็นสำคัญ และการนำเข้าชิ้นส่วนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าจากไต้หวันและเกาหลีใต้ 2) สินค้าทุนไม่รวมเครื่องบิน ตามการนำเข้าคอมพิวเตอร์จากไต้หวัน และ 3) สินค้าอุปโภคบริโภค ตามการนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้าจากจีน

การใช้จ่ายภาครัฐที่ไม่รวมเงินโอน ขยายตัวจากทั้งรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุนของรัฐบาลกลาง ภายหลัง พ.ร.บ. งบประมาณปี 2567 มีผลบังคับใช้ โดยรายจ่ายประจำขยายตัวตามการเบิกจ่ายค่าบำเหน็จ บำนาญ ค่ารักษาพยาบาล และค่าตอบแทนพนักงานของรัฐ สำหรับรายจ่ายลงทุนขยายตัว จากการเบิกจ่ายโครงการลงทุนด้านคมนาคมและชลประทาน ขณะที่รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจหดตัวตามการเบิกจ่ายของโครงการด้านคมนาคม

จากปัจจัยทางเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีทั้งโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงาน สามารถสร้างโอกาสจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มรายได้ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่มีแนวดีขึ้น ส่งผลต่อการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ที่มีแนวโน้มขยายตัว

ประมาณการเศรษฐกิจ ปี 2567[1/]

	ข้อมูลจริง			ประมาณการปี 2567	
	2564	2565	2566	ณ 20 พ.ค. 67	ณ 19 ส.ค. 67
GDP (ณ ราคาประจำปี: พันล้านบาท)	16,188.6	17,378.0	17,922.0	18,513.5	18,567.2
รายได้ต่อหัว (บาทต่อคนต่อปี)	231,986.1	248,788.6	255,879.5	263,675.5	264,441.2
GDP (ณ ราคาประจำปี: พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	505.9	495.1	514.8	514.3	515.8
รายได้ต่อหัว (ดอลลาร์ สรอ. ต่อหัวต่อปี)	7,249.6	7,094.1	7,349.9	7,324.3	7,345.6
อัตราการขยายตัวของ GDP (CVM, %)	1.6	2.5	1.9	2.0 - 3.0	2.3 - 2.8
การลงทุนรวม (CVM, %)[2/]	3.1	2.3	1.2	1.9	0.1
ภาคเอกชน (CVM, %)	2.9	4.7	3.2	3.2	0.3
ภาครัฐ (CVM, %)	3.5	-3.9	-4.6	-1.8	-0.7
การบริโภคภาคเอกชน (CVM, %)	0.6	6.2	7.1	4.5	4.5
การอุปโภคภาครัฐบาล (CVM, %)	3.7	0.1	-4.6	1.7	1.7
ปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการ (ปริมาณ, %)	11.1	6.1	2.1	4.7	4.9
มูลค่าการส่งออกสินค้า (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)[3/]	270.6	285.2	280.7	285.7	286.2
อัตราการขยายตัว (มูลค่า, %)[3/]	19.2	5.4	-1.5	2.0	2.0
อัตราการขยายตัว (ปริมาณ, %)[3/]	15.5	1.2	-2.7	1.5	1.2
ปริมาณการนำเข้าสินค้าและบริการ (ปริมาณ, %)	17.8	3.6	-2.3	4.4	3.6
มูลค่าการนำเข้าสินค้า (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)[3/]	238.2	271.6	261.4	275.3	270.7
อัตราการขยายตัว (มูลค่า, %)[3/]	27.7	14.0	-3.8	4.6	3.6
อัตราการขยายตัว (ปริมาณ, %)[3/]	17.9	1.2	-4.1	3.6	2.6
ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	32.4	13.5	19.4	10.5	15.5
ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)	-10.3	-15.7	9.6	6.0	12.1
ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (%)	-2.0	-3.2	1.9	1.2	2.3
เงินเฟ้อ (%)					
ดัชนีราคาผู้บริโภค	1.2	6.1	1.2	0.1 - 1.1	0.4 - 0.9
GDP Deflator	1.8	4.8	1.2	0.3 - 1.3	0.9 - 1.4

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2567

หมายเหตุ: [1/] เป็นข้อมูลที่คำนวณบนฐานบัญชีประชาชาติอนุกรมใหม่ ซึ่ง สศช. เผยแพร่ทาง www.nesdc.go.th
[2/] การลงทุนรวม หมายถึง การสะสมทุนถาวรเบื้องต้น
[3/] ตัวเลขการส่งออกและการนำเข้าเป็นไปตามฐานของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 10 ประมาณการเศรษฐกิจปี 2567

3) ปัจจัยด้านสังคม

ปัจจุบันสถานการณ์ทางสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2567 มีการเคลื่อนไหวที่สำคัญ ในด้านต่างๆ ประกอบด้วยสถานการณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1) **สถานการณ์แรงงาน** ในไตรมาสสอง ปี 2567 มีการจ้างงานลดลงในภาคเกษตรกรรม โดยจำนวนผู้มีงานทำในภาคนี้ลดลงร้อยละ 5.0 ขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.5 โดยเฉพาะสาขาการขนส่งและการเก็บสินค้าที่ปรับตัวดีขึ้นถึงร้อยละ 9.0 และสาขาโรงแรมและภัตตาคารที่ขยายตัวได้ดีร้อยละ 4.9 ส่วนสาขาการผลิตก็มีการปรับตัวดีขึ้นตามสถานการณ์การส่งออก โดยมี ชั่วโมงการทำงานค่อนข้างทรงตัวที่ 42.8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์สำหรับภาพรวมและ 46.6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์สำหรับเอกชน

ค่าจ้างแรงงานก็ยังคงมีเสถียรภาพ และ อัตราการว่างงานปรับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.07 มีผู้ว่างงานจำนวน 4.3 แสนคน ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการหางานในตลาดแรงงาน

ด้านการปรับตัวของแรงงาน การพัฒนาทักษะของแรงงานให้ตรงกับความต้องการในอนาคต โดยเฉพาะทักษะด้าน AI ที่จะมีความสำคัญมากขึ้น และมีผลกระทบของ SMEs ในการประสบปัญหาสภาพคล่องและมีสัดส่วนหนี้เสียเพิ่มขึ้นซึ่งอาจส่งผลต่อการจ้างงาน รวมถึง **อุทกภัยและการเกษตร**: ที่มีผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมและรายได้ของเกษตรกร ซึ่งอาจทำให้เกษตรกรประสบปัญหาทางการเงิน

3.2) สถานการณ์หนี้สินครัวเรือน มีการขยายตัวของหนี้สินครัวเรือนในไตรมาสหนึ่ง ปี 2567 มีมูลค่า 16.37 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.5 ซึ่งชะลอลงจากร้อยละ 3.0 ในไตรมาสก่อน โดยหนี้ครัวเรือนคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP ร้อยละ 90.8 ในส่วนคุณภาพสินเชื่อปรับลดลงต่อเนื่อง โดยหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีมูลค่า 1.63 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.99 ต่อสินเชื่อรวม ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.88 ในไตรมาสก่อน โดยประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ประกอบด้วย การเร่งปรับโครงสร้างหนี้ลูกหนี้บัตรเครดิตที่เริ่มมีปัญหาการชำระหนี้คืนการกู้นอกระบบ: การกู้นอกระบบที่หลากหลายและเข้าถึงง่ายอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมการก่อหนี้เกินตัว

3.3) สถานการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.1 ซึ่งเกิดจากโรคที่มากับฤดูฝน เช่น โรคไข้หวัดใหญ่และโรคปอดอักเสบ การเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และโรคหลอดเลือดสมองมีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ การแพร่ระบาดของโรคไข้มาลาเรีย: ต้องเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคไข้มาลาเรีย และการการจัดการและติดตามสถานการณ์สุขภาพเพื่อป้องกันและลดการแพร่ระบาดของโรค

3.4) การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 ขณะที่การบริโภคบุหรี่ลดลงร้อยละ 1.9 การเพิ่มขึ้นของการบริโภคแอลกอฮอล์และบุหรี่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การรณรงค์ลดการบริโภค การปรับปรุงสื่อการรณรงค์เพื่อสร้างทัศคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มและการบริโภคบุหรี่ รวมถึงการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าซึ่งต้องเฝ้าระวังและปราบปรามการลักลอบนำเข้าบุหรี่ไฟฟ้าที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น

3.5) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีสถานการณ์ความปลอดภัย ด้านการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนโดยบุคลากรในสถานศึกษา การเฝ้าระวังการเล่นพนันกีฬา โดยเฉพาะกีฬาฟุตบอลที่มีฤดูการแข่งขันตลอดทั้งปี ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการก่อสร้างงานสาธารณะ โดยมี ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การป้องกันการละเมิดสิทธิและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน การจัดการความเสี่ยงจากการเล่นพนันโดยควบคุมและป้องกันปัญหาการเล่นพนันกีฬา การป้องกันอุบัติเหตุจากการก่อสร้าง การลดความเสี่ยงและเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในการก่อสร้าง

3.6) การร้องเรียนของผู้บริโภค ลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ร้อยละ 25.6 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การซื้อสินค้าออนไลน์ที่ผู้ซื้อมักต้องถ่ายวิดีโอขณะเปิดพัสดุ และความเสี่ยงจากการใช้บริการจัดเก็บข้อมูล iCloud ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การปรับปรุงการบริการ: การแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก

การซื้อสินค้าออนไลน์และการให้บริการที่เกี่ยวข้อง ความปลอดภัยข้อมูล: การดูแลความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลจากการใช้บริการจัดเก็บข้อมูล สรุปได้ว่า การติดตามสถานการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจภาพรวมของสังคมไทยในปัจจุบันและสามารถวางแผนหรือดำเนินการเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

ประเด็นที่น่าสนใจ

- **Festival Economy:** การจัดเทศกาลเชิงกิจกรรมเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เทศกาลริโอ คาร์นิวัล และเทศกาลปามะเขือเทศ ประเทศไทยควรใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมเพื่อสร้างจุดขายและจัดการความปลอดภัยให้ดีขึ้น
- **ภัยร้ายในโลกเสมือน**: การคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางออนไลน์เพิ่มขึ้น ควรมีมาตรการป้องกันและการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและการใช้สื่อ
- **Fast Fashion กับสิ่งแวดล้อม** : การเติบโตของธุรกิจ Fast Fashion มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการผลิตที่รวดเร็วส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรและการสร้างขยะ
- **การสมรสเท่าเทียม** : บทความนำเสนอการเตรียมตัวเพื่อรองรับการสมรสเท่าเทียม เพื่อให้การยอมรับและการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างเหมาะสม

4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

เศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2567 คาดว่าจะฟื้นตัวจากแรงขับเคลื่อนของภาคท่องเที่ยวที่กลับมาคึกคักและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังจะเป็นปีที่ AI และเทคโนโลยีใหม่ๆ จะเปิดประตูให้กับธุรกิจไทยได้เติบโต

ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้งาน AI อย่างหลากหลายและเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม Generative AI ก็ได้ทำให้ AI รุ่นใหม่ๆ เป็นที่น่าจับตามอง บทความนี้จะสรุปเทรนด์ธุรกิจและเทคโนโลยีสำคัญที่จะเปิดบทใหม่ให้กับธุรกิจไทย ควบคู่ไปกับแนวทางการนำเทรนด์มาใช้ AI กลายเป็นเทคโนโลยีที่ต้องมี แต่ยังใช้งานไม่เต็มที่ อุตสาหกรรม AI คาดว่าจะเติบโตจาก 95,600 ล้านดอลลาร์เป็น 1.8 ล้านล้านภายในปี พ.ศ. 2573 โดยจะเป็นหนึ่งในตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจโลกในทศวรรษหน้า แต่หลายๆ บริษัท ยังไม่พร้อมที่จะใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ผลสำรวจ AI Readiness Index จัดทำโดยซิสโก้ พบว่ามีเพียง 1 ใน 5 (20%) องค์กรในประเทศไทยเตรียมพร้อมอย่างเต็มที่ในการปรับใช้และใช้ประโยชน์จาก AI โดย 74% ยอมรับถึงความกังวลอย่างรุนแรงเกี่ยวกับผลกระทบต่อธุรกิจหากไม่ปรับตัวในอีก 12 เดือนข้างหน้า อย่างไรก็ตามธุรกิจในไทยมองเห็นความเร่งด่วนในการคว้าโอกาสจาก AI กันมากขึ้น ในช่วงครึ่งปีหลังที่ผ่านมา เกือบทั้งหมด (99%) ยอมรับว่าองค์กรมีความตื่นตัวต่อการใช้เทคโนโลยี AI และองค์กรมากถึง 97% มีกลยุทธ์ AI ที่แข็งแกร่งอยู่แล้วหรืออยู่ในกระบวนการพัฒนา อย่างไรก็ดี ยังพบช่องว่างสำคัญในเสาหลักต่างๆ ทั้ง โครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูล การกำกับดูแล บุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร เช่น การทำให้แน่ใจว่าข้อมูลของพวกเขาพร้อมสำหรับ AI

รวมถึงการสร้างบุคลากรด้าน AI ที่มีคุณภาพ, แผนการจัดการการเปลี่ยนแปลง ฯลฯ ในปี พ.ศ. 2567 บริษัทไทยจะต้องต่อสู้กับวิธีจัดการกับ AI ภายในองค์กร รวมถึงบุคลากรที่พร้อมใช้งานเทคโนโลยีนั้นด้วย

AI ที่มาพร้อมจริยธรรม ความไว้ใจ และความโปร่งใส แม้ว่า AI จะมีประโยชน์มหาศาล แต่ยังคงเป็นดาบสองคมที่มาพร้อมความเสี่ยง องค์กรจำเป็นต้องมีนโยบายและโปรโตคอลที่รัดกุม เพื่อการจัดการข้อมูลและระบบ AI อย่างมีความรับผิดชอบ ขณะที่องค์กรไทยตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมแต่ก็ยังมีอีกหลายส่วนที่ต้องปรับปรุง เช่น เรื่องความเป็นส่วนตัวของข้อมูลโดยผลสำรวจเผยว่า น้อยกว่าครึ่ง (43%) มีนโยบายและโปรโตคอล AI ที่ครอบคลุม และ 17% ขององค์กรยังมีอคติ โดยไม่มีกลไกอย่างเป็นระบบในการตรวจจับความลำเอียงของข้อมูล (data bias) เมื่อผลกระทบของ AI แพร่หลายมากขึ้น การกำกับดูแลยิ่งต้องพัฒนาต่อไป ทำให้บริษัทต่างๆ จำเป็นต้องพัฒนากฎระเบียบ ปรับใช้นโยบายภายในที่แก้ไขเรื่องความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยของข้อมูล และการใช้เทคโนโลยี AI รวมถึงการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ที่แข็งแกร่งโดยสามารถจัดการช่องโหว่ที่อาจเกิดขึ้นจากระบบ AI รวมถึงการฝึกอบรมและยกระดับทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าพนักงานยังคงมีความสามารถในการรับมือกับความเสี่ยง

บริษัทที่สร้างแอปพลิเคชัน AI จะต้องคำนึงถึงการรักษาความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว และสร้างความไว้วางใจโดยกระบวนการออกแบบนวัตกรรมที่ครบวงจรในผลิตภัณฑ์ บริการ และการดำเนินงานขององค์กรยุคใหม่ของโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายที่ใช้งานง่ายขึ้น สร้างความปลอดภัยและความอัจฉริยะให้กับธุรกิจ ในขณะที่บริษัทต่างๆ หันมาใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี AI เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจ โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลยิ่งมีความสำคัญอย่างคาดไม่ถึง การสร้างเครือข่ายอัจฉริยะที่ทันสมัยกลายเป็นหัวใจสำคัญในการเติบโตของบริษัท ความยืดหยุ่นและการบูรณาการเครือข่ายกับ AI หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดความสำเร็จ

นอกจากนี้บริษัทต่างๆ จะตระหนักถึงความจำเป็นของแพลตฟอร์มความปลอดภัยแบบครบวงจรที่สามารถมองเห็นแบบ end-to-end โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อความท้าทายด้านไซเบอร์ซิเคียวริตี้มีความซับซ้อนขึ้นในยุคของแอปพลิเคชันและมัลติคลาวด์ และพนักงานทำงานจากสถานที่ต่างๆ ได้โดยใช้การเชื่อมต่อหลายรูปแบบ เข้าถึงข้อมูลข้ามแพลตฟอร์ม เครือข่ายจะมีบทบาทสำคัญในการให้ visibility ของผู้ใช้ อุปกรณ์ และเอนทิตีในระบบทั้งหมด ส่งผลให้สามารถเป็นจุดควบคุมเพียงจุดเดียวในการตรวจจับ ป้องกัน และแก้ไขภัยคุกคาม รวมถึงบังคับใช้กฎความปลอดภัยเพื่อจำกัดการแพร่กระจายของภัยคุกคามในเครือข่ายและลดเวลาการแยกภัยคุกคาม

ปีแห่งการต่อสู้กับวิกฤตการณ์โลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เนื่องจากปีที่ผ่านมาเป็นปีที่ร้อนที่สุดเท่าที่เคยมีมา เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจำกัดอุณหภูมิโลกที่เพิ่มขึ้นไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เพื่อหลีกเลี่ยงภัยพิบัติทางสภาพภูมิอากาศ เมื่อใกล้ถึงจุดเปลี่ยนสำคัญนี้ บทบาทของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนจะยิ่งชัดเจนในการสร้างระบบวัดผลความก้าวหน้าที่แม่นยำและสม่ำเสมอ ทั้งภายในประเทศ ภายในกลุ่มอุตสาหกรรม และระดับโลก

แรงกดดันต่อการเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นทางการจะยิ่งทวีความสำคัญ โดยหน่วยงานกำกับดูแลจะเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนแผนสู่ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม บริษัทต่างๆ จะเผชิญแรงกดดันในการพัฒนาความยั่งยืน โดยเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญในการจัดหาข้อมูลเชิงลึกให้กับองค์กรเพื่อให้มีการวัดผลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างแม่นยำ

รวมถึงการวางแผนสร้างอาคารและพื้นที่ทำงานอัจฉริยะ ผู้ให้บริการ ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อเป้าหมายความยั่งยืนจะเร่งพัฒนาความยืดหยุ่นของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับเวิร์กโหลดที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ลดการใช้พลังงานไปพร้อมกัน

บุคลากรและการเปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงจะเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จด้านดิจิทัลทรานส์ฟอร์เมชัน บริษัทไทยที่กำลังมุ่งสู่ยุคดิจิทัล จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันกับการเติบโต แม้ว่าอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในไทยจะเฟื่องฟู แต่ยังคงขาดแคลนบุคลากรเทคโนโลยี ทักษะเฉพาะทางในด้านต่างๆ เช่น ไซเบอร์ซิเคียวริตี้ data science และเครือข่าย เป็นที่ต้องการอย่างมาก ซึ่งนับเป็นโอกาสให้บริษัทต่างๆ ผลักดันการพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีให้พร้อมก้าวสู่โลกอนาคต บริษัทต่างๆ ยังต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในจุดมุ่งหมาย โดยส่งผลต่อความสามัคคีของทีมงานและความเชื่อมั่นต่อบริษัท โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทางเศรษฐกิจ สิ่งนี้ยังช่วยให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่บริษัทเองก็ต้องปรับตัวเข้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

5) ปัจจัยด้านกฎหมาย

ปัจจุบันมีสถานการณ์ทางด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ (อ.ส.พ.) พบว่า มีกฎหมายและข้อบังคับที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรดังนี้:

1. กฎหมายสิ่งแวดล้อม

- **พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484** และ **พระราชบัญญัติการป่าไม้ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562**: กฎหมายนี้กำหนดการจัดการและอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ซึ่งอาจส่งผลต่อการใช้ที่ดินในสวนพฤกษศาสตร์ และการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชพันธุ์และสิ่งแวดล้อม.
- **พระราชบัญญัติการจัดการมลพิษ**: กฎหมายนี้อาจเกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในสวนพฤกษศาสตร์ เช่น การจัดการกับขยะและการควบคุมการปล่อยสารพิษ.

2. กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์พืช

- **พระราชบัญญัติการคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542**: กฎหมายนี้มีความสำคัญสำหรับการปกป้องพันธุ์พืชที่มีความสำคัญและหายากที่อาจพบในสวนพฤกษศาสตร์ รวมถึงการควบคุมการใช้และการเผยแพร่พันธุ์พืช.

3. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

- **พระราชบัญญัติทรัพย์สินทางปัญญา**: สำหรับการคุ้มครองสิทธิบัตรและการจัดการเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับการจดสิทธิบัตรพันธุ์พืชที่พัฒนาขึ้นในสวนพฤกษศาสตร์.

4. กฎหมายการจัดการทรัพยากรน้ำ

- **พระราชบัญญัติการจัดการทรัพยากรน้ำ**: ควบคุมการใช้และการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการน้ำภายในสวนพฤกษศาสตร์และการป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ.

5. กฎหมายแรงงาน

- **พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน**: ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดูแลสิทธิเสรีภาพของพนักงานภายในสวนพฤกษศาสตร์ รวมถึงการจัดการเรื่องความปลอดภัยและสุขภาพในที่ทำงาน.

6. กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยว

- **พระราชบัญญัติส่งเสริมการท่องเที่ยว**: กฎหมายนี้อาจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์ เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการศึกษา.

7. ข้อกำหนดและนโยบายของรัฐ

- **นโยบายการพัฒนาพื้นที่สีเขียว**: แนวทางและนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.

ประเด็นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานองค์กอย่างมีนัยสำคัญ ในการนำมาการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. **การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับ** : ตรวจสอบและปรับปรุงนโยบายภายในองค์กรให้สอดคล้องกับกฎหมายปัจจุบัน เช่น การจัดการพื้นที่ป่าไม้ การคุ้มครองพันธุ์พืช และการจัดการมลพิษ
2. **การเสริมสร้างความรู้และการฝึกอบรม**: จัดให้มีการอบรมและการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องแก่พนักงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานขององค์กรเป็นไปตามข้อกำหนด
3. **การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**: การทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น การร่วมมือกับกรมป่าไม้หรือกรมสิ่งแวดล้อม
4. **การวางแผนการจัดการทรัพยากร** : การพัฒนานโยบายและกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการจัดการน้ำและการใช้ที่ดิน

การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ควรพิจารณาและบูรณาการข้อกำหนดทางกฎหมายทั้งหมดนี้เพื่อให้การดำเนินงานมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาที่ยั่งยืน

6) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์สิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันในปี 2567 ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญในอนาคตต้องพิจารณาหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้:

1. **สถานการณ์โลกร้อน** แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือโลกร้อนยังคงเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั่วโลก การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล การขยายพื้นที่ของภัยแล้งและน้ำท่วม การเปลี่ยนแปลงนี้อาจ

ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายของพืชในสวนพฤกษศาสตร์ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝนอาจทำให้พันธุ์พืชบางชนิดไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ ในการปรับตัว จะต้องมีการปรับปรุงระบบการจัดการน้ำเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในปริมาณน้ำ

สถานการณ์โลกร้อนเป็นปัญหาที่ท้าทายอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันก็มีโอกาสเชิงบวกที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถใช้เพื่อเสริมสร้างและขยายบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้โอกาสเชิงบวกที่อาจเกิดขึ้น ดังนี้

1.1 โอกาสในการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืช โลกร้อนส่งผลให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและความสามารถของพืชในหลายพื้นที่ องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถใช้โอกาสนี้ในการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชที่ทนทานต่อสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง สร้างพันธุ์พืชที่สามารถทนทานต่ออุณหภูมิสูงและสภาวะแห้งแล้ง การศึกษาและเผยแพร่ และวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์พืชที่สามารถปรับตัวได้ดีในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง มีโอกาสในการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เนื่องจาก โลกร้อนอาจทำให้บางพื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของพืชบางชนิดมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาพื้นที่และการปรับปรุงระบบนิเวศสามารถช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

1.2 โอกาสในการสร้างพื้นที่อนุรักษ์ใหม่: สร้างพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อให้พืชชนิดต่างๆ สามารถเจริญเติบโตได้ การฟื้นฟูระบบนิเวศ: ฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากโลกร้อนเพื่อเพิ่มความหลากหลายของพืชและสัตว์

1.3 โอกาสในการการส่งเสริมการศึกษาและการเผยแพร่ สร้างความตระหนักในประเด็นสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งสร้างโอกาสในการให้ความรู้แก่สาธารณชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมการศึกษา: จัดสัมมนา, เวิร์กช็อป, และกิจกรรมการศึกษาสำหรับโรงเรียนและชุมชนเกี่ยวกับผลกระทบของโลกร้อนและการอนุรักษ์พืช การสร้างสื่อการเรียนรู้: พัฒนาและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและผลกระทบของโลกร้อน

1.4 โอกาสในการพัฒนาโครงการและความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสร้างความต้องการในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ: ร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ, เอกชน, และองค์กรระหว่างประเทศในการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม การดึงดูดทุนสนับสนุน: ใช้สถานการณ์โลกร้อนเพื่อดึงดูดการสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากรสำหรับโครงการอนุรักษ์พืช

1.5 โอกาสในการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพื่อเพิ่มขึ้นของความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถกระตุ้นความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการศึกษาทางธรรมชาติ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาธรรมชาติและการอนุรักษ์พืช การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ: จัดกิจกรรมเช่น การเดินป่า, การดูนก, และการศึกษาเกี่ยวกับพืชพันธุ์ที่หายาก

1.6 โอกาสในการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการรับมือกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีใหม่: ใช้เทคโนโลยีใหม่ในการจัดการทรัพยากรน้ำและการเกษตร เช่น การใช้ระบบเซ็นเซอร์ในการตรวจสอบความชื้น ปรับปรุงกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง

1.7 การใช้โอกาสเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์จะช่วยให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ไม่เพียงแต่รับมือกับผลกระทบจากโลกร้อนได้ดีขึ้น แต่ยังสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในระยะยาว

2. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยมีนโยบายการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการจัดการขยะอย่างยั่งยืน นโยบายเหล่านี้สามารถกำหนดกรอบการดำเนินงานของสวนพฤกษศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรและการดำเนินการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการปฏิบัติตามข้อกำหนด องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวข้องและอัปเดตกลยุทธ์ตามข้อกำหนด

3. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ภัยแล้ง และพายุรุนแรง สามารถทำลายโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติในสวนพฤกษศาสตร์ การปรับตัวและการเตรียมความพร้อม โดยวางแผนการจัดการความเสี่ยงและเตรียมความพร้อมสำหรับเหตุการณ์ภัยพิบัติ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถต้านทานภัยพิบัติได้

4. คาร์บอนเครดิต มีแนวโน้มการซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นกลไกหนึ่งในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การที่สวนพฤกษศาสตร์สามารถปลูกต้นไม้เพื่อดูดซับคาร์บอนได้อาจทำให้มีโอกาสขายคาร์บอนเครดิต การใช้คาร์บอนเครดิตสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาโครงการสิ่งแวดล้อมและสร้างรายได้ให้กับองค์กร

5. ความหลากหลายทางชีวภาพเครดิต แนวโน้มการจัดการและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรักษาสมดุลของระบบนิเวศมีผลกระทบในการรับรองความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถเพิ่มความน่าสนใจและความน่าเชื่อถือให้กับสวนพฤกษศาสตร์ **การปรับตัว**ขององค์การด้านการ**อนุรักษ์** คือการ ส่งเสริมการอนุรักษ์พืชพันธุ์ที่หายากและการสร้างพื้นที่สำหรับการศึกษาพันธุ์พืช

6. การอนุรักษ์ทรัพยากรพืช รักษาทรัพยากรพืชไทยมีความสำคัญในการอนุรักษ์พันธุ์พืชท้องถิ่นและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน การสนับสนุนการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรพืชท้องถิ่นสามารถเสริมสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติของสวนพฤกษศาสตร์ มีโอกาสในการการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรพืชท้องถิ่น: พัฒนาและส่งเสริมการใช้พืชพันธุ์ไทยที่มีศักยภาพ

7. เครือข่ายสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ หรือการเชื่อมโยงและการร่วมมือกับเครือข่ายสิ่งแวดล้อมระดับประเทศช่วยในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรต่างๆ **สร้างความร่วมมือ** และพัฒนาความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับเครือข่ายสิ่งแวดล้อม

8. แหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะคล้ายกัน การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นที่นิยมเพิ่มขึ้น เป็นโอกาสในการส่งเสริมการสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกันสามารถเพิ่มความ

น่าสนใจและรายได้ให้กับสวนพฤกษศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและพฤกษศาสตร์

9. มลพิษต่างๆ ฝุ่น PM 2.5 เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมสามารถมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชและสุขภาพของพนักงานในสวนพฤกษศาสตร์ ควรมุ่งเน้นการพัฒนามาตรการจัดการมลพิษอากาศภายในสวนพฤกษศาสตร์

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT

อ.ส.พ. ได้ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT ขององค์กรจาก SWOT ทั้งหมดจำนวน 71 รายการ และได้ร่วมกันลำดับความสำคัญ โดยใช้เครื่องมือการจัดลำดับความสำคัญ สามารถเรียงตามลำดับความสำคัญ 10 ลำดับ ประเมินจากบุคลากรภายในดังต่อไปนี้

SWOT: ปัจจัยภายใน

Strength: S

ลำดับ	ความสำคัญ	ประเด็นจุดแข็ง
S1	7.33%	เป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย
S2	5.30%	เป็นองค์กรที่มีพื้นที่ทรัพยากร และระบบนิเวศที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ทั้งในมิติการเรียนรู้การวิจัย อนุรักษ์ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์กิจกรรมต่าง
S3	5.24%	เป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งเพื่อดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทยโดยเฉพาะ
S4	4.50%	มีสาขาอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทำให้สามารถรวบรวมพรรณไม้ ตามระบบนิเวศของพื้นที่ได้หลากหลายยิ่งขึ้น และสามารถให้โอกาสทางความรู้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้กว้างขวางขึ้น
S5	4.50%	มีนักวิชาการด้านอนุกรมวิธาน ที่เป็นที่ยอมรับระดับสากล เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
S6	2.10%	มีความร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ
S7	1.63%	มีพื้นที่ตั้งอยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหลักของถนนแม่ริม-สะเมิง โดยเฉพาะสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
S8	1.29%	มีนักวิชาการที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมต้นแบบด้านการอนุรักษ์
S9	1.29%	มีผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่และได้รับการยอมรับในระดับสากลอย่างต่อเนื่อง
S10	1.20%	โครงสร้างพื้นฐานรองรับการดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 11 จุดแข็ง (Strength)

Weakness: W

ลำดับ	ความสำคัญ	ประเด็นจุดอ่อน
W1	4.28%	ระบบบริหารงานบุคคลยังไม่ได้ใช้ในการบริหารจัดการอย่างเต็มประสิทธิภาพ
W2	3.27%	ค่าตอบแทน สวัสดิการ รวมถึงแรงจูงใจอื่น ๆ ที่จะดึงดูดและรักษาบุคลากรยังไม่เพียงพอ
W3	3.02%	การดำเนินงานขององค์การฯ ส่วนใหญ่ขาดการวางแผนและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ยังไม่มีเป้าหมายเชิงพาณิชย์หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์การฯ
W4	2.87%	พื้นที่ไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในการดำเนินการอย่างชัดเจน
W5	2.80%	ขาดการสื่อสารในการทำงาน
W6	2.50%	โครงสร้างองค์กรไม่มีประสิทธิภาพ ไม่รองรับต่อการขยายงานและอัตรากำลังคน
W7	2.16%	การประชาสัมพันธ์ยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้ประชาชนรู้จักสวนพฤกษศาสตร์ สื่อ/ช่องทางยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณในการดำเนินงาน
W8	2.10%	กฎ ระเบียบ ข้อบังคับยังไม่รองรับต่อการดำเนินงานในระดับนานาชาติ ทั้งด้านภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง และสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาทำงานในองค์การฯ
W9	1.85%	ระบบฐานข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อไว้ใช้ในการตัดสินใจ (Decision Making System)
W10	1.82%	พนักงานขาดความเป็นมืออาชีพ ขาดการยอมรับและให้เกียรติในการทำงาน

ตารางที่ 12 จุดอ่อน (Weakness)

SWOT: ปัจจัยภายนอก

Opportunity: O

ลำดับ	ความสำคัญ	ประเด็นโอกาส
O1	2.65%	แนวโน้มของโลกกระแสการอนุรักษ์การใส่ใจในสิ่งแวดล้อม (Environmental Concern) โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)
O2	2.37%	นโยบายและเป้าหมายที่สำคัญ ประกอบด้วย BCG SDG GSPC Beyond SDGs / Global Biodiversity Framework เป็นเป้าหมายทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทำให้มีโอกาสได้รับเงินสนับสนุนทุนวิจัยและงบประมาณ
O3	1.91%	นโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน
O4	1.85%	การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)
O5	1.48%	เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา
O6	1.17%	ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก

O7	1.05%	นโยบายการกระตุ้นและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากมาตราภาครัฐ เช่น shopดีมีคืน (การจับจ่ายเพื่อลดหย่อนภาษี) / มาตรการยกเว้นวีซ่า (Visa Free) สำหรับชาวจีน คาซัคสถาน อินเดีย และไต้หวัน
O8	0.77%	การที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) กลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มในการอนุรักษ์ และใส่ใจ และบริโภคผลิตภัณฑ์จากพืชที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ รวมถึงใช้เวลาว่างหากิจกรรมที่ตอบโจทย์ เช่น การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ จัดสวนถาด การย้อมผ้าด้วยสี
O9	0.77%	ความสนใจของภาครัฐ เอกชนในการร่วมเป็นเครือข่ายและส่งเสริมทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม (Matching Fund)
O10	0.68%	มาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มีอย่างต่อเนื่อง จะช่วยหนุนให้ภาคการท่องเที่ยวไทยฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

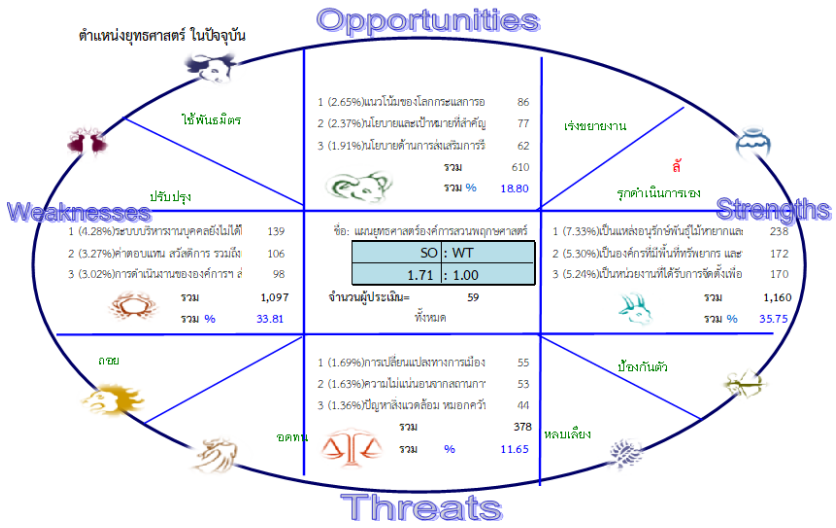
ตารางที่ 13 โอกาส Opportunity: O

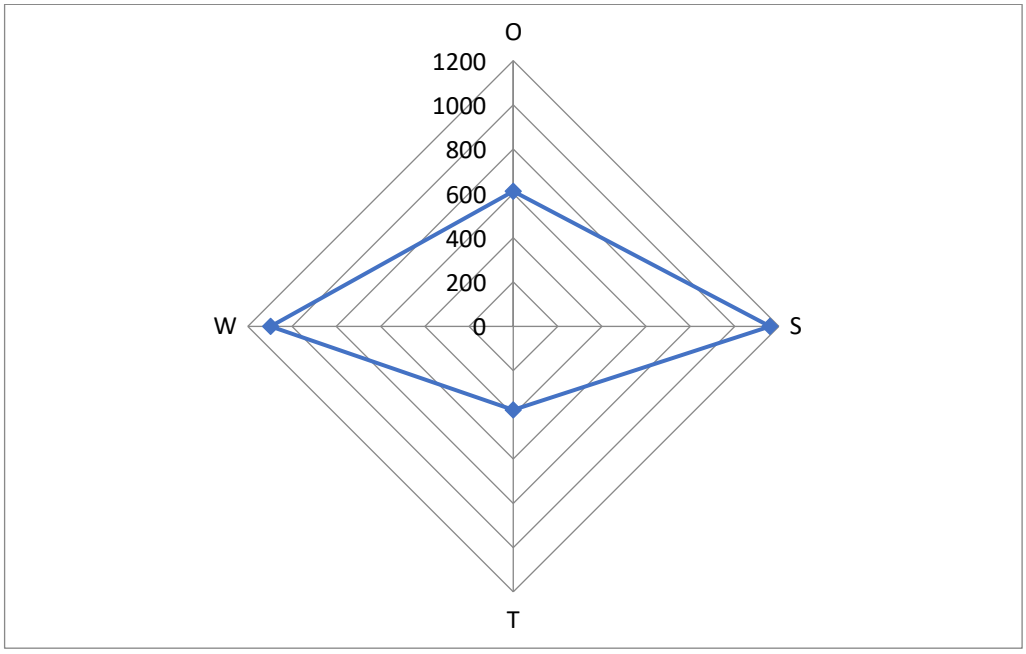
Threat: T

ลำดับ	ความสำคัญ	ประเด็นอุปสรรค
T1	1.69%	การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เปลี่ยนแปลงรัฐบาล ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบริหาร
T2	1.63%	ความไม่แน่นอนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น วิกฤติทางการเงิน ความน่ากังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ข่าวสาร ความกดดัน และความจำเจในชีวิตประจำวันทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวนั้นเปลี่ยนแปลงไป ใช้งบจำกัด ให้ความสำคัญจากตัวเองและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นต่อโลกเป็นหลักมากขึ้น
T3	1.36%	ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมอกควัน การเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ และภัยพิบัติ
T4	1.29%	พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของชาวไทยส่วนใหญ่ ไม่นิยมท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นแหล่งเรียนรู้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมท่องเที่ยวในสวนพฤกษศาสตร์
T5	1.14%	คู่แข่งในตลาด การดำเนินงานด้านพฤกษศาสตร์มีมากขึ้น ส่งผลต่อบทบาทขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
T6	1.02%	นโยบายทางการบริหารประเทศ
T7	0.99%	กฎหมาย ระเบียบ ที่ล้าสมัยของประเทศ
T8	0.96%	แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการดูแล living collection ในช่วงฤดูแล้ง
T9	0.62%	GDP ลดลงส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว
T10	0.37%	การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 14 อุปสรรค (Threat)

จากการลำดับคะแนนของ SWOT ทั้งหมดจากบุคลากรในองค์กร ปรากฏผลการวิเคราะห์ ตำแหน่งยุทธศาสตร์ ดังภาพที่ 22

ภาพที่ 20 แสดงตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน

จากผลการประเมิน SWOT ตามภาพเพื่อค้นหาตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. จากภาพ อ.ส.พ. วิเคราะห์ ตำแหน่งยุทธศาสตร์ได้ว่าอยู่ใน “เชิงรุก” เนื่องจาก อ.ส.พ. มีระดับคะแนนจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน และมีระดับคะแนนของโอกาสมากกว่าภัยคุกคาม อย่างไรก็ตาม จะสังเกตได้ว่าระดับคะแนนหรือร้อยละของจุดแข็งและจุดอ่อนที่ใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าหากไม่รีบขจัดจุดอ่อน และใช้จุดแข็งในอนาคตอันใกล้ มีโอกาสที่จุดอ่อนจะมากกว่าจุดแข็งได้

2. สัดส่วนที่แสดงตรงกลางภาพ แสดงให้เห็นถึงความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นสัดส่วนระหว่าง SO : WT ซึ่งมาจากคะแนนของ S หรือจุดแข็ง x O โอกาส เปรียบเทียบกับคะแนนของ W จุดอ่อน x T อุปสรรค โดยสัดส่วนที่มากกว่า 1 = 1.71 แสดงให้เห็นว่า อ.ส.พ. มีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ และเพื่อให้มีความได้เปรียบที่สูงขึ้น สัดส่วนควรอยู่ระหว่าง 3:1 ซึ่งจะต้องทำกลยุทธ์ที่ท้าทายทางยุทธศาสตร์ต่อไป

3. ปัจจัยความยั่งยืน

เนื่องจากการดำเนินกิจการขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องเข้าสู่ความท้าทายหลายด้าน นำมาซึ่งความเสี่ยงและโอกาส ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งกระบวนการจัดทำความยั่งยืนขององค์กร โดยอ้างอิงจากคู่มือการพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน (2563) องค์กรที่มีเป้าหมายอยู่ที่ความยั่งยืนนั้นต้องคำนึงถึงกระบวนการ ดังนี้

1) กระบวนการจัดทำความยั่งยืนองค์กร

(1) การวิเคราะห์บริบทความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนขององค์กร โดยศึกษาและทำความเข้าใจบริบทขององค์กรเพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ขับเคลื่อนองค์กรตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

(2) การกำหนดนโยบายด้านความยั่งยืนขององค์กร (Policy) ด้วยการกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กรออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรและประกาศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ เพื่อแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการพัฒนาและขับเคลื่อนธุรกิจสู่ความยั่งยืน

(3) การกำหนดและจัดลำดับประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน (Materiality analysis) จากกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธุรกิจสามารถมองเห็นประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสร้างผลกระทบต่อธุรกิจและประเด็นที่ธุรกิจสร้างผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธุรกิจจึงควรนำประเด็นผลกระทบดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน

(4) การขับเคลื่อนความยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ผ่านการใช้ Plan, Do, Check, Act (PDCA) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและขับเคลื่อนแผนงานด้านความยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากการนำแผนงานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติมีกระบวนการดำเนินงานไม่แตกต่างจากการบริหารจัดการแผนงานหรือโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการพัฒนาและปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(5) การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (Disclosure) คือ กระบวนการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน เพื่อใช้ในการติดตามและพัฒนาผลการดำเนินงาน ตลอดจนนำข้อมูลผลการดำเนินงานไปเปิดเผยและสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลถือเป็นกระบวนการที่ธุรกิจควรทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง บริษัทจึงควรมีการวางระบบจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน พร้อมกำหนดผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบหรือทำหน้าที่ดูแลข้อมูลแต่ละส่วนอย่างชัดเจน ซึ่งกระบวนการจัดทำยั่งยืนองค์กรสามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงถึงแนวทางการกำหนดกระบวนการความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

1. การวิเคราะห์บริบทความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจ (Materiality)	2. การกำหนดนโยบายด้านความยั่งยืนขององค์กร (Policy)	3. การกำหนดกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร (Strategy)	4. การขับเคลื่อนความยั่งยืนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation)	5. การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน (Disclosure)
1.1 วิเคราะห์จากวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัฒนธรรมองค์กร ห่วงโซ่คุณค่า กลยุทธ์ของธุรกิจ ความเสี่ยงและโอกาสของธุรกิจ	2.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะกำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กรออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร	3.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดนโยบายและเป้าหมายด้านความยั่งยืนในระดับองค์กร พร้อมมีผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนแล้ว และควรกำหนดกรอบการดำเนินงานหรือกลยุทธ์	4.1 การนำแผนงานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย องค์การสวนพฤกษศาสตร์ใช้ Plan, Do, Check, Act (PDCA) เป็นเครื่องมือทำแผนงานด้านความยั่งยืนของธุรกิจ เนื่องจากการนำแผน งานด้านความยั่งยืนไปปฏิบัติ	5.1 องค์การสวนพฤกษศาสตร์จัดให้มีวางระบบจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน พร้อมกำหนดผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบหรือทำหน้าที่ดูแลข้อมูลแต่ละส่วนอย่างชัดเจน โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน
1.2 ระบุและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ประเด็นที่ผู้มีส่วนได้เสียและธุรกิจมีผลกระทบต่อกัน	2.2 กำหนดผู้รับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนแต่ละประเด็น	3.2 กำหนดแผนงานด้านความยั่งยืนองค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดแผนปฏิบัติการหรือแผนงานด้านความยั่งยืน เพื่อให้เห็นว่าธุรกิจจะดำเนิน งานในเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนขององค์กร		
1.3 กำหนดประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์คัดเลือกและกำหนดประเด็นด้านความยั่งยืนจากประเด็นผลกระทบที่ทั้งธุรกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญ				

2) เครื่องมือเพื่อบรรลุความยั่งยืนขององค์กร

เครื่องมือเพื่อบรรลุความยั่งยืนขององค์กร นำแนวทางการกำหนดมาจาก The GRI Standards A guide for policy makers (2020) กำหนดให้มีรายงานความยั่งยืนนั้น โดยอธิบายหลักการได้ ดังนี้

(1) แนวทางการบริหารความยั่งยืน (Sustainability Management)

1. หลักการบริหาร (Management principles) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการด้วยการกำหนดชุดของแนวทาง คำสั่ง หรือกฎเกณฑ์ที่ควบคุมการจัดการขององค์กรตามแนวทางจัดการความยั่งยืน

2. มาตรฐานการบริหาร (Management standards) องค์การสวนพฤกษศาสตร์กำหนดแนวทางการตรวจสอบผลความยั่งยืน ด้วยตัวชี้วัดที่เป็นลักษณะเฉพาะและตรวจสอบได้

3. หลักความรู้ด้านการบริหาร (Management acknowledgements) องค์การสวนพฤกษศาสตร์จัดให้มีการทบทวนข้อได้เปรียบ หรือจุดเด่นขององค์กร ใบรับรอง รางวัล และความแตกต่างที่เป็นที่ยอมรับในการดำเนินการตามแนวทางการจัดการที่ดีขององค์กร

(2) แนวทางการทำรายงานความยั่งยืน (Sustainability Reporting)

1. คู่มือการรายงาน (Reporting guide) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดให้มีการจัดทำคู่มือการรายงานความยั่งยืนตามแนว GRI standard โดยกำหนดแนวทางเพื่อกำหนดวิธีจัดทำรายงานความยั่งยืน

2. กรอบในการทำรายงาน (Reporting framework) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จัดให้มีโครงสร้างการรายงานผลข้อมูลที่เปิดเผยและนำเสนอมีคุณภาพสูง เชื่อถือได้ และสมดุล

3. มาตรฐานในการจัดทำรายงาน (Reporting standard) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการโดยกำหนดข้อมูลที่จะรายงานและประกอบด้วยข้อมูลเฉพาะ และรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของข้อมูลที่จะเปิดเผย ซึ่งจะต้องสามารถเปรียบเทียบกันได้ ถูกต้อง และตรวจสอบได้

3) การกำหนดปัจจัยความยั่งยืนองค์การสวนพฤกษศาสตร์

อ.ส.พ. มีดำเนินกระบวนการการกำหนดปัจจัยความยั่งยืนสอดคล้องกับนโยบายความยั่งยืนขององค์กร โดยมุ่งเน้นนโยบายความยั่งยืน 3 มิติประกอบด้วย มติเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม และมิติเชิงสังคม ทั้งนี้ อ.ส.พ . ได้ทำการวิเคราะห์ความยั่งยืนในระยะ ด้วยแนวคิด Triple Bottom Line ของ John Elkington โดยชี้ให้เห็นว่าธุรกิจจะเติบโตอย่างยั่งยืนได้นั้น จะต้องเติบโตอย่างสมดุลทั้ง 3 ด้าน

(1) Profit – การทำให้ธุรกิจเติบโตมีกำไร โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงกำไรสูงสุดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึง “ประโยชน์” และ “ต้นทุน” ที่มีผลต่อสังคม สิ่งแวดล้อม จากการดำเนินธุรกิจอีกด้วย

(2) Planet – การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ที่จะต้องใช้พยายามลดการใช้ทรัพยากร มีการหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

(3) People – การเกื้อกูลผู้คนรอบข้าง ให้ความเป็นธรรมต่อแรงงาน เสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการค้าที่เป็นธรรมกับคู่ค้า

และกำหนดปัจจัยภายในนโยบายความยั่งยืน มุ่งเน้นในกรอบการดำเนินงาน โดยการนำประเด็นทั้งหมดมาจัดกลุ่มเป็น 3 มิติ ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ด้านสังคม : มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทรัพยากรมนุษย์ของสังคมภายใน ภายนอก และในวงกว้างด้วยการพัฒนาศักยภาพและความสามารถ (Capability) การส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัย (Health andSafety) และการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี (Well-Being)

ด้านสิ่งแวดล้อม : มุ่งบริหารจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยการร่วมสร้างเศรษฐกิจแบบคาร์บอนต่ำและเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยพัฒนากิจกรรมเพื่อลดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change) การสร้างประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-Efficiency) และการปกป้องสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น (Local Environmental Protection)

ด้านเศรษฐกิจ : มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงในเชิงเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการสร้างการเติบโตในเชิงธุรกิจขององค์กร (Business Growth) ทั้งธุรกิจหลัก ธุรกิจเสริม ธุรกิจเกี่ยวเนื่อง และ ธุรกิจใหม่ ควบคู่ไปกับการดำเนินงานตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี การบริหารความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับและหลักเกณฑ์ (Governance Risk and Compliance : GRC)

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้จัดทำปัจจัยความยั่งยืนเพื่อมุ่งเน้นสู่วิสัยทัศน์ พันธกิจ ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ สอดคล้องกับนโยบายและมีความสมดุลตามหลักการ ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงความสอดคล้องกับนโยบายและมีความสมดุลของปัจจัยความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

นโยบายและความสมดุล		ปัจจัยความยั่งยืน	คำอธิบายความสัมพันธ์สู่ความยั่งยืน
มิติตามนโยบาย	ความสมดุลของความยั่งยืน		
เศรษฐกิจ	Profit	1. การประกอบกิจการพฤกษศาสตร์ และธุรกิจองค์กร	ทั้งนี้เนื่องจากสวนพฤกษศาสตร์เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจสนับสนุน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธุรกิจองค์กรและการประกอบกิจการสวนพฤกษศาสตร์มุ่งเน้นผลกำไรเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ เพื่อให้กิจการการดำเนินงานขององค์กร มีสถานะทางการเงินที่มีมูลค่ากำไรเชิงเศรษฐศาสตรีไม่ติดลบ และดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืนตลอดไป
เศรษฐกิจ	Profit	2. การดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิด โมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model)	การดำเนินงานของ องค์การฯ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรพันธุ์พืชอย่างยั่งยืน โมเดลเศรษฐกิจใหม่จะเป็นรูปแบบการทำงานที่สำคัญขององค์กร ที่จะยึดถือในการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชิตไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ด้วยภารกิจการศึกษา วิจัย และการส่งต่อองค์ความรู้ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ อย่างเป็นระบบ เพื่อความยั่งยืนสืบไป

นโยบายและความสมดุล		ปัจจัยความยั่งยืน	คำอธิบายความสัมพันธ์สู่ความยั่งยืน
มิติตามนโยบาย	ความสมดุลของความยั่งยืน		
สิ่งแวดล้อม	Planet	3. การกำกับดูแลที่ดีและการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม	การกำกับดูแลที่ดี เป็นหลักการที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์กรมีการดำเนินงานอย่างเป็นมาตรฐาน มีระบบที่ดี ตลอดจนเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาล และสามารถสืบต่อภารกิจ ให้กับคนรุ่นต่อไปได้อย่างภาคภูมิใจ เพื่อความยั่งยืนสืบไป
สิ่งแวดล้อม	Planet	4. แผนงานและกิจกรรมที่ตอบสนองต่อนโยบายและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	การวางแผนงานโครงการ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีคุณค่า และเกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตลอดจนสร้างบทบาทให้กับองค์กร อย่างมีคุณค่าสืบไป
สังคม	People	5. การบริหารทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ	การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรือทุนมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานและขับเคลื่อนองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคลที่เป็นระบบ ตลอดจนบุคลากรที่มีคุณภาพ จะทำให้องค์กรขับเคลื่อนด้วยคุณภาพและมุ่งสู่จุดหมายปลายทางเดียวกันอย่างยั่งยืน
สังคม	People	6. การมุ่งเน้นการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า	การมุ่งเน้นการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยสำคัญที่จะให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อองค์กรและเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานตลอดจนภารกิจที่สำคัญด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชของประเทศสืบไป

จากกรอบและทิศทางในการดำเนินงานด้านความยั่งยืน อ.ส.พ. ได้กำหนดปัจจัยความยั่งยืน 9 เพื่อนำไปสู่การจัดทำกลยุทธ์ด้านการพัฒนาความยั่งยืน (Sustainability Strategy) ต่อไปดังนี้

ตารางที่ 17 สรุปปัจจัยความยั่งยืนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ตามมิติต่างๆ

ปัจจัยความยั่งยืนองค์การสวนพฤกษสาสตร์		
มิติเศรษฐกิจ	**มิติสิ่งแวดล้อม**	**มิติสังคม**
ปัจจัยความยั่งยืน (F=Factor)		
F1 การประกอบกิจการพฤกษศาสตร์	F3 การกำกับดูแลที่ดีและการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม	F5 การบริหารทุนมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ

F2 การดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model)	F4 แผนงานและกิจกรรมที่ตอบสนองต่อนโยบายและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม	F6 การมุ่งเน้นการจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า

ส่วนที่ 6
การกำหนดตำแหน่งยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

1. วิสัยทัศน์ 2566 – 2570

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ไว้ ดังนี้

“สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน”

“The World Class Botanic Garden for sustainable future”

2. นิยาม

สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก หมายถึง องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องกำหนดและวางมาตรฐานการดำเนินกิจการสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นไปตาม Botanic Garden Conservation International (BGCI) ในแต่ละระดับและต้องดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายของ Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ทั้ง 16 เป้าหมายใน 5 วัตถุประสงค์

อนาคตที่ยั่งยืน หมายถึง องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องดำเนินการให้บรรลุ ดังต่อไปนี้

1) เป้าหมายความยั่งยืน ตามที่องค์การสหประชาชาติได้ กำหนดไว้ที่ Sustainable Development Goals (SDGs) รวมถึงการใช้มาตรฐาน Global Reporting Initiatives (GRI) เป็นกรอบในการดำเนินกิจการเพื่อความยั่งยืน

2) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ขององค์กรโดยใช้ตัวชี้วัดด้านกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น (Increasing of Economic Profit) ให้ได้ค่าตามที่กำหนด

3) องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องดำเนินงานด้วยระบบมาตรฐานคุณภาพ (International Standard Organization) และระบบบริหารจัดการตามแนวทางของ 8 Core Business Enablers

จากการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เป็นทิศทาง แนวทาง ที่ทำให้เห็นได้ว่าองค์การสวนพฤกษศาสตร์มีจุดหมายที่อนาคต (พ.ศ. 2566 – 2570) อย่างชัดเจน และได้วางแนวทางในการบรรลุตามวิสัยทัศน์ดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ใน พ.ศ. 2570 องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถก้าวเป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนได้

3. พันธกิจ 2566 - 2570

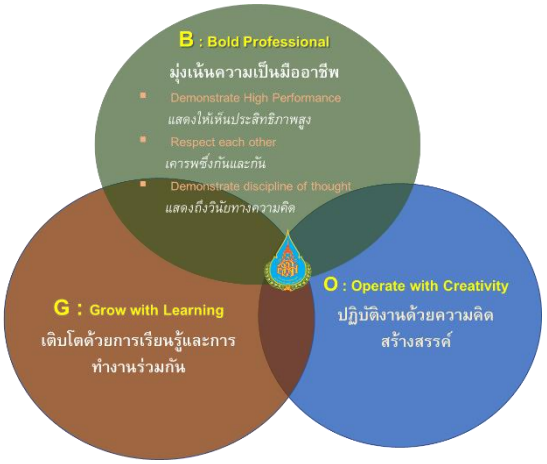
"เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ"

"To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity."

พันธกิจได้กำหนดให้เป็นส่วนรายละเอียดของการผลักดันวิสัยทัศน์โดยยังมุ่งเป้าหมายการเป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก และเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่สำคัญ ทั้งการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในพันธกิจนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ยังให้ความสำคัญกับนวัตกรรม (Innovation) ด้วยการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์ และให้ความสำคัญกับความยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ซึ่งถือเป็นวาระหลักทั้งที่ระบุใน Sustainable Development Goals (SDGs), Botanic Garden Conservation International (BGCI), Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) และ Global Reporting Initiatives (GRI)

4. ค่านิยมองค์กร (Core Value)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ทำการพัฒนาและจัดทำค่านิยมองค์กรขึ้นมา ด้วยการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือที่ชื่อว่า The fly Wheel เพื่อใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังอันจะต้องนำไปสู่การผลักดันวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งได้มีการสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้รับการตอบรับเห็นพ้องกับค่านิยมดังกล่าวด้วยคะแนน 97.10% โดยค่านิยมองค์กร (Core Value) ประกอบด้วย

ภาพที่ 21 ค่านิยมองค์กร (Core Value)

จากค่านิยมองค์กรดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในการพัฒนาสู่พฤติกรรมที่คาดหวังและสมรรถนะหลักขององค์กร (Core Competency) เพื่อนำไปกำหนดตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรม และ Skill Matrix สำหรับการพัฒนาให้พนักงานในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในด้านค่านิยมองค์กร (Core Value)

5. ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

ตารางที่ 18 ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

VISION **สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 **เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ** To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกมีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อผลักดันวิสัยทัศน์และพันธกิจให้บรรลุไว้ทั้งสิ้น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ช่วง พ.ศ. 2566 – 2567

ระยะนี้คือระยะการสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ในระยะนี้ เป็นระยะของการสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งการเพิ่มรายได้ (NOPAT) และการควบคุมต้นทุน (COST) และการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ทั้งผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ และผลตอบแทนเชิงสังคม

ทั้งนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ต้องดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ด้วยการพัฒนาและสร้างระบบมาตรฐานต่าง ๆ และการผลักดันให้ใช้ 8 Core Business Enablers นอกจากนี้ยังเป็นช่วงระยะแห่งการพัฒนาให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถบรรลุมาตรฐานต่าง ๆ ทั้ง Botanic Garden Conservation International (BGCI), Global Strategy for Plant Conservation (GSPC)

ระยะที่ 2 ช่วง พ.ศ. 2568 – 2569

ระยะนี้คือระยะของการสร้างระบบมาตรฐานให้พร้อมต่อการเติบโต และการก้าวไปสู่การเป็นองค์กรระดับสากล ซึ่งในระยะนี้ นอกจากการรักษาระดับและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การด้วย กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งการเพิ่มรายได้ (NOPAT) และการควบคุมต้นทุน (COST) และการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้น ทั้งผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ และผลตอบแทนเชิงสังคมแล้ว ในระยะนี้เป็นระยะที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องมุ่งเน้นอย่างสูงในเรื่องการบริหารจัดการระบบมาตรฐานต่าง ๆ ทั้ง ระบบมาตรฐานคุณภาพ (ISO : International Standard Organization) โดยให้สอดคล้องกับหลักการของ 8 Core Business Enablers และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของ Botanic Garden Conservation International (BGCI) และการผลักดันให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ Global Strategy for Plant Conservation (GSPC) ตามที่กำหนดไว้

ระยะที่ 3 ช่วง พ.ศ. 2570

ระยะนี้คือระยะของการสร้างบทบาท และความร่วมมือในระดับสากล เพื่อผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นองค์การที่มีฐานะในเวทีโลก และเป็นองค์กรระดับโลก (World Class Organization) ทั้งนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะยังคงดำเนินการตามระบบและกระบวนการที่ได้รับการปฏิบัติทั้งในเรื่องประสิทธิภาพ มาตรฐาน นับตั้งแต่ระยะที่ 1 เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2565 แล้วนั้น ในระยะนี้จะต้องบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องมีบทบาทและสร้างความร่วมมือในระดับสากลได้

สิ่งที่เป็นตัวขับเคลื่อนคุณค่า (Value Driven) ซึ่งหมายถึง ตัวขับเคลื่อนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมกับคุณค่าต่าง ๆ ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างชัดเจน มีทั้งสิ้น 3 ตัวขับเคลื่อนใน 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1) Efficiency เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้

2) Standardization เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้

3) Networking เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ด้วยการสร้างเครือข่ายระดับโลก

6. แบบจำลองธุรกิจองค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ใช้กรอบแนวคิด Business Model Canvas มาใช้ในการดำเนินการจัดทำ โดย **การจัดทำตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas)** คือ การอธิบายองค์ประกอบของธุรกิจซึ่งมี 9 ส่วน บนหน้ากระดาษเพียงแผ่นเดียว เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมและนำใช้ได้อย่างง่าย ในการสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทำให้เจ้าของกิจการและผู้บริหารสามารถเห็นภาพรวมของบริษัทเพื่อจะปรับจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งรวมไปถึงการปรับกลยุทธ์ขององค์กรได้ง่ายและรวดเร็วอีกด้วย

จากการกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์(Strategic Positioning) ได้สร้างแบบจำลองธุรกิจ เพื่อมองธุรกิจขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ รับรู้รูปแบบและปัญหาขององค์การไปในทิศทางเดียวกัน โดยแบบจำลองทางธุรกิจ จะแบ่งออกเป็น ดังนี้

- แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านการส่งเสริมการเรียนรู้
  (Business Model Canvas : Education and Learning)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน
  (Business Model Canvas : Recreation)
- แบบจำลองทางธุรกิจด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)

การจำแนกตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas) ออกเป็น 4 ลักษณะข้างต้นด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้การดำเนินงานในแต่ละส่วนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งในภาพรวม อีกทั้ง กำหนดเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในทางปฏิบัติ

ตารางที่ 19 แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)

BUSINESS MODEL CANVAS
การจำลองธุรกิจ

ชื่อธุรกิจ : แบบจำลองธุรกิจด้านการอนุรักษ์ (Conservation)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570

8. Key Partner พันธมิตรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- โรงเรียน และมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกห้องเรียน
- หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน ส่งเสริมการเรียนรู้ การท่องเที่ยว

ระยะกลาง (2568-2569):
- มหาวิทยาลัย และสถาบันทางด้านการศึกษาวิจัยที่เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ·หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนที่สนับสนุนการอนุรักษ์และวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- องค์กรระหว่างประเทศ
- หน่วยงานด้านการอนุรักษ์ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญระดับโลก
- สวนพฤกษศาสตร์ระดับต่างๆ ประเทศ

7. Key Activities กิจกรรมหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- พัฒนาโครงการด้านการอนุรักษ์อย่างเป็นระบบ
- พัฒนาระบบฐานข้อมูลพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพ

ระยะกลาง (2568-2569):
- พัฒนามาตรฐานการอนุรักษ์สู่มาตรฐานสากล (BGCI)
- ขยายขอบเขตงานและโครงการด้านการอนุรักษ์สู่ระดับภูมิภาคของประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- เป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์พันธุ์พืชในระดับโลก
- ขยายความร่วมมือด้านการอนุรักษ์กับองค์กรทั่วโลก

6 Key Resources ทรัพยากรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์ และพืชสวน
- พื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับการบริการ

ระยะกลาง (2568-2569):
- นักวิชาการและนักวิจัยที่เชี่ยวชาญทางด้านพฤกษศาสตร์
- ความหลากหลายของพันธุ์พืชและทรัพยากร

ระยะยาว (2570 >)
- ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในด้านการอนุรักษ์วิจัยด้านพืช
- เครือข่ายความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ

2. Value Proposition จุดเด่นของสินค้าหรือบริการ :

ระยะสั้น (2566-2567) :
- แหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์รวบรวมพันธุ์พืชหายากพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ พืชใกล้สูญพันธ์
- บริการข้อมูลความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ประสบการณ์ทางวิชาการด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ

ระยะกลาง (2568-2569):
- การสนับสนุนงานวิจัยและการศึกษาด้านพฤกษศาสตร์
- การเป็นศูนย์กลางเครือข่ายด้านอนุรักษ์ วิจัยและการศึกษาด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศไทย

ระยะยาว (2570 >)
- การเป็นผู้นำในด้านการอนุรักษ์พันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน

4. Customer Relationships ความสัมพันธ์กับลูกค้า

ระยะสั้น (2566-2567):
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมพิเศษ กิจกรรม Open House กิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Online และ Offline
- การสร้างระบบสมาชิกสัมพันธ์ สิทธิพิเศษ ส่วนลดต่างๆ

ระยะกลาง (2568-2569):
- ความร่วมมือกับหน่วยงานวและสถาบันทางด้านวิชาการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ
- การจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนด้านการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้และการศึกษาวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- การสร้างร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาโครงการด้านการอนุรักษ์
- การสัมมนาและประชุมระดับโลกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

3. Channels (ช่องทางการตลาด)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- · Website และสื่อ Social Media โปรโมทกิจกรรมและเหตุการพิเศษ
- · ความร่วมมือกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษา

ระยะกลาง (2568-2569) :
- · การเข้าร่วมงานประชุม และการสัมมนาในระดับนานาชาติ
- · การเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารทางวิชาการระดับประเทศและระดับสากล

ระยะยาว (2570 >)
- · การสร้างเครือขายความร่วมมือในระดับนานาชาติ
- การเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อในระดับสากล

1. Customer กลุ่มลูกค้า :

ระยะสั้น (2566-2567):
- นักเรียน นักศึกษา สถาบันการศึกษา
- นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/ประชาชนทั่วไป
- ครอบครัวที่ต้องการกิจกรรมร่วมกัน

ระยะกลาง (2568-2569):
- นักวิชาการ นักวิจัย หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน
- หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน
- ผู้ประกอบการ

ระยะยาว (2570 >)
- องค์กรระหว่างประเทศ
- หน่วยงานด้านการอนุรักษ์
- นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญระดับโลก

9. Cost Structure (ต้นทุนที่ใช้ขับเคลื่อน)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ·ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสวนและสิ่งอำนวยความสะดวก
- ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์

ระยะกลาง (2568-2569):
- ·ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและสนับสนุนงานวิจัย
- ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาพันธุ์พืชและการจัดการทรัพยากร

ระยะยาว (2570 >)
- ·ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและดำเนินโครงการอนุรักษ์พันธุ์พืช
- ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมและจัดการประชุมระดับโลก

5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าธรรมเนียมเข้าชม
- การขายของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์จากพืช
- การจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การสัมมนาและเวิร์กช็อป

ระยะกลาง (2568-2569):
- การให้บริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการวิจัย
- ค่าธรรมเนียมการเข้าร่วมกิจกรรมและการส่งเสริมความรู้
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานวิจัยและองค์กรต่าง ๆ

ระยะยาว (2570 >)
- เงินทุนสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศและหน่วยงานที่สนับสนุนการอนุรักษ์
- ค่าธรรมเนียมการเข้าร่วมการประชุมและสัมมนาระดับโลก
- รายได้จากการเผยแพร่องค์ความรู้และการเป็นที่ปรึกษาในด้านการอนุรักษ์

ตารางที่ 20 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education)

BUSINESS MODEL CANVAS
การจำลองธุรกิจ

ชื่อธุรกิจ : แบบจำลองธุรกิจด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Education)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570

8. Key Partner พันธมิตรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- โรงเรียน และมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษา
- หน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชนส่งเสริมการเรียนรู้ การท่องเที่ยว

ระยะกลาง (2568-2569):
- มหาวิทยาลัย และสถาบันทางด้านการศึกษาวิจัยที่เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ·หน่วยงานรัฐบาลและเอกชนที่สนับสนุนการอนุรักษ์และวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- องค์กรระหว่างประเทศ
- หน่วยงานด้านการอนุรักษ์ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญระดับโลก
- สวนพฤกษศาสตร์ระดับต่างๆ ประเทศ

7. Key Activities กิจกรรมหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- พัฒนาโปรแกรมการศึกษาและการเรียนรู้
- ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้ทันสมัยและน่าสนใจ

ระยะกลาง (2568-2569):
- พัฒนาโปรแกรมการศึกษาเชิงลึกในระดับสากล
- จัดทำหลักสูตรสำหรับนักศึกษาและนักวิจัยในระดับนานาชาติ

ระยะยาว (2570 >)
- จัดอบรมและสร้างมาตรฐานหลักสูตรเรียนรู้มาตรฐานระดับโลก
- จัดงานสัมมนา ฝึกอบรม เผยแพร่ผลงานวิจัยระดับสากล

6 Key Resources ทรัพยากรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- นักวิชาการ นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤกษศาสตร์
- พื้นที่จัดแสดงพันธุ์ เส้นทางศึกษาและเรียนรู้ธรรมชาติ
- อาคารสำหรับเรียนรู้

ระยะกลาง (2568-2569):
- เครือข่ายนักวิชาการนานาชาติ
- ฐานข้อมูลงานวิจัยเผยแพร่ผ่าน Online
- ความร่วมมือองค์กรในระดับสากล

ระยะยาว (2570 >)
- ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและนักพฤกษศาสตร์ระดับโลก
- แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการเรียนรู้

2. Value Proposition จุดเด่นของสินค้าหรือบริการ :

ระยะสั้น (2566-2567) :
- แหล่งเรียนรู้ที่มีการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- บริการความรู้เชิงลึกด้านพฤกษศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ที่ทันสมัยและน่าสนใจ

ระยะกลาง (2568-2569):
- แหล่งเรียนรู้และวิจัยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับประเทศและระดับสากล
- แสดงผลงานทางการศึกษาวิจัย ในระดับประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- ศูนย์การการศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ที่มีบทบาทในระดับโลก
- แหล่งรวมความรู้และนวัตกรรมที่สำคัญ

4. Customer Relationships ความสัมพันธ์กับลูกค้า

ระยะสั้น (2566-2567):
- การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมพิเศษ กิจกรรม Open House กิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Online และ Offline
- การสร้างระบบสมาชิกสัมพันธ์ สิทธิพิเศษ ส่วนลดต่างๆ

ระยะกลาง (2568-2569):
- การจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนด้านการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้และการศึกษาวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- สร้างความร่วมมือระยะยาว กับมหาวิทยาลัย และนักวิจัยนานาชาติ
- การให้บริการคำปรึกษาทางวิชาการระดับสูง

3. Channels (ช่องทางการตลาด)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- การเรียนรู้ในสวนพฤกษศาสตร์ (Onsite)
- Website และสื่อ Social Media โปรโมทกิจกรรมพิเศษ
- ความร่วมมือกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษา
- การออกบูธนิทรรศการการศึกษา

ระยะกลาง (2568-2569) :
- · การเข้าร่วมงานประชุม และการสัมมนาในระดับนานาชาติ
- · การเผยแพร่บทความวิจัยในวารสารทางวิชาการระดับประเทศและระดับสากล

ระยะยาว (2570 >)
- การสร้างเครือขายความร่วมมือในระดับนานาชาติ
- การเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ และสื่อในระดับสากล

1. Customer กลุ่มลูกค้า :

ระยะสั้น (2566-2567):
- นักเรียน นักศึกษา สถาบันการศึกษา
- นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/ประชาชนทั่วไป
- ครอบครัวที่ต้องการกิจกรรมร่วมกัน

ระยะกลาง (2568-2569):
- นักวิชาการ นักวิจัย หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน
- หน่วยงานรัฐบาลและเอกชน
- ผู้ประกอบการ

ระยะยาว (2570 >)
- มหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก
- นกวิจัยและผู้เชี่ยวชญนานาชาติ
- นักเรียนและนักศึกษานานาชาติ

9. Cost Structure (ต้นทุนที่ใช้ขับเคลื่อน)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรม
- ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ
- ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการส่งเสริมความรู้
- ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมและการประชาสัมพันธ์

ระยะกลาง (2568-2569):
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาและหลักสูตรเชิงลึก
- ค่าใช้จ่ายในการจัดสัมมนาและถ่ายทอดผลงานวิจัย
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- ค่าใช้จ่ายในการขยายโปรแกรมการศึกษาระดับสากล
- ค่าใช้จ่ายการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมความรู้ระดับประเทศ
- ค่าใช้จ่ายการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกา

5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์
- ค่าสมัครเข้าอบรมและกิจกรรมส่งเสริมทักษะ
- ค่าสื่อการเรียนรู้

ระยะกลาง (2568-2569):
- ค่าสมัครเข้าร่วมหลักสูตร และสัมมนานานาชาติ
- ทุนสนับสนุนขององค์กรระหว่างประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- เงินทุนสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ
- รายได้จากการจัดทำหลักสูตร Online
- การสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ

ตารางที่ 21 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยว (Business Model Canvas : Recreation)

BUSINESS MODEL CANVAS
การจำลองธุรกิจ

ชื่อธุรกิจ : แบบจำลองธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570

8. Key Partner พันธมิตรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- บริษัททัวร์
- ชุมชนท้องถิ่น
- สื่อมวลชน
- สื่อออนไลน์ท้องถิ่น

ระยะกลาง (2568-2569):
- องค์กรท่องเที่ยวระดับนานาชาติ
- หน่วยงานด้านการอนุรักษ์ในและต่างประเทศ
- โรงแรม และรีสอร์ท
- บริษัททัวร์ต่างประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์และสิ่งแวดล้อมระดับโลก

7. Key Activities กิจกรรมหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ
- ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวน
- ปรับปรุงแผนที่ และข้อมูลท่องเที่ยว
- จัดกิจกรรมเชิงนิเวศ ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้

ระยะกลาง (2568-2569):
- สร้างมาตรฐานการท่องเที่ยวตามเกณฑ์ระดับสากล
- จัดแพคเกจทัวร์เชิงนิเวศในระดับนานาชาติ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ

ระยะยาว (2570 >)
- สร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ

6 Key Resources ทรัพยากรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
- พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์
- นักวิชาการทางพฤกษศาสตร์
- บุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ระยะกลาง (2568-2569):
- สิ่งอำนวยความสะดวกมาตรฐานสากล
- นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ
- ข้อมูลวิชาการและการอนุรักษ์

ระยะยาว (2570 >)
- สถานที่จัดสัมมนาระดับนานาชาติ

2. Value Proposition จุดเด่นของสินค้าหรือบริการ :

ระยะสั้น (2566-2567) :
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- ให้ประสบการณ์เรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

ระยะกลาง (2568-2569):
- แหล่งท่องเที่ยวมาตรฐานระดับโลก
- ประสบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพสูง

ระยะยาว (2570 >)
- นวัตกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ทันสมัย

4. Customer Relationships ความสัมพันธ์กับลูกค้า

ระยะสั้น (2566-2567):
- การบริการข้อมูลและคำแนะนำด้านการท่องเที่ยวผ่านสื่อ Online + Offline ที่ชัดเจน

ระยะกลาง (2568-2569):
- การสร้างความร่วมมือกับนักท่องเที่ยวและบริษัททัวร์ต่างชาติ
-

ระยะยาว (2570 >)
- การให้บริการท่องเที่ยวระดับพรีเมี่ยม
- การสนับสนุนด้านวิชาการและการท่องเที่ยวเฉพาะบุคคล

3. Channels (ช่องทางการตลาด)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- เว็บไซต์
- แพลต์ฟอร์มจองทัวร์ณ์ออนไลน
- สื่อโซเชียลมีเดียว
- บูทประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามงานต่างๆ

ระยะกลาง (2568-2569) :
- · การโปรโมทผ่านเว็บไซต์ต่างประเทศ
- · การทำแพคเกจทัวร์ร่วมกับบริษัท

ระยะยาว (2570 >)
- งานแสดงสินค้าระดับโลก
- การโปรโมทผ่านสื่อโซเชียลมีเดียวและแพลตฟอร์มดิจิทัลระดับสากล

1. Customer กลุ่มลูกค้า :

ระยะสั้น (2566-2567):
- นักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ
- ครอบครัว
- กลุ่มนักเรียน นักศึกษา

ระยะกลาง (2568-2569)
- นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- องค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- หน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ระยะยาว (2570 >)
- นักท่องเที่ยวต่างชาติ
- องค์การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
- สื่อมวลชน และนักรีวิวท่องเที่ยว

9. Cost Structure (ต้นทุนที่ใช้ขับเคลื่อน)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสวนพฤกษศาสตร์
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
- ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว
- ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ
- ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรม

ระยะกลาง (2568-2569):
- ค่าใช้จ่ายในการขยายบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับสากล
- การพัฒนามาตรฐานในการท่องเที่ยวระดับโลก

ระยะยาว (2570 >)
- ค่าใช้จ่ายในการสร้างและรักษามาตรฐานในระดับโลก
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนานวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว
- ค่าใช้จ่ายในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว

5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าเข้าชมสวนพฤกษศาสตร์
- ค่ากิจกรรมพิเศษ เช่นทัวร์ workshop
- รายได้จากร้านค้าร้านอาหาร

ระยะกลาง (2568-2569):
- รายได้จากทัวร์ระดับพรีเมี่ยม
- การจัดสัมมนานานาชาติ
- ค่าบริการด้านที่พักและร้านอาหารคุณภาพสูง
- สินค้าของที่ระลึกจากงานวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- ทัวร์เชิงวิชาการระดับพรีเมี่ยม
- การสนับสนุนจากหน่วยงานระดับนานาชาติ
- งานสัมมนาและกิจกรรมพิเศษ

ตารางที่ 22 แบบจำลองทางธุรกิจด้านการวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas : Research)

BUSINESS MODEL CANVAS
การจำลองธุรกิจ

ชื่อธุรกิจ : แบบจำลองธุรกิจด้านด้านการวิจัยและพัฒนา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - พ.ศ. 2570

8. Key Partner พันธมิตรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย
- หน่วยงานวิจัยในประเทศ
- ภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนงานวิจัย
- องค์กรด้านการอนุรักษ์

ระยะกลาง (2568-2569):
- BGCI
- สถาบันวิจัยชั้นนำทั่วโลก
- องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมนานาชาติ

ระยะยาว (2570 >)
- สถานันวิจัยพฤกษศาสตร์และสิ่งแวดล้อมระดับโลก
- เครือข่ายความร่วมมือสิ่งแวดล้อมสากล

7. Key Activities กิจกรรมหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- การวิจัยพื้นฐาน อนุรักษ์ และพัฒนา
- พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัย
- ฝึกอบรมบุคลากรด้านการวิจัย
- จัดการฐานข้อมูลพันธุ์พืชเพื่อการศึกษาวิจัย

ระยะกลาง (2568-2569):
- การพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์
- การเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับนานาชาติ
- การขยายความร่วมมือองค์กรระดับสากล

ระยะยาว (2570 >)
- การวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชหายาก
- จัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ

6 Key Resources ทรัพยากรหลัก :

ระยะสั้น (2566-2567):
- นักวิชาการ นักพฤกษศาสตร์ นักพืชสวน
- ทรัพยากรพันธุ์พืชและฐานข้อมูลทางพฤกษศาสตร์
- พื้นที่สวน หอพรรณไม้ และโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย

ระยะกลาง (2568-2569):
- ทรัพย์สินทางปัญญา
- โครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยที่มีมาตรฐานระดับสากล
- เครือข่ายผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ

ระยะยาว (2570 >)
- ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการระดับโลก
- โครงนสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยที่ทันสมัยและได้รับการยอมรับ

2. Value Proposition จุดเด่นของสินค้าหรือบริการ :

ระยะสั้น (2566-2567):
- แหล่งอนุรักษ์และรวบรวมพันธุ์
- ความเชี่ยวชาญและความพร้อมในการวิจัยพันธุ์พืช
- ผลการวิจัยที่สนับสนุนการอนุรักษ์และศึกษาพันธุ์ไม้ที่มีคุณค่า
- คุณภาพของสินค้าที่ได้รับการรับรองจากงานวิจัย
- การนำเสนอองค์ความรู้และข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจ

ระยะกลาง (2568-2569):
- ศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชที่หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์
- การสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน

ระยะยาว (2570 >)
- นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการ
- ผลงานที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ในภาคอุตสาหกรรมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- องค์กรด้านการวิจัยและอนุรักษ์พันธุ์พืชชั้นนำในระดับโลก

4. Customer Relationships ความสัมพันธ์กับลูกค้า

ระยะสั้น (2566-2567):
- ความร่วมมือในการพัฒนางานวิจัยกับสถาบันการศึกษาและองค์กรวิจัย
- การสื่อสารอย่างต่อเนื่องกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ

ระยะกลาง (2568-2569):
- สร้างเครือข่ายนักวิจัยและนักวิชาการทั่วโลก
- การสื่อสารผ่านการเผยแพร่ผลงานวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- ความสัมพันธ์ทางวิชาการและความร่วมมือในระดับนานาชาติ
- การเชื่อมโยงเครือข่ายนักวิจัยทั่วโลกผ่านเวทีประชุมระดับโลก

3. Channels (ช่องทางการตลาด)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- เว็บไซต์ และแพลตฟอร์มวิจัยออนไลน์
- การเผยแพร่ผลงานและวารสารทางวิชาการ
- งานสัมมนาวิชาการและเวทีประชุมด้านวิจัย
- งาน Event เผยแพร่ผลงาน

ระยะกลาง (2568-2569) :
- เครือข่ายวิจัยพฤกษศาสตร์ออนไลน์
- สื่อสังคมออนไลน์
- งานจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการด้านพฤกษศาสตร์

ระยะยาว (2570 >)
- การเผยแพร่ผลงานและวารสารวิชาการในระดับสากล
- งานประชุมและเวทีวิจัยระดับนานาชาติ

1. Customer กลุ่มลูกค้า :

ระยะสั้น (2566-2567):
- ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในด้านงานวิจัย
- หน่วยงานรัฐบาลและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ให้การสนับสนุนด้านการวิจัยและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาที่ต้องการความร่วมมือด้านการวิจัย
- นักวิชาการและนักวิจัยพฤกษศาสตร์

ระยะกลาง (2568-2569)
- นักลงทุน บริษัท และองค์กรภาคเอกชนที่มองหาโอกาสทางธุรกิจจากนวัตกรรมการวิจัยผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จากงานวิจัยด้านพฤกษศาสตร์
- ·ภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการการสนับสนุนด้านวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม

ระยะยาว (2570 >)
- นักวิจัยและนักวิชาการระดับสากล
- องค์กรและสถาบันวิจัยนานาชาติที่สนับสนุนทุนวิจัย และงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับสากล

9. Cost Structure (ต้นทุนที่ใช้ขับเคลื่อน)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ค่าจ้างบุคลากรทางด้านวิจัย
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย

ระยะกลาง (2568-2569):
- ค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ
- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย

ระยะยาว (2570 >)
- ค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญระดับโลก
- ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย

5. Revenue Streams (นอกจากรายได้สนับสนุนจากภาครัฐ)

ระยะสั้น (2566-2567) :
- ทุนสนับสนุนจากภาครับและเอกชน
- การให้บริการทางวิชาการและการฝึกอบรม

ระยะกลาง (2568-2569):
- ทุนวิจัยระดับนานาชาติ
- ค่าบริการและค่าธรรมเนียมการให้คำปรึกษาทางวิชาการ
- อนุสิทธิบัตร
- การต่อยอดงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์

ระยะยาว (2570 >)
- ทุนสนับสนุนจากองค์กรระดับโลก
- รายได้จากการให้บริการทางวิชาการและการให้คำปรึกษาด้านการอนุรักษ์ระดับโลก

7. กระบวนการวิเคราะห์ Scenario Planning จำแนกตามประเภทของแบบจำลองทางธุรกิจ

การวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต หรือฉากทัศน์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ดำเนินการด้วยกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

1) การระบุปัจจัยผลักดันที่มีศักยภาพ (Potential Driver) ซึ่งการระบุปัจจัยผลักดันที่มีศักยภาพนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้พิจารณามาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เพื่อศึกษาถึงผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ทำให้ได้ปัจจัยผลักดันที่มีศักยภาพ (Potential Driver) มีดังต่อไปนี้

การประเมินปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด

หลักเกณฑ์ 3 ระดับคือ สูง กลาง และ ต่ำ

ตารางที่ 23 ประเมินปัจจัยผลักดันภายนอก

ปัจจัยผลักดันภายนอก	ประเภทของวิกฤติที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น (type of possible crises)	โอกาสที่จะเกิดขึ้น (probability of occurrence)	ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะตามมา (degree of seriousness and impact)	ผลรวมคะแนน
ภาวะเศรษฐกิจ (Economic)	สูง (3)	สูง (3)	สูง (3)	27
โรคระบาด (Pandemic)	กลาง (2)	กลาง (2)	กลาง (2)	8
สงครามการค้า (Trade War)	สูง (3)	สูง (3)	กลาง (2)	18
สงคราม (War)	สูง (3)	สูง (3)	กลาง (2)	18
เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)	สูง (3)	สูง (3)	กลาง (2)	18
ภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Change)	สูง (3)	สูง (3)	สูง (3)	27
การเปลี่ยนแปลงการเมืองภายในประเทศ (Politic Change)	กลาง (2)	สูง (3)	ต่ำ (1)	6

(อ้างอิงจากการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายนอก โดย PESTEL)

จากตารางดังกล่าวสะท้อนถึงปัจจัยผลักดันภายนอกที่มีต่อกิจการ 2 ปัจจัยที่มีคะแนนสูงสุด คือ

(1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (27)

(2) ปัจจัยภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (27)

ตารางที่ 24 ประเมินปัจจัยผลักดันภายใน

ปัจจัยผลักดันภายใน	ประเภทของวิกฤติที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น (type of possible crises)	โอกาสที่จะเกิดขึ้น (probability of occurrence)	ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่จะตามมา (degree of seriousness and impact)	ผลรวมคะแนน
8 Core Business Enablers	สูง (3)	สูง (3)	สูง (3)	27
โครงสร้าง (Structure)	สูง (3)	กลาง (2)	สูง (3)	18
กลยุทธ์ (Strategy)	กลาง (2)	กลาง (2)	สูง (3)	12
ระบบ (System)	สูง (3)	สูง (3)	สูง (3)	27
ทักษะ (Skill)	สูง (3)	สูง (3)	กลาง (2)	18
รูปแบบ (Style)	ต่ำ (1)	กลาง (2)	กลาง (2)	4
บุคลากร (Staff)	สูง (3)	สูง (3)	กลาง (2)	18
คุณค่าที่มีร่วมกัน (Share Value)	สูง (3)	กลาง (2)	สูง (3)	18

(อ้างอิง จาก 8 Core Business Enablers และ 7S Framework)

จากตารางดังกล่าวสะท้อนถึงปัจจัยผลักดันภายนอกที่มีต่อกิจการ 4 ปัจจัยที่มีคะแนนสูงสุด คือ

(1) ปัจจัย 8 Core Business Enablers (27)

(2) ปัจจัยด้านระบบ (27)

2) **การกำหนดปัจจัยผลักดันที่สำคัญ (Key Driver)** ซึ่งการวิเคราะห์คัดกรองปัจจัยผลักดันที่มีความสำคัญต่อองค์กร มีดังต่อไปนี้ (จากตารางที่ 22 และ 23)

(1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (27)

(2) ปัจจัยภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (27)

(3) ปัจจัย 8 Core Business Enablers (27)/ปัจจัยด้านระบบ (27)

จากการกำหนดปัจจัยดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้พิจารณา 2 แกนหลัก เพื่อใช้ในการพิจารณาใน The Scenario Matrix นั่นคือ แกนตั้ง (X) เป็นแกนที่แสดงถึงความไม่แน่นอนของปัจจัย (Uncertainty) และแกนนอน แสดงถึงผลกระทบของปัจจัยนั้น ๆ ต่อองค์กร (Impact)

3) การสร้างรูปแบบ Scenario Plan

<u>ปัจจัยผลักดันด้านเศรษฐกิจ</u>

ตารางที่ 25 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันด้านเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจมีความไม่แน่นอนสูง

ผลกระทบสูง		ผลกระทบต่ำ
Scenario # 1 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง และผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์สูง)	Scenario # 2 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง แต่ไม่มีผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์)	
Scenario # 3 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความแน่นอน และผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์สูง)	Scenario # 4 (สภาวะเศรษฐกิจมีความแน่นอน และไม่มีผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์)	

เศรษฐกิจมีความแน่นอน

ตารางที่ 26 แสดง Scenario Planning (ปัจจัยผลักดันภาวะเศรษฐกิจ)

ประเด็น	Plausible Case (โอกาสเป็นไปได้ที่สะเกิดขึ้น)	Worst Case (สถานการณ์เลวร้ายที่สุด)	Best Case (สถานการณ์ที่ดีที่สุด)
Scenario	Scenario # 1 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง และผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์สูง)	Scenario # 1 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง และผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์สูง)	Scenario # 2 (สภาวะเศรษฐกิจที่มีความไม่แน่นอนสูง แต่ไม่มีผลกระทบต่อองค์การสวนพฤกษศาสตร์)
แผนดำเนินการ	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องควบคุมกระบวนการและต้นทุน (เพิ่มประสิทธิภาพ/ลดต้นทุน) • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องจัดทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงและนำ COSO – ERM มาใช้อย่างครบถ้วน • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องยึดมั่นเป้าหมายตาม SIP และทำแผนดำเนินการ • นวัตกรรมเพื่อความอยู่รอดขององค์กร	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องควบคุมกระบวนการและต้นทุน (เพิ่มประสิทธิภาพ/ลดต้นทุน) • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องจัดทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงและนำ COSO – ERM มาใช้อย่างครบถ้วน • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องยึดมั่นเป้าหมายตาม SIP และทำแผนดำเนินการ • นวัตกรรมเพื่อความอยู่รอดขององค์กร	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องวางแผนยุทธศาสตร์และการลงทุน โดยอาศัยโอกาสจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องจัดทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงและนำ COSO – ERM มาใช้อย่างครบถ้วน • ยึดมั่นเป้าหมายตาม SIP • นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร

ปัจจัยผลักดันสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตารางที่ 27 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรุนแรง (ไม่แน่นอน ผันผวน)

ผลกระทบสูง		ผลกระทบต่ำ
	Scenario # 1 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศรุนแรง และมีระดับผลกระทบสูง)	Scenario # 2 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศรุนแรง และมีระดับผลกระทบต่ำ)
	Scenario # 3 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรง และมีระดับผลกระทบสูง)	Scenario # 4 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรง และมีระดับผลกระทบต่ำ)

สภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรง (ไม่ผันผวน)

ตารางที่ 28 Scenario Planning (ปัจจัยผลักดันสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ)

ประเด็น	Plausible Case (โอกาสเป็นไปได้ที่สะเกิดขึ้น)	Worst Case (สถานการณ์เลวร้ายที่สุด)	Best Case (สถานการณ์ที่ดีที่สุด)
Scenario	Scenario # 1 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศรุนแรง และมีระดับผลกระทบสูง)	Scenario # 1 (สภาพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศรุนแรง และมีระดับผลกระทบสูง)	Scenario # 4 (สาวพการเปลี่ยนสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรง และมีระดับผลกระทบต่ำ)
แผนดำเนินการ	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์มุ่งเน้นภารกิจขององค์กรที่สอดคล้องกับ SDGs และสิ่งแวดล้อม • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินภารกิจแบบติดตามอย่างใกล้ชิดถึงผลกระทบต่อพันธุ์พืช พรรณไม้ที่ต้องได้รับการอนุรักษ์	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์มุ่งเน้นภารกิจขององค์กรที่สอดคล้องกับ SDGs และสิ่งแวดล้อม • องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินภารกิจแบบติดตามอย่างใกล้ชิดถึงผลกระทบต่อพันธุ์พืช พรรณไม้ที่ต้องได้รับการอนุรักษ์	• องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินภาวะกิจการส่งเสริมความรู้และการป้องกัน

<u>ปัจจัย 8 Core Business Enablers /ปัจจัยด้านระบบ</u>

ตารางที่ 29 Scenario Matrix ของปัจจัยผลักดันด้าน 8 Core Business Enablers/ด้านระบบ

ความไม่แน่นอนขององค์กร (รวมถึงนโยบายภาครัฐ)

ผลกระทบสูง		ผลกระทบต่ำ
	Scenario # 1 (ความไม่แน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบสูง)	Scenario # 2 (ความไม่แน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบต่ำ)
	Scenario # 3 (ความแน่นอนขององค์กร แต่มีผลกระทบสูง)	Scenario # 4 (ความแน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบต่ำ)

ความแน่นอนขององค์กร (รวมถึงนโยบายภาครัฐ)

ตารางที่ 30 Scenario Planning ของปัจจัยผลักดันด้าน 8 Core Business Enablers/ด้านระบบ

ประเด็น	Plausible Case (โอกาสเป็นไปได้ที่สะเกิดขึ้น)	Worst Case (สถานการณ์เลวร้ายที่สุด)	Best Case (สถานการณ์ที่ดีที่สุด)
Scenario	Scenario # 1 (ความไม่แน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบสูง)	Scenario # 1 (ความไม่แน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบสูง)	Scenario # 4 (ความแน่นอนขององค์กร และมีผลกระทบต่ำ)
แผนดำเนินการ	องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องจัดทำระบบมาตรฐานการบริหารจัดการ โดยใช้ 8 Core Business Enablers เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการนำระบบนั้นไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินการ	องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องจัดทำระบบมาตรฐานการบริหารจัดการ โดยใช้ 8 Core Business Enablers เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และมีการนำระบบนั้นไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินการ	องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องยกระดับองค์กรไปสู่มาตรฐานสากลที่เป็นที่ยอมรับเพื่อผลักดันวิสัยทัศน์และนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่า

หมายเหตุ : ความไม่แน่นอนขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เหตุมาจากนโยบายภาครัฐ และข้อจำกัดขององค์การสวนพฤกษศาสตร์เอง

ส่วนที่ 7
การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

จากการทบทวนยุทธศาสตร์การดำเนินงานประจำปี 2564 ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้แผนการดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการแปลงยุทธศาสตร์การดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติภายใต้แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์จึงต้องทบทวนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาองค์กร และได้มีการกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเป็นตัวชี้วัดสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งองค์การฯ จะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายได้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective)

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป็นจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนขององค์กร ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงที่มีนัยสำคัญ ความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) ซึ่งจะต้องพิจารณาจาก

1) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)
2) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA)
3) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency : CC)
4) โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Opportunities) นำไปสู่ Intelligent Risk

1) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC) เป็นแรงกดดันต่าง ๆ ที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อการดำเนินกิจการและความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ความท้าทายเหล่านี้มักเกิดจากแรงผลักดันของตำแหน่งในการแข่งขันในอนาคตขององค์กร เมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน

SC1. ความท้าทายด้านการบริหารจัดการบุคคลและการดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพ

W1 + O5: ปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ระบบ HRM (Human Resource Management) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการบุคลากร

SC 2. ความท้าทายด้านการการวางแผนและวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่มีครบถ้วนเพียงพอ

W3 + O2: พัฒนาแผนและการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบาย BCG, SDG, GSPC และ Beyond SDGs เพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัยและงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยเพิ่มเป้าหมายเชิงพาณิชย์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์การ

SC3. ความท้าทายในการจัดการข้อจำกัดด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

W8 + O1: ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้รองรับการดำเนินงานในระดับนานาชาติ โดยอาศัยกระแสการอนุรักษ์และการใส่ใจในสิ่งแวดล้อมที่กำลังเป็นที่นิยม เพื่อให้สามารถดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาทำงานได้

SC4. ความท้าทายในการจัดการองค์กรในสภาวะที่มีไม่แน่นอนทางการเมืองและเศรษฐกิจ

W1 + T1: ระบบบริหารงานบุคคลยังไม่เต็มประสิทธิภาพ+การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบริหารจากการเปลี่ยนรัฐบาล จึงต้องเน้นการจัดการองค์กรที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัว รองรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง เพื่อให้การดำเนินงานไม่สะดุดหรือได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

SC5. ความท้าทายในการสร้างบทบาทในการเป็นผู้นำทางด้านพฤกษศาสตร์

W3 + T5 การขาดแผนเชิงพาณิชย์หรือการสร้างมูลค่าเพิ่ม+การแข่งขันในตลาดด้านพฤกษศาสตร์สูง:

มุ่งเน้นการสร้างแผนเชิงพาณิชย์ที่เจาะจงการพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์พืชที่มีความสำคัญระดับโลกพร้อมกับโปรแกรมวิจัยและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากพืชท้องถิ่นที่หาได้ยาก

สร้างความร่วมมือกับสถาบันวิจัยและองค์กรพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและยกระดับการวิจัยและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในด้านการวิจัยพันธุ์พืชและการอนุรักษ์

2) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage)

“ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์” หมายถึง ความได้เปรียบในเชิงตลาด ที่ใช้ตัดสินว่าองค์กรจะประสบความสำเร็จในอนาคตหรือไม่อย่างไร เมื่อเทียบกับองค์กรอื่นที่มีผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน โดยความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์มักมาจาก

(1) สมรรถนะหลักขององค์กร (core competencies) ที่มุ่งเน้นการสร้างและเพิ่มพูนขีดความสามารถภายในขององค์กร

(2) ทรัพยากรภายนอกที่สำคัญในเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเกิดจากการปรับและใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกและกับพันธมิตร

ในการวิเคราะห์ อ.ส.พ. ได้วิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวมาจาก จุดแข็ง และโอกาสที่สำคัญขององค์กร สรุปประเด็นความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ของ อ.ส.พ. ดังต่อไปนี้

SA1 การอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและการวิจัยด้านพฤกษศาสตร์

SA2 การเป็นศูนย์กลางทางทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก

SA3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

SA4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ

SA5 การเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

โดยได้วิเคราะห์ประเด็นความได้เปรียบจากจุดแข็งและโอกาสไว้ดังนี้

SA1: การอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและการวิจัยด้านพฤกษศาสตร์

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S1: ความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์พันธุ์พืช และ O2: นโยบายและเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น BCG, SDGs, GSPC ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ส่งเสริมการวิจัยและการอนุรักษ์พันธุ์พืช ทำให้มีโอกาสได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและทุนวิจัย

S3: มีทีมงานวิจัยและบุคลากรที่มีความสามารถ ช่วยให้สามารถพัฒนางานวิจัยที่มีคุณค่าและมีคุณภาพระดับนานาชาติ

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S1 และ T3: ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ สร้างความจำเป็นในการอนุรักษ์พันธุ์พืชที่หายากและการพัฒนางานวิจัยเพื่อรับมือกับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S2: ความหลากหลายของพันธุ์พืชในสวนพฤกษศาสตร์ และ O6: ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์และพร้อมเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชระดับโลก ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมพันธุ์พืชที่หลากหลายและนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

S4: การมีเครือข่ายการวิจัยในระดับสากล และ O9: ความสนใจของภาครัฐและเอกชนในการร่วมเป็นเครือข่ายและการส่งเสริมทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางในการวิจัยและอนุรักษ์พันธุ์พืช

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S2 และ T5: คู่แข่งในตลาดพฤกษศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น การสร้างความแตกต่างด้วยการเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชจะช่วยให้ BGO มีความโดดเด่นและเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และวิจัยพันธุ์พืช

SA2: การเป็นศูนย์กลางทางทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S2: ความหลากหลายของพันธุ์พืชในสวนพฤกษศาสตร์ +O6: ประเทศไทยมีทรัพยากรที่สมบูรณ์และพร้อมเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชระดับโลก ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมพันธุ์พืชที่หลากหลายและนำไปสู่การเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

S4: การมีเครือข่ายการวิจัยในระดับสากล + O9: ความสนใจของภาครัฐและเอกชนในการร่วมเป็นเครือข่ายและการส่งเสริมทุนสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม ช่วยเสริมสร้างความเป็นศูนย์กลางในการวิจัยและอนุรักษ์พันธุ์พืช

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S2 และ T5: คู่แข่งในตลาดพฤกษศาสตร์ที่เพิ่มขึ้น การสร้างความแตกต่างด้วยการเป็นศูนย์กลางด้านทรัพยากรพันธุ์พืชจะช่วยให้ BGO มีความโดดเด่นและเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และวิจัยพันธุ์พืช

SA3: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S5: มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ O4: แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ BGO สามารถสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

S6: ความสามารถในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ และ O7: นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐ เช่น การยกเว้นวีซ่าและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ BGO สามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S5 และ T4: พฤติกรรมนักท่องเที่ยวไทยที่ไม่ค่อยนิยมท่องเที่ยวในแหล่งเรียนรู้ ทำให้ BGO ต้องสร้างความดึงดูดในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ

SA4: การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S4: มีเครือข่ายการวิจัยในระดับสากล และ O9: ความสนใจของภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม (Matching Fund) ช่วยให้ BGO สามารถขยายความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศ

S3: ทีมงานวิจัยและบุคลากรที่มีความสามารถสูง และ O2: นโยบายการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมจากนโยบาย BCG และ SDG ช่วยสร้างความน่าสนใจในการร่วมมือกับองค์กรวิจัยและอนุรักษ์ทั่วโลก

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S4 และ T1: การเปลี่ยนแปลงนโยบายจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การมีเครือข่ายนานาชาติจะช่วยลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายและช่วยให้ BGO มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการดำเนินงานด้านอนุรักษ์และวิจัย

SA5: การเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

ที่มาจากจุดแข็งและโอกาส (S + O):

S6: การเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับการวิจัยและอนุรักษ์ และ O3: นโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ช่วยส่งเสริมให้ BGO สามารถสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

S2: ความหลากหลายของพันธุ์พืชในสวนพฤกษศาสตร์ และ O8: การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีกลุ่มผู้สนใจการเรียนรู้ ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

ที่มาจากจุดแข็งและอุปสรรค (S + T):

S6 และ T4: พฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนไทยที่ไม่ค่อยสนใจการท่องเที่ยวในแหล่งเรียนรู้ ทำให้ BGO จำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมที่น่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าชม

การวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่าแหล่งที่มาของความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ในแต่ละด้านมาจากการใช้จุดแข็งที่มีอยู่ร่วมกับการใช้ประโยชน์จากโอกาสและการจัดการกับอุปสรรคอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสวนพฤกษศาสตร์สามารถสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว.

เมื่อทำการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage) และความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) พบว่า องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มุ่งเน้นการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ด้วยการที่มีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์แบบกว้างแต่มีลักษณะเฉพาะ ดังแสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 แสดงการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบในการแข่งขัน

		ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage)	
		Uniqueness perceived	**Low-cost position**
เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Target)	**Board**	Differentiation	Overall Cost Leadership
	Narrow	Focused Differentiation	Focused cost of Leadership

อาจกล่าวได้ว่า องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะต้องมุ่งเน้นการใช้ความแตกต่างและความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบการแข่งขัน เป็นตัวผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ได้ โดยจะวิเคราะห์ที่มาของกลยุทธ์ดังกล่าวได้ดังนี้:

1. การสร้างความแตกต่างในด้านการอนุรักษ์

ความสามารถในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ (CC1): องค์การสวนพฤกษศาสตร์มุ่งเน้นการอนุรักษ์พืชที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีโครงการและนโยบายที่เฉพาะเจาะจงในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (SO3): การมุ่งเน้นการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพืชในระดับลึกทำให้องค์การสามารถเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างความแตกต่างในด้านการศึกษาและการเรียนรู้

การเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน (SA5): สวนพฤกษศาสตร์ให้ความสำคัญกับการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สำหรับประชาชนและนักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษา (CC4): การสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์

3. การสร้างความแตกต่างในด้านประสบการณ์การท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (SA3): การสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนใครผ่านการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวที่เน้นความรู้และการมีส่วนร่วมกับธรรมชาติ เช่น การเดินป่า การดูนก หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชและระบบนิเวศ

การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (SO4): การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบและยั่งยืน ช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่นและสร้างรายได้ให้กับสวนพฤกษศาสตร์

4. การสร้างความแตกต่างในด้านการบริหารจัดการ

การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ (SC1): การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร เช่น การใช้ระบบ HRM เพื่อดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ

การยกระดับการบริหารจัดการองค์กร (SO5): การมุ่งมั่นพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งช่วยให้สวนพฤกษศาสตร์สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การสร้างความแตกต่างในด้านเครือข่ายและความร่วมมือ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ (SA4): การร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากรที่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์พืชและการวิจัย

การขยายความร่วมมือกับองค์กรที่มีความสนใจในความหลากหลายทางชีวภาพ: การทำงานร่วมกับองค์กรที่มีเป้าหมายเดียวกันในการอนุรักษ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ

3) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency)

เป็นแกนหลักที่สร้างความได้เปรียบให้แก่องค์กร เป็นสิ่งที่คู่แข่ง พันธมิตรหรือคู่ค้า ซึ่งเลียนแบบได้ยาก (อีกนัยหนึ่งเรียกว่าประเภทนี้ว่า Corporate Core Competency) ซึ่งเป็นส่วนที่สร้างความได้เปรียบอย่างต่อเนื่องให้แก่องค์การสวนพฤกษศาสตร์

โดยขีดความสามารถหลักขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีจุดแข็งที่สำคัญสามารถนำมาสรุปประเด็นที่นำมาวิเคราะห์ความสามารถพิเศษขององค์กร (Core Competency หลัก) ดังนี้

CC1 การอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ในและนอกถิ่นกำเนิด (S1)

CC2 การบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ และองค์ความรู้ด้านพืช ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ (S2)

CC3 งานด้านวิชาการและวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (S5, S9)

CC4 การสร้างร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ (S6)

4) โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Opportunities) นำไปสู่ Intelligent Risk

โอกาสเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ภาพในอนาคตที่เกิดจากช่องทางที่เห็นจากการคิดนอกกรอบ การระดมความคิด กระบวนการวิจัยและสร้างนวัตกรรมที่แตกต่างจากแนวทาง หรือสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งโอกาสเชิงยุทธศาสตร์นี้มีความสัมพันธ์ต่อ

(1) นวัตกรรม (Innovation) ในมิติของการคิดสร้างสรรค์ พัฒนาจากฐานความรู้งานวิจัยและพัฒนา ซึ่งถือเป็นจุดแข็งขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

(2) ความเสี่ยงที่ผ่านการประเมินผลได้ผลเสียอย่างฉลาด (Intelligent Risk) โอกาสที่จะได้รับประโยชน์มีสูงกว่าโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรือหากไม่นำโอกาสนั้นมาพิจารณาจะบั่นทอนความยั่งยืนขององค์กร

Intelligent Risk หมายถึง ความเสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับและบริหารจัดการได้อย่างรอบคอบเมื่อเผชิญกับโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ หรือสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเติบโตหรือการพัฒนา องค์กรจะพิจารณาการลงทุนหรือการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงในระดับที่สามารถควบคุมได้ พร้อมทั้งวางแผนและประเมินผลอย่างรัดกุม โดยเน้นการสร้างความสมดุลระหว่างความเสี่ยงและผลตอบแทนที่คาดหวัง ความเสี่ยงเชิงปัญญาไม่เพียงแต่มีความท้าทาย แต่ยังมีโอกาสในการสร้างคุณค่าใหม่ๆ ให้แก่องค์กรหากบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม ดังตารางต่อไปนี้

หรืออาจกล่าวได้ว่า องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีความสามารถในการสร้างผลประโยชน์ในอนาคตจากนวัตกรรม และการประเมินความเสี่ยงที่พิจารณาโอกาสที่จะได้รับประโยชน์อย่างสูง ซึ่ง เครื่องมือที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ คือ The Ansoff Matrix โดยเชื่อมโยงกับตัวแบบธุรกิจ (Business Model) ซึ่ง องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้พิจารณาแนวโน้ม วิเคราะห์ปัจจัย รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้วิสัยทัศน์บรรลุผล องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดโอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Opportunities) และประเมิน Intelligent Risk

ตารางที่ 32 แสดงการวิเคราะห์ โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ด้วย The Ansoff Matrix

		ผลิตภัณฑ์ (Product)	
ตลาด (Market)	ปัจจุบัน	ปัจจุบัน (Current)	ใหม่ (New)
		Market Penetration Strategy	**Product Development Strategy**
	ใหม่	**Market Development Strategy**	**Diversification Strategy**

Diversification Strategy คือ การที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์จะปรับเปลี่ยนตัวแบบธุรกิจ และการให้ความสำคัญไปยังตลาดใหม่ และผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และรายได้ให้เกิดขึ้นมากกว่าการอิงรายได้จากทางเดียวอย่างการท่องเที่ยว ซึ่ง ถือเป็นการออกแบบยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโต (Growth Strategy)

โดยองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เลือกการใช้ Concentric Diversification หรือ การสร้างความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการจากฐานลูกค้า และฐานความรู้ที่เป็นจุดแข็งขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 33 แสดงการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบธุรกิจ และ The Ansoff Matrix

CODE	ตัวแบบธุรกิจ	ผลิตภัณฑ์/บริการ	ตลาด
BMC001	แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)	**BGO World Class** สร้างมาตรฐานทั้ง BGI, GSPC, ISO	นักวิชาการ เครือข่ายระดับโลก
BMC002	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education and Learning)	**Botanic Academy**	โรงเรียน สถานศึกษา และกลุ่มสถาบันการศึกษาที่ต้องจัดทำ Eco - School
BMC003	แบบจำลองทางธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Business Model Canvas : Recreation)	**Customer Routing Design (CRD)** หรือ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างผูกพันกับลูกค้า และการวางแผนการท่องเที่ยมอย่างครบวงจร	ตลาดนักท่องเที่ยวระดับ B+ ที่ใช้เทคโนโลยีในการจัดการการท่องเที่ยว
BMC004	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)	**R&D to Business** พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ประกอบการบนฐานข้อมูลและความรู้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	ผู้ประกอบการที่สนใจในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีสิทธิบัตรและมีมาตรฐานได้รับการยอมรับ

2. ความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk

ตารางที่ 34 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC001

VISION สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกมีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ
Intelligent Risk **ความเสี่ยงจากการยอมรับหรือการลงทุนในโอกาสทางธุรกิจที่สูงขึ้น** **BMC001** **BGO World Class** สร้างมาตรฐานทั้ง BGCI, GSPC, ISO (งานวิจัย ทุนวิจัย)	1. กรอบและการดำเนินงานพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ 8 Core Business Enablers 2. ความเข้าใจและความตระหนัก ของหน่วยงานเรื่อง Economic Value Management 3. การวางกรอบ BCG Model ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่เชื่อมโยงกับ SDGs 4. การออกแบบธุรกิจองค์กร เพื่อสร้างความแตกต่างของสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์จากภารกิจหลักขององค์กร เพื่อสร้างรายได้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า รวมถึงภาครัฐและเอกชน 5. การวางแผนควบคุมต้นทุนและการจัดหารายได้เพิ่ม	การดำเนินการจัดวางระบบให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเป้าหมายดังนี้ 1. BGCI 2. เป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย GSPC 3. กรอบงานใหม่ของโลกในการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (POST-2020 Global Biodiversity Framework)	1. การขอการรับรอง Certified ทั้ง BGCI 2. การขอการรับรอง GRI Standard 3. การสร้างเครือข่ายระดับโลก 4. การวางแผนการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นด้าน Biodiversity Credit

ตารางที่ 35 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC002

VISION **สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 **เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ** To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ
Intelligent Risk ความเสี่ยงจากการยอมรับหรือการลงทุนในโอกาสทางธุรกิจที่สูงขึ้น BMC: **Botanic Academy** (การบริหารทางวิชาการและการส่งเสริมการเรียนรู้)	1. การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร และรูปแบบของ Academy ให้ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. อัตรากำลังคนของนักวิจัย นักวิชาการ 3. การพัฒนานักวิชาการและผู้สอน 4. การพัฒนาสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการเป็น Academy 5. เทคโนโลยีดิจิทัลเชิงการศึกษา (Education Technology Digital) 6. เงินลงทุนในระยะแรกคือความท้าทายของการดำเนินการ	1. การพัฒนาให้โครงสร้างหลักสูตรมีความสอดคล้องกับมาตรฐาน BGI, GSPC และ GRI 2. การพัฒนาสมรรถนะของนักวิชาการและนักวิจัยให้มีความสามารถเชิงวิชาการระดับนานาชาติ 3. การพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเป็น Edutainment เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมาย 4. การพัฒนาเทคโนโลยีด้านที่เกี่ยวข้อง อาทิ เทคโนโลยี ชีวภาพ	1. พัฒนาเครือข่ายทางวิชาการให้เชื่อมโยงกับสถาบันระหว่างประเทศ 2. การพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยและนักวิชาการให้เทียบเท่าระดับสากล รวมถึงการเชิญนักวิชาการที่มีชื่อเสียงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ Botanic Academy

ตารางที่ 36 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC003

VISION สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับ และเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงานตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ
Intelligent Risk ความเสี่ยงจากการยอมรับหรือการลงทุนในโอกาสทางธุรกิจที่สูงขึ้น BMC: **การพัฒนาการท่องเที่ยวสวนสาขา โดยใช้ Customer Routing Design (CRD)** หรือ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างผูกพันกับลูกค้า และเป็น Customer Data Platform	1. การพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์ม ในลักษณะ Customer Routing Design 2. การสื่อสารให้แก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายถึง CRD 3. การพัฒนาเทคโนลยีเกมส์ร่วมกับ CRD	1. การพัฒนามาตรฐานทางเทคโนโลยีดิจิทัล (ISO 27000) 2. การขยายขอบเขตของ CRD ให้ครอบคลุมถึง Customer Data Analytics / Customer Data Platform 3. การขยายขอบเขตของ CRD ให้ครอบคลุมถึงงานวิจัยอนุรักษ์ที่ลูกค้าสามารถเข้าถึงได้	1. การขยายขอบเขตของ CRD ให้เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลระดับโลก โดยจำแนกเป็นเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อการวิจัยและอนุรักษ์ 2. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนา Metaverse สำหรับองค์การสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 37 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และ Intelligent Risk ของ BMC004

VISION สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
ตัวขับเคลื่อนเชิงคุณค่า (Value Driven)	**Efficiency** เป็นองค์กรที่มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และ การเป็นแหล่งเรียนรู้	**Standardization** เป็นองค์กรที่มีมาตรฐานการดำเนินงาน ตามหลักสากลในด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และ การเป็นแหล่งเรียนรู้	**Networking** เป็นองค์กรที่มีบทบาทในระดับสากลด้านศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงความร่วมมือในด้านต่าง ๆ
Intelligent Risk ความเสี่ยงจากการยอมรับหรือการลงทุนในโอกาสทางธุรกิจที่สูงขึ้น BMC: **R&D to Business** พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ประกอบการบนฐานข้อมูลและความรู้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	กรอบและการดำเนินงานพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ 8 Core Business Enablers และ ISO ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและพัฒนา	1. การดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานทั้ง BGI และ GSPC พร้อมกัน 2. การขอการรับรอง Certified ทั้ง BGI และ GSPC Standard 3. การขอการรับรอง GRI Standard	1. การดำเนินการจัดทำระบบมาตรฐานทั้ง BGI และ GSPC พร้อมกัน 2. การขอการรับรอง Certified ทั้ง BGI และ GSPC Standard 3. การขอการรับรอง GRI Standard 4. การสร้างเครือข่ายระดับโลก

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากปัจจัย

1) ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Challenge : SC)
2) ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage : SA)
3) ขีดความสามารถหลัก (Core Competency : CC)
4) โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Opportunities) นำไปสู่ Intelligent Risk

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objective) พร้อมตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก

SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก

SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี

SO5 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล

3. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กับแบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model Canvas)

วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์จะสามารถสร้างให้เกิดผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยตัวแบบธุรกิจเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงดำเนินการจัดทำความสัมพันธ์เพื่อเป็นกรอบแนวทางและตรวจสอบความสามารถในการขับเคลื่อน ตัวแบบธุรกิจ และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้

ตารางที่ 38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบธุรกิจและวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

CODE	ตัวแบบธุรกิจ	ผลิตภัณฑ์/บริการ	วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO)
BMC001	แบบจำลองทางธุรกิจด้านอนุรักษ์ (Business Model Canvas : Conservation)	**BGO World Class** สร้างมาตรฐานทั้ง BGI, GSPC, ISO (งานวิจัย ทุนวิจัย)	SO1, SO2, SO3
BMC002	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ (Business Model Canvas : Education and Learning)	**Botanic Academy** (การบริหารทางวิชาการและการส่งเสริมการเรียนรู้)	SO1, SO4, SO5
BMC003	แบบจำลองทางธุรกิจ ด้านการท่องเที่ยวและพักผ่อน (Business Model Canvas : Recreation)	การพัฒนาการท่องเที่ยวสวนสาขา โดยใช้ Customer Routing Design (CRD) หรือ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อสร้างผูกพันกับลูกค้า และเป็น Customer Data Platform	SO1, SO4, SO5
BMC004	แบบจำลองทางธุรกิจด้านวิจัยและพัฒนา (Business Model Canvas: R&D)	**R&D to Business** พัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้ประกอบการบนฐานข้อมูลและความรู้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์	SO1, SO2, SO3, SO4

4. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ แบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model Canvas) และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal: SG)

ตารางที่ 39 แสดงความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ แบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model Canvas) และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goal : SG)

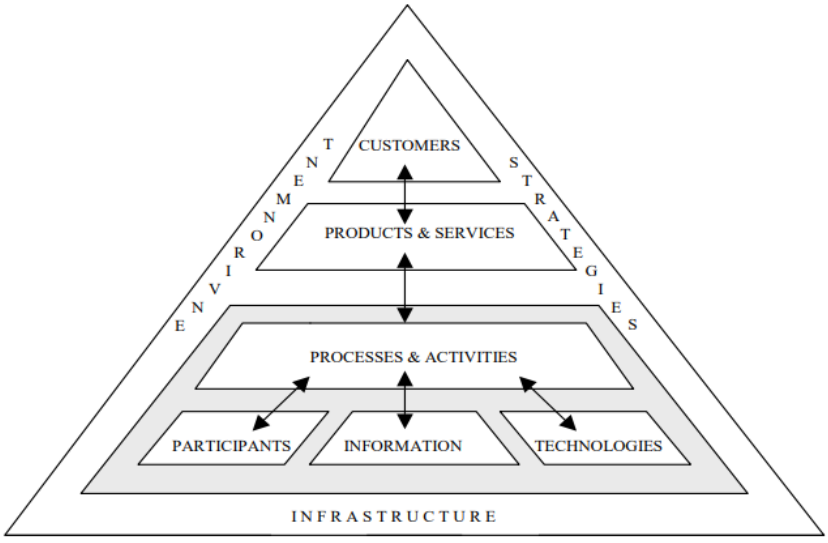
VISION **สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน** The World Class Botanic Garden for sustainable future			
Mission Statement 2566-2570 **เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ** To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity			
	2566-2567	**2568-2569**	**2570 >**
Strategic Positioning	องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (Efficiency Organization) ด้านการศึกษาวิจัย การอนุรักษ์ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ	องค์กรมีมาตรฐานและสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในระดับสากล Botanic Gardens Conservation International Standard Organization	สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลก มีบทบาทและความร่วมมือในระดับสากล World Class Botanic Garden
วัตถุประสงค์เชิงยุทธ์ศาสตร์	**เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์**		
SO1: ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก (BMC001,002,003,004)	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 1 Botanic Garden Accreditation - ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 2	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 3 : BGCI Advance Conservation Practitioner Accreditation - สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%	- มีแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินกิจกรรมยกระดับและต่อยอดผลจากการได้รับการรับรอง BGCI ในระดับนานาชาติ - สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%

	Conservation Practitioner Accreditation - สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%		- มีการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 20% ของเครือข่ายทั้งหมด
SO2: ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก (BMC001)	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 5 แห่ง - มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 623 ชนิดพันธุ์ - มีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20%	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 6 แห่ง - มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 865 ชนิดพันธุ์ - มีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50%	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 7 แห่ง - มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 1,080 ชนิดพันธุ์ - มีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80%
SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (BMC001)	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้ - จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้ - จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม	- สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้ - จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี

			ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม
SO4: สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรม และเทคโนโลยี (BMC002,003,004)	- กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -10% - รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 40-45 ล้านบาท - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 20% - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 70%	- กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -5 -0 % - รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 50-60 ล้านบาท - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 30-40% - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 60%	- กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) 10% - รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น 68 ล้านบาท - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 50% - อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 50%
S05 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล (BMC001, 002,003,004)	1. ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.14 2. ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50	1. ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.83 2. ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	1. ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.26 2. ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4. การออกแบบ Work System ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ปรับใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ Work System เพื่อขับเคลื่อนให้องค์การฯ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ The Work System Framework

ภาพที่ 22 The work System Framework

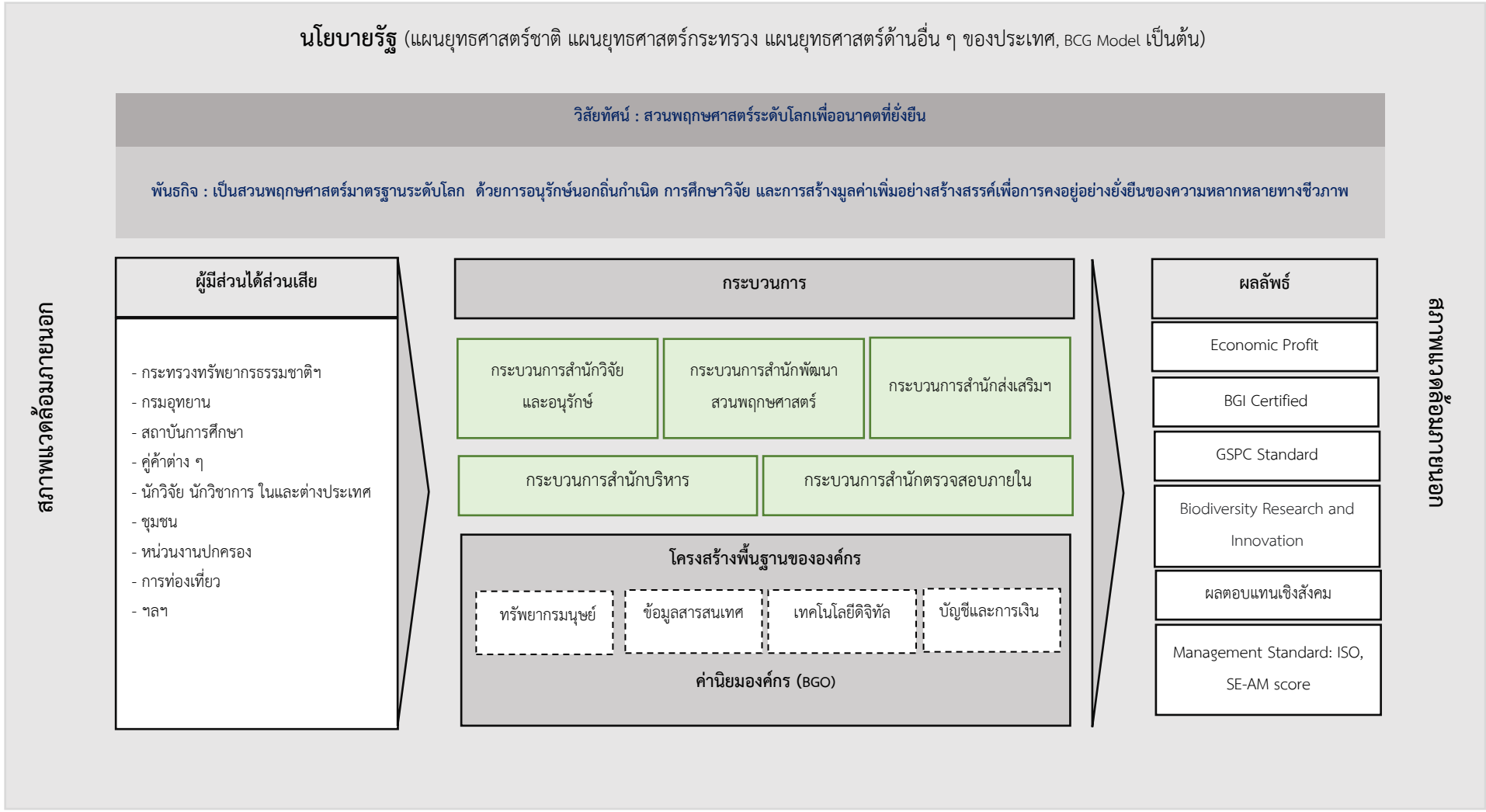
จากกรอบแนวคิด The work System Framework จากภาพที่ 23 จะเห็นได้ว่า Work System มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึง

1) สภาพแวดล้อมภายนอก

2) ยุทธศาสตร์องค์กร

โดยอยู่บนพื้นฐานที่ว่า กระบวนการและการดำเนินการทุกอย่าง จะต้องสอดคล้อง ขับเคลื่อนให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และตอบสนองต่อลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการดำเนินการนั้น จะมีจุดเชื่อมโยง คือกระบวนการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าผ่านผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งกิจกรรมเหล่านั้นต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์ ข้อมูล และเทคโนโลยี ที่อยู่บนโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการดำเนินการ ไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใดก็ตาม

ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้จัดทำ BGO Work System ดังต่อไปนี้

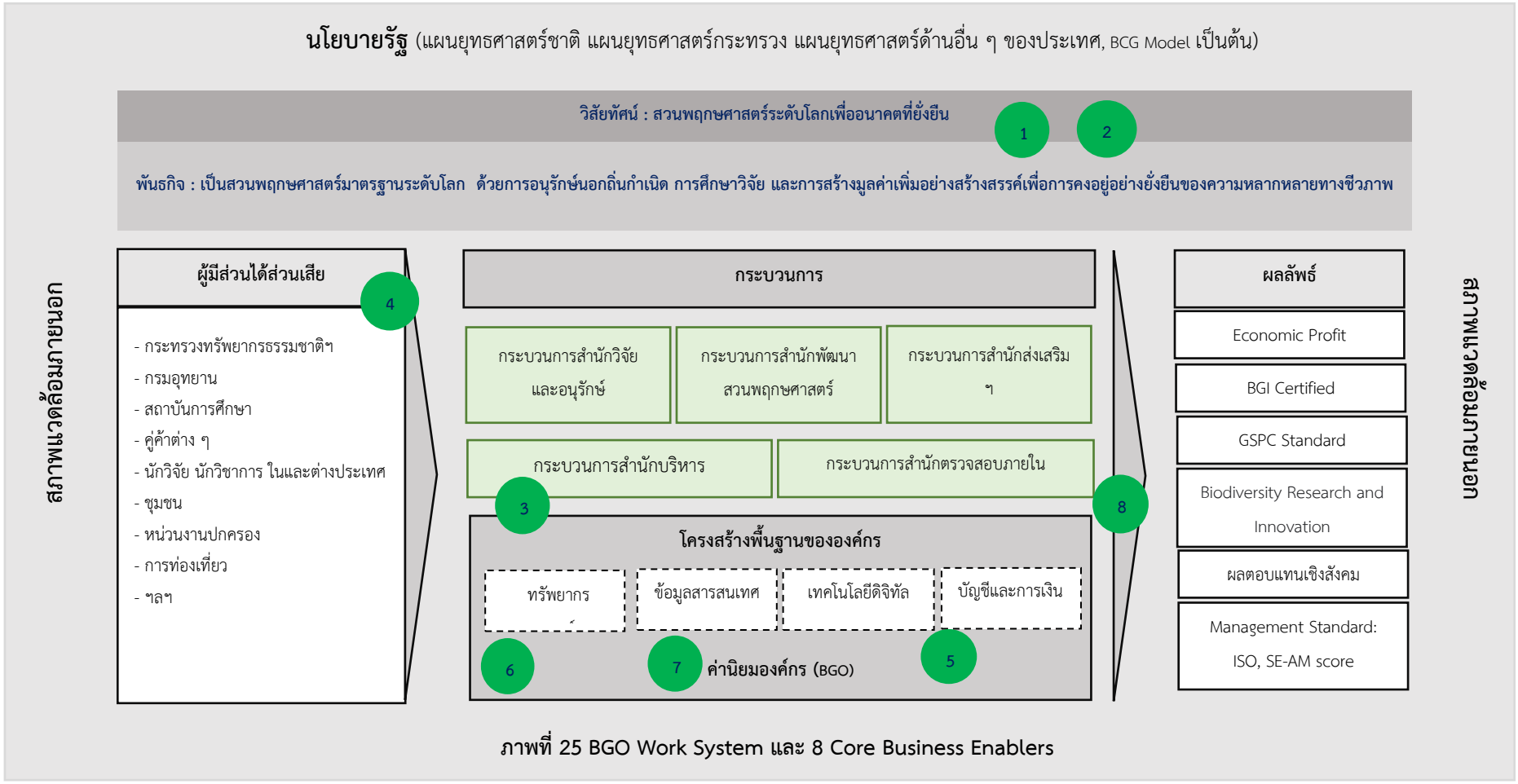
ภาพที่ 23 BGO Work System ภาพรวม

Work System ของกระบวนการดำเนินงานภายในทั้งหมดเพื่อการออกแบบโครงสร้างดำเนินการและจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม

ภาพที่ 24 BGO Work System กระบวนการภายใน

5. ความเชื่อมโยงของ Work System กับ 8 Core Business Enablers

ภาพที่ 25 BGO Work System และ 8 Core Business Enablers

จากภาพที่ 24 แสดงถึง BGO Work System และ 8 Core Business Enablers อธิบายได้ตามตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 40 ความเชื่อมโยง ระหว่าง BGO Work System และ 8 Core Business Enablers

1	การกำกับดูแลที่ดีและการนำองค์กร (Corporate Governance & Leadership : CG & Leadership)
2	การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Planning : SP)
3	การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (Risk Management & Internal Control : RM & IC)
4	การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลูกค้า (Stakeholder and Customer Management : SCM)
5	การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology: DT)
6	การบริหารทุนมนุษย์ (Human Capital Management: HCM)
7	การจัดการความรู้และนวัตกรรม (Knowledge Management & Innovation Management: KM&IM)
8	การตรวจสอบภายใน (Internal Audit: IA)

จากการอธิบายความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่าง BGO Work System และ 8 Core Business Enablers จะเห็นได้ว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เป็นกลไกขับเคลื่อนให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ตามที่กำหนด ซึ่งล้วนแต่สอดคล้องกับเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดขององค์การสวนพฤกษศาสตร์นั่นเอง

ส่วนที่ 8
การกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ (Strategy Formulation)

1. การกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ระดับองค์กร

กระบวนการในการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- **กระบวนการที่ 1**

การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ ซึ่งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการกำหนดรายละเอียดตามที่ปรากฏในส่วนที่ 6,7

- **กระบวนการที่ 2**

การศึกษาวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอก (Critical Business Environment Analysis) ได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามรายละเอียดที่ปรากฏในส่วนที่ 4,5

- **กระบวนการที่ 3**

การศึกษาวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Analysis) ได้ดำเนินการวิเคราะห์ SWOT, TOWS ตามรายละเอียดที่ปรากฏในส่วนที่ 4,5

- **กระบวนการที่ 4**

การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์ โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ Intelligent Risk และเลือกกลยุทธ์ ซึ่งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการวิเคราะห์และเลือกกลยุทธ์องค์กร (อ้างอิงจากส่วนที่ 7)

ตารางที่ 41 แสดงการวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์และความได้เปรียบในการแข่งขัน

		ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Advantage)	
		Uniqueness perceived	**Low-cost position**
เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Target)	**Board**	Differentiation	Overall Cost Leadership
	Narrow	Focused Differentiation	Focused cost of Leadership

3. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้มุ่งเน้นสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ซึ่งวิเคราะห์จากความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. **ด้านการอนุรักษ์พันธุ์ไม้หายากและการวิจัยด้านพฤกษศาสตร์**

- **ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์**: การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าเป็นแหล่งในการดำเนินการอนุรักษ์และวิจัย สามารถนำไปสู่การพัฒนาต่อเนื่องในระดับสากล โดยการได้รับการสนับสนุนทางการเงินและทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก

2. การเป็นศูนย์กลางทางทรัพยากรพันธุ์พืชในระดับโลก

- **ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์**: การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและความสามารถด้านวิจัยสามารถทำให้องค์กรเป็นศูนย์กลางที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและระดับสากลในการอนุรักษ์พันธุ์พืชหายาก รวมถึงเป็นแหล่งการเรียนรู้และวิจัยที่สำคัญ

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

- **ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์**: การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของ อ.ส.พ. สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทริปศึกษาพรรณไม้และการพักผ่อนเชิงอนุรักษ์

4. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ

- **ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์**: การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในระดับสากลทำให้ อ.ส.พ. สามารถขยายโอกาสในการพัฒนาทั้งในด้านการอนุรักษ์ การวิจัย และการพัฒนาเชิงพาณิชย์ ทำให้องค์กรมีความยั่งยืนในระยะยาว

5. การเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

- **ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์**: การพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีมาตรฐานจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับชุมชนและนักเรียนในท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่า ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความชัดเจน และตอบสนองต่อเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในระดับกว้าง และจากการมุ่งเน้นความแตกต่างนี้เองที่ทำให้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Opportunities) และประเมิน Intelligent Risk ดังตารางนี้ (รายละเอียดอ้างอิงส่วนที่ 7)

ตารางที่ 42 แสดงการวิเคราะห์ โอกาสเชิงยุทธศาสตร์ด้วย The Ansoff Matrix

		ผลิตภัณฑ์ (Product)	
ตลาด (Market)		ปัจจุบัน (Current)	ใหม่ (New)
	ปัจจุบัน	**Market Penetration Strategy**	**Product Development Strategy**
	ใหม่	**Market Development Strategy**	**Diversification Strategy**

อาจสรุปได้ว่า องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้วางกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นสร้างความแตกต่าง โดยใช้กลยุทธ์สร้างความหลากหลายแบบมุ่งเน้น (Concentric Diversification) เพื่อขับเคลื่อนให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์เติบโต ดังนั้น องค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้มีการจัดทำตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas) ไว้ทั้งสิ้น 4 ลักษณะ (รายละเอียดอ้างอิงส่วนที่ 6)

2. Balance Scorecard

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้กำหนดเครื่องมือในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และการเชื่อมโยงไปสู่ระดับปฏิบัติการ โดยใช้ Balance Scorecard ซึ่งมีแบ่งออกเป็น 4 มุมมอง ดังต่อไปนี้

1) มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดของการดำเนินงานโดย 2 เป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 : กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) หรือกำไรทางเศรษฐกิจ

การวัดผลกำไรหลังหักค่าใช้จ่ายทั้งหมด รวมถึงต้นทุนโอกาสของเงินทุน ซึ่งช่วยให้ทราบว่ากำลังสร้างมูลค่าเพิ่มหรือไม่ โดยเป้าหมายนี้มุ่งเน้นสร้างมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง มากกว่าการคำนึงเพียงกำไรทางบัญชี มีวิธีการคำนวณ คือ

Economic Profit (EP) = NOPAT – (Cost of Capital x Invested Capital) ได้แก่

1) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องมุ่งเน้น NOPAT (Net Operating Profit After Taxes) โดยการเพิ่ม NOPAT ซึ่งต้องพิจารณาทั้ง รายได้ที่เพิ่มขึ้น รายจ่ายที่ลดลง

2) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องมุ่งเน้นพิจารณาถึง Cost of Capital โดยการให้ความสำคัญกับอัตราต้นทุนเงินทุนที่เหมาะสม (Weighted Average Cost of Capital : WACC) เพื่อให้อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำถัวเฉลี่ยระหว่างส่วนของหนี้สินและส่วนของทุน เพื่อชดเชยกับความเสี่ยงที่เจ้าของเงินทุน (รัฐ) ควรจะได้รับจากการลงทุนทั้งในส่วนนี้สินและทุน ซึ่งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตราที่เหมาะสม และกำหนดโครงสร้างต้นทุนที่ชัดเจน เป็นต้น

3) องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องพิจารณาเรื่องเงินทุน (Invested Capital) ซึ่งต้องมุ่งเน้นการขยายการเติบโตที่สร้างกำไร และทำให้ส่วนของรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าต้นทุนเงินทุน (Capital Charge)

เป้าหมายที่ 2 : รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น

มุ่งเน้นให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์สามารถเพิ่มรายได้จากการดำเนินงานในระยะยาว ซึ่งครอบคลุมทั้งการบำรุงรักษาการดำเนินงานปัจจุบันและมีสภาพคล่องและทุนพอเพียงสำหรับการพัฒนาธุรกิจในอนาคต เพื่อความยั่งยืนและความแข็งแกร่งขององค์กร โดยกำหนดเป้าหมายรายได้จากการประกอบกิจการและดำเนินธุรกิจองค์กรเป็นหลัก

เป้าหมายที่ 3 : ผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI)

การวัดผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ ROI เป็นการวัดผลตอบแทนที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีการลงทุนด้านธุรกิจจัดหารายได้ โดยเป้าหมายนี้เน้นให้เกิดผลกำไรที่สูงเมื่อเทียบกับเงินทุนที่ลงทุนไปในด้านการประกอบธุรกิจจากแผนการใช้เงินรายได้ ทั้งนี้ การประเมิน ROI จะช่วยให้ธุรกิจพิจารณาว่าการลงทุนในแต่ละส่วนคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพหรือไม่

สูตรการคำนวณ ROI คือ:

$$\text{ROI} = \frac{\text{กำไรสุทธิจากการลงทุน}}{\text{ต้นทุนการลงทุน}} \times 100$$

โดยที่:

- **กำไรสุทธิจากการลงทุน** คือ รายได้ที่ได้จากการลงทุนหักด้วยต้นทุนการลงทุน
- **ต้นทุนการลงทุน** คือ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการลงทุน (รวมถึงต้นทุนเงินทุน, ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน)
- **เป้าหมายที่ 3 : ผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงสังคม (SROI)**

ผลตอบแทนเชิงสังคม (Social Return on Investment) เป็นตัวชี้วัดที่ประเมินมูลค่าทางสังคม สิ่งแวดล้อม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่างจาก ROI ที่วัดผลตอบแทนเฉพาะด้านการเงินเพียงอย่างเดียว SROI จะพิจารณาผลประโยชน์เชิงสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการด้วย โดยมีองค์ประกอบ

$$\text{SROI} = \frac{\textbf{มูลค่าผลประโยชน์ทั้งหมด (ด้านการเงินและสังคม)}}{\textbf{ต้นทุนทั้งหมดของการลงทุน}}$$

ซึ่งการจะดำเนินการ เพื่อคำนวณมูลค่าทางการเงินของผลลัพธ์ และมูลค่าผลลัพธ์ที่กิจการไม่ได้ก่อ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องดำเนินการจัดทำการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม (Social Impact Assessment)

2) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดของการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ 1

เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ โดยมีจำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและความพร้อมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการในสวนพฤกษศาสตร์จำนวนจ 6 แห่งในปี 2570

เป้าหมายที่ 2

มีประชาชนเข้ามาใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์แต่ละแห่งเพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ร้อยละของจำนวนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 โดยคิดรวมกับทุกๆ สวนพฤกษศาสตร์ทั้งในระบบ online และ offline

เป้าหมายที่ 3

สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ ทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมที่มีความสอดคล้องต่อ BCG Model ทั้งนี้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ พิจารณาว่า ทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เป็นกลุ่มลูกค้าที่จะทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และเป็นแหล่งรายได้ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์อีกทางหนึ่ง โดยมีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับสากล อย่างต่อเนื่องและมีต้นแบบผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปสู่การต่อยอด ทั้งนี้เพื่อวัดประสิทธิภาพของผลงานทั้งหมด

3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดของการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

สำหรับกระบวนการภายในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ที่จะผลักดันให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจได้นั้น จะต้องดำเนินการเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

เป้าหมายที่ 1 การผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ Botanic Garden Accreditation ทั้ง 3 ระดับ เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ไปสู่มาตรฐานระดับสากล และก้าวสู่การเป็น World Class Botanic Garden ตามตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

เป้าหมายที่ 2 สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมายที่ 3 ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสอดคล้องกับ Global Strategy for Plant Conservation Target (GSPC) อันจะนำองค์การสวนพฤกษศาสตร์ไปสู่มาตรฐานระดับสากล และก้าวสู่การเป็น World Class Botanic Garden ตามตำแหน่งทางยุทธศาสตร์

เป้าหมายที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (8 core business enablers) ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญสำหรับกระบวนการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ

4) มุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth Perspective) ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดเป้าหมาย 1 เป้าหมาย คือ HROI (Human Return on Investment) หมายถึง การวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล ซึ่งใช้เพื่อประเมินว่าการลงทุนในด้านการฝึกอบรม การพัฒนาหรือการสรรหาบุคลากรมีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กรอย่างไร

ตารางที่ 43 Balance Scorecard

	STRATEGIC OBJECTIVES	STRATEGIC GOALS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	TARGETS				
				2566	2567	2568	2569	2570
FINANCIAL	SO4 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี	1. กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (EP)	KPI 1 ค่า Economic Profit เพิ่มขึ้น	-10%	-10%	-5%	0%	10%
		2. รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น เพียงพอต่อการดำเนินงานและการพัฒนา	KPI 2. จำนวนรายได้จากการดำเนินงาน	40 ล้านบาท	45 ล้านบาท	50 ล้านบาท	60 ล้านบาท	68 ล้านบาท
		3. ผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI)	KPI 3. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI)	20%	20%	30%	40%	50%
		4. ผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงสังคม (SROI)	KPI 4. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงสังคม (SROI)	70%	70%	60%	60%	50%
CUSTOMER	SO4 : สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสังคมและเชิงพาณิชย์ ด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี	1. เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	KPI 5. จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและความพร้อมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว และมีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุน	1 แห่ง	3 แห่ง	4 แห่ง	5 แห่ง	6 แห่ง
			KPI 6. ร้อยละของจำนวนประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าเยี่ยมชม	15%	15%	15%	15%	15%

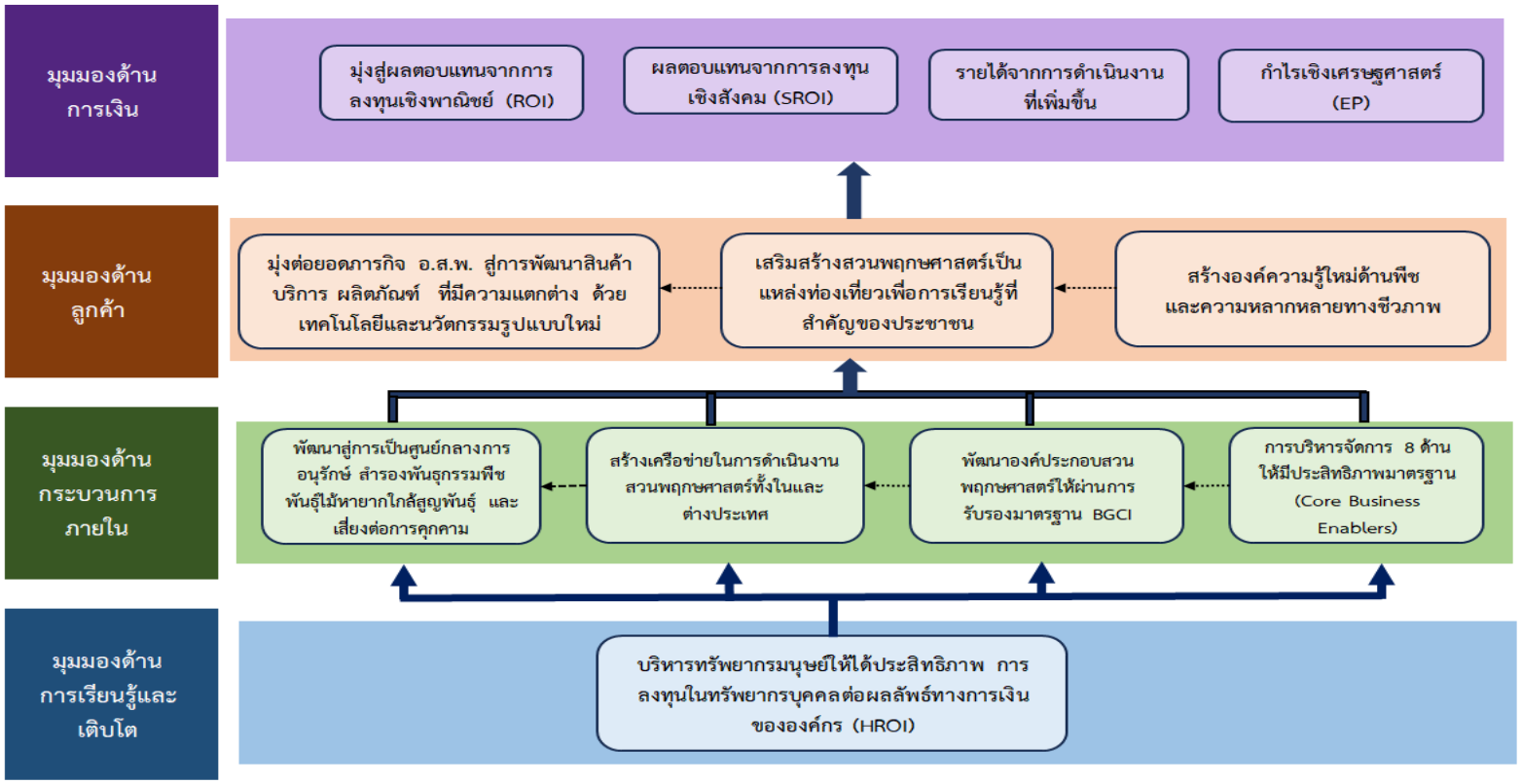
	STRATEGIC OBJECTIVES	STRATEGIC GOALS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	TARGETS				
				2566	2567	2568	2569	2570
			ท่องเที่ยวและใช้ประโยชน์จากสวนพฤกษศาสตร์เพิ่มขึ้นจากปีก่อน					
			KPI 7. ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาใช้บริการในระดับมากขึ้นไป	75%	75%	80%	80%	85%
		2. มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มภารกิจ อ.ส.พ. ด้านการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	KPI 8.จำนวนต้นแบบสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการของ อ.ส.พ. ที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นจากภารกิจการดำเนินงาน			4 ชิ้นงาน	4 ชิ้นงาน	4 ชิ้นงาน
	S03 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	3. สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพจากงานวิจัย และพัฒนา	KPI 9. จำนวนผลงานถ่ายทอดตีพิมพ์ในระดับสากล	20 ชิ้นงาน	20 ชิ้นงาน	20 ชิ้นงาน	20 ชิ้นงาน	20 ชิ้นงาน
			KPI 10.จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงาน วิจัย		1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ	1 ต้นแบบ

	STRATEGIC OBJECTIVES	STRATEGIC GOALS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	TARGETS				
				2566	2567	2568	2569	2570
			KPI 11. ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ที่สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม			10%	10%	10%
INTERNAL PROCESSES	SO1: ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก (BMC001, 002,003,004)	1. พัฒนาองค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐาน BGCI Botanic Garden Accreditation ประกอบด้วย ระดับ 1 Botanic Garden Accreditation ระดับ 2 : Conservation Practitioner Accreditation ระดับ 3 : BGCI Advance Conservation Practitioner Accreditation	KPI 12. ความสำเร็จในการได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับ 1-3 ภายในปีเป้าหมาย	ระดับ 1	ระดับ 2		ระดับ 3	
		2. สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ	KPI 13 จำนวนเครือข่ายหน่วยงานองค์กรในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์	5%	10%	10%	10%	10%

	STRATEGIC OBJECTIVES	STRATEGIC GOALS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	TARGETS				
				2566	2567	2568	2569	2570
			KPI 14 ร้อยละของการดำเนินงานกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายของจำนวนเครือข่ายทั้งหมด	20%	20%	20%	20%	20%
	SO2: ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก	3. ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศอย่างเป็นระบบ	KPI 15 จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่เป็นได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการให้บริการด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ที่สำคัญของประเทศ	5 แห่ง	5 แห่ง	6 แห่ง	7 แห่ง	7 แห่ง
			KPI 16 จำนวนพันธุ์พืชที่ได้รับการรวมรวมและอนุรักษ์ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัย สะสมอย่างน้อย ร้อยละ 60 ของการอนุรักษ์พืชหายากเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ (จากทั้งหมด 1,800 ชนิด)	577 ชนิด	623 ชนิด	749 ชนิด	865 ชนิด	1080 ชนิด
			KPI 17 สัดส่วนข้อมูลในฐานข้อมูลชนิดพันธุ์พืชกับจำนวนพืชที่รวมรวมไว้ มีความครบถ้วน	20%	20%	50%	50%	80%

	STRATEGIC OBJECTIVES	STRATEGIC GOALS	KEY PERFORMANCE INDICATORS	TARGETS				
				2566	2567	2568	2569	2570
	SO5 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล	4. การบริหารจัดการองค์กร 8 ด้านมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานภายใต้หลักเกณฑ์การประเมิน Core business Enablers	KPI 18ระดับคะแนนการประเมิน Enablers รวม ทั้ง 8 ด้าน	1.86	2.14	2.46	2.83	3.26
			KPI 19 ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป	60%	65%	70%	75%	80%
Learning	SO5 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล	1. ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร	KPI 20 ร้อยละของ HROI ที่ได้จากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล			20%-50%	50%-75%	>75%

3. แผนภูมิยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

ภาพที่ 26 แสดงแผนภูมิยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

จากภาพที่ 26 แสดงแผนภูมิยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแต่ละมุมมอง รวมถึงตัวขับเคลื่อนและผลักดัน โดยอธิบายความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

องค์การสวนพฤกษศาสตร์มีเป้าหมายทางการเงิน 4 เป้าหมาย นั่นคือ ผลตอบแทนจากเชิงพาณิชย์ (ROI) และผลตอบแทนจากการลงทุนเชิงสังคม (SROI) รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) ซึ่งการที่จะทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุผลนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการในด้านลูกค้า คือการต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ ที่มีความแตกต่างด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่ อาทิเช่นการพัฒนา Botanic Academy การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และบริการ การเสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพงานวิจัยและพัฒนาที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ ซึ่ง ทั้ง 4 ส่วนนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการพัฒนาเป็นตัวแบบธุรกิจ (Business Model Canvas) เพื่อให้มั่นใจว่าจะเป็นส่วนสำคัญในการทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุเป้าหมายทางการเงิน ทั้งนี้การดำเนินการจะต้องอยู่บนกระบวนการภายในที่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะต้องบรรลุทั้ง 8 Core Business Enablers ระบบมาตรฐานคุณภาพ BGCI Accreditation เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินการ และพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์ สำรองพันธุกรรมพืชของประเทศ เพื่อการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานในระดับสากล และทั้งนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพสูง และการประเมินประสิทธิภาพการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นส่วนที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ต้องดำเนินการ

แผนภูมิยุทธศาสตร์ เป็นส่วนสำคัญในการทำให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์เห็นภาพรวม และความเชื่อมโยงของแต่ละส่วน โดยอาศัยกรอบแนวคิด Balance Scorecard และด้วยกรอบแนวทางดังกล่าว องค์การสวนพฤกษศาสตร์ยังได้กระจายยุทธศาสตร์ลงสู่หน่วยงานระดับสำนักเพื่อกำหนดบทบาท และความรับผิดชอบตัวชี้วัดแต่ละตัว และเป็นส่วนสำคัญในการกระจายลงสู่การปฏิบัติทั้งในระดับหน่วยงาน (Department KPIs) และในระดับบุคคล (Individual KPIs) ดังต่อไปนี้

4. การเชื่อมโยงและการกระจายลงสู่ระดับสำนัก (BSC Alignment and Strategic Deployment) ระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2567 องค์การสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 44 แสดงการเชื่อมโยงระดับสำนัก (BSC Alignment and Strategic Deployment) ระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2567

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Financial Perspective	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -10% • รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น 40-45 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 20% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 70%	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) -5 -0 % • รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น 50-60 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 30-40% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 60%	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit) 10% • รายได้จากการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น 68 ล้านบาท • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI) 50% • อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI) 50%	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Customer Perspective	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 3 แห่ง	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 5 แห่ง	เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศโดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่มีความพร้อม จำนวน 6 แห่ง	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ ที่มีความแตกต่าง ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 ชิ้นงาน/ปี	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 4 ชิ้นงาน/ปี	ต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการประชาชนโดยมีต้นแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 4 ชิ้นงาน/ปี	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	- สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัยและพัฒนาโดยมีผลงานดังนี้	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**

	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี - ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม	- จำนวนผลงานตีพิมพ์ในวารสารสากล 20 ชิ้นงาน/ปี - จำนวนต้นแบบผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีจากงานวิจัย 1 ต้นแบบ/ปี - ร้อยละ 10 ของผลงานตีพิมพ์ที่นำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และเชิงสังคม					

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Internal Process Perspective	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 1 Botanic Garden Accreditation - ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 2 Conservation Practitioner Accreditation	- ผ่านการรับรองของ BGCI Accreditation ระดับ 3 : BGCI Advance Conservation Practitioner Accreditation	- มีแผนการดำเนินงานและผลการดำเนินกิจกรรมยกระดับและต่อยอดผลจากการได้รับการรับรอง BGCI อย่างเป็นรูปธรรม	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**
	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10%	- สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศโดยมีจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 10% - และมีการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 20% ของเครือข่ายทั้งหมด	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	
	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช โดยมี	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช	- พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สู่การเป็นศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์สำรองพันธุกรรมพืช					

	สวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 5 แห่ง	โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 6 แห่ง	โดยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาจำนวน 7 แห่ง					
	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 623 ชนิดพันธุ์ - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20%	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 865 ชนิดพันธุ์ - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50%	- มีการรวบรวมจำนวนพันธุ์พืชหายาก เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ และอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 1,080 ชนิดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ60 ของจำนวนชนิดภพันธุ์ไม้หายากทั้งหมด - โดยมีการนำเข้าข้อมูลในฐานข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80%					
	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.14	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 2.83	ประสิทธิภาพการบริหารการองค์การเชิงบูรณาการมีมาตรฐาน (core business enablers) ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.26	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**
	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่า	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่	ระดับความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรไม่ต่ำกว่า	**สนับสนุน**	**สนับสนุน**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

	ระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50	ต่ำกว่าระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80	ระดับมากขึ้นไป ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80					

BSC Perspective	2566-2567	2568-2569	2570 >	สำนักวิจัยและอนุรักษ์	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์	สำนักส่งเสริมฯ	สำนักบริหาร	สำนักตรวจสอบภายใน
Learning and Growth Perspective	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร เริ่มมีการดำเนินงานเตรียมความพร้อมการคำนวณและนำมาใช้ในการบริหารแผนงาน	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร ร้อยละ 20%-50%ของ HROI ที่ได้จากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล	ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร ร้อยละ 50%75%ของ HROI ที่ได้จากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**	**รับผิดชอบ**

(หมายเหตุ: รับผิดชอบ หมายถึง Full KPIs Resposibility, สนับสนุน หมายถึง Partial /Co - KPIs)

ส่วนที่ 9
การจัดทำแผนปฏิบัติการ

1. การจัดทำแผนปฏิบัติการ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยการเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์และตัวชี้วัด ระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2570 โดยองค์ประกอบของการกระจายยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

ตารางที่ 45 องค์ประกอบของการกระจายยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

องค์ประกอบ	การดำเนินการ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (Establish Vision, Mission, Strategic Positioning และ Strategy Objective)	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการ และแสดงไว้ในส่วนที่ 5, 6, 7 และ 8 ในแผนวิสาหกิจ
2. การกำหนดค่านิยมองค์กร (Core Value)	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการและแสดงไว้ในส่วนที่ 5 ในแผนวิสาหกิจ แต่สำหรับรายละเอียดจะต้องดำเนินการในสวนของการบริหารทุนมนุษย์ (Human Capital Management)
3. นโยบายองค์กร (Corporate Policy) ซึ่งสอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ และการกำกับกิจการที่ดี และผู้นำ	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในแผนและนโยบายการกำกับกิจการที่ดี
4. การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ในระยะ 5 ปี	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในส่วนที่ 8 และ 9
5. การจัดทำตัวชี้วัด แผนดำเนินการหรือแผนปฏิบัติการรายปีรายสำนัก	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในส่วนที่ 9
6. การติดตามอย่างเป็นระบบ	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการส่วนที่ 10
7. การวิเคราะห์ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการรายปี เพื่อวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis)	- องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการในส่วนที่ 11

แต่อย่างไรก็ตาม ส่วนที่มีความสำคัญที่สุดของการกระจายยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ นั่นคือ การรับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Loop) อย่างถูกต้อง แม่นยำ

สำหรับในส่วนที่ 9 นี้ เป็นการอธิบายองค์ประกอบของการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี และรายปี โดยแยกเป็นรายสำนักเชื่อมโยงกับกิจกรรมหรือโครงการที่ต้องดำเนินการ หรือเริ่มดำเนินการระหว่าง พ.ศ. 2566 – 2567

2. ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ ตัวแบบธุรกิจ และ 8 Core Business enablers (อ้างอิงเชื่อมโยงกับแผนที่ยุทธศาสตร์)

ตารางที่ 46 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ ตัวแบบธุรกิจ และ 8 Core Business enablers

มุมมอง	เป้าหมาย	แผนธุรกิจ (Business Model Canvas)				8 Core Business Enablers							
		BMC 001 Conservation	BMC002 Education and Learning	BMC003 Recreation	BMC004 R&D	CG	SP	RM&IC	SCM	DT	HCM	KMIM	IA
มุมมองด้านการเงิน	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	• รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	• อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	• อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
มุมมองด้านลูกค้า	• เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ		☐	☐			☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	• มุ่งต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. ด้านการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐	
	• สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพจากงานวิจัย และพัฒนา				☐		☐		☐	☐	☐		
มุมมองด้านกระบวนการภายใน	• พัฒนาองค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐาน BGCI Botanic Garden Accreditation	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐	☐		
	• สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐			
	• ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม	☐	☐	☐	☐		☐		☐	☐			

มุมมอง	เป้าหมาย	แผนธุรกิจ (Business Model Canvas)				8 Core Business Enablers							
		BMC 001 Conservation	BMC002 Education and Learning	BMC003 Recreation	BMC004 R&D	CG	SP	RM&IC	SCM	DT	HCM	KMIM	IA
	• การบริหารจัดการองค์กร 8 ด้านมีภายใต้หลักเกณฑ์การประเมิน Core business Enablers มีมาตรฐาน	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
มุมมองด้านการเรียนรู้	• ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

จากความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ ตัวแบบธุรกิจ และ 8 Core Business enablers (อ้างอิงเชื่อมโยงกับแผนที่ยุทธศาสตร์) จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานที่จะผลักดันองค์การสวนพฤกษศาสตร์บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด จะต้องพิจารณาถึงความเชื่อมโยงของกลไกต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า

1) 8 Core Business Enablers คือกลไกฐานในการผลักดันให้ตัวแบบธุรกิจ (Business Model) สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีคุณภาพ

2) ตัวแบบธุรกิจ (Business Model) คือ กลยุทธ์ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ในเป็นแนวทางในการธุรกิจ รวมถึงกำหนดผลิตภัณฑ์และบริการ ซึ่งการออกแบบตัวแบบธุรกิจ (Business Model) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์องค์กร (Corporate Strategy) ที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการ นั่นคือ Growth Strategy และใช้ความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ เป็นตัวขับเคลื่อนด้วยกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Business Strategy) แบบ Concentric Diversification Strategy จึงส่งผลให้ตัวแบบธุรกิจ (Business Model) มีลักษณะดังที่ปรากฏในส่วนที่ 7 หัวข้อ ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กับแบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model Canvas)

3) ตัวแบบธุรกิจ (Business Model) BMC 001, 002, 003, 004 มีความสัมพันธ์โดยตรงกับเป้าหมาย และมุมมองทั้ง 4 ด้าน ตามหลักการของ Balance Scorecard ซึ่ง ทางองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการจัดทำเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงทั้งหมดในแผนยุทธศาสตร์นั่นเอง

3. การถ่ายทอดวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการ

SO1 ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานระดับโลก

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง			
			แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
เป้าประสงค์ 1 พัฒนาองค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐาน BGCI Botanic Garden Accreditation ทั้ง 3 ระดับ	เสริมสร้างและพัฒนาองค์ประกอบตามมาตรฐาน BGCI เพื่อขอการรับรองมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับสากล	พัฒนากลไกและเครื่องมือการจัดการสวนพฤกษศาสตร์สนับสนุนงานสวนพฤกษศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ	F1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความ ยั่งยืน	F102 ส่งเสริมและพัฒนา เครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช	3. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ตามมาตรฐาน BGCI 4. กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเครื่องมือการ	เจ้าภาพหลัก ● สำนัก พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ เจ้าภาพรอง ● สำนักวิจัยและอนุรักษ์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานโครงการที่ตอบสนอง			
			แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
					จัดการสวนพฤกษศาสตร์	
<u>เป้าประสงค์ 2</u> สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ ทั้งในและต่างประเทศ	เสริม สร้างความร่วมมือเครือข่ายการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ในระดับประเทศและระดับสากล	เพิ่มเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสวนพฤกษศาสตร์	F102 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการ ทรัพยากรพันธุ์พืชพืชมุ่งสู่ความ ยั่งยืน	F102 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช ทั้งในและต่างประเทศ	2.พัฒนากระบวนการกิจกรรม และการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน	<u>เจ้าภาพหลัก</u> ● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ <u>เจ้าภาพรอง</u> ● สำนัก พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ● สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์

SO2 ยกระดับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์พืชในระดับโลก

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม เพื่อฟื้นฟูและลดความสูญเสียของความหลากหลายชีวภาพของประเทศอย่างเป็นระบบ	ยกระดับการเป็นศูนย์กลางการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืชในระดับประเทศ	พัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งอนุรักษ์และแหล่งอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรพันธุ์พืช	F2 โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ ฟื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม	F201 : เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ F202 : อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์พืช 4) พัฒนาระบบอนุรักษ์ และจัดการตัวอย่างพืชสำรอง	● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ ● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
		ส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมฟื้นฟูคืนถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	F3 โครงการฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์พันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ	F301 เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ F302 : ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน	3) เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ 4) ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดพันธุ์พืช	● สำนักวิจัยและอนุรักษ์ ● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		ขยายขอบเขตและบทบาทของสวนพฤกษศาสตร์ในการการเป็นแหล่งอนุรักษ์พืชของประเทศ	F4 โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ตะวันตกและภาคใต้	F401 โครงการออกแบบจัดตั้งสวนพฤกษสาสตร์ภาคตะวันตก	3) โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์สุพรรณบุรี 4) โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์พังงา	● สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

SO3 มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพจากงานวิจัย และพัฒนา	ส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนระบบงานวิจัย และสร้างนวัตกรรมด้านพืชและความ	เสริมสร้าง การเป็นแหล่งศึกษา รวบรวมองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสนับสนุนงานวิจัย	P2 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	P201 : สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	ข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
	หลากหลายทางชีวภาพ			P202 : เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช P203 : สนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	P202 : เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช P203 : สนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ	
		มุ่งผลิตผลงานการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเน้นการวิจัยพื้นฐานอนุรักษ์และพัฒนาสู่การใช้ประโยชน์ สู่	F5 โครงการส่งเสริมสนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	F501 ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย	ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
		เป้าหมายการวิจัยในระดับประเทศ		F502 วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช	วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช	สำนักวิจัยและอนุรักษ์
				F503 วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	สำนักวิจัยและอนุรักษ์

SO4 สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงสังคมและพาณิชย์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	พัฒนาการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ	บูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	F6 บูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว	F601 : โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	● **โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ระยอง**	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
				F602 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	● โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ - เชียงใหม่ สุโขทัย พิษณุโลก	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์
		สร้างและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ	P1 ผลผลิตสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้าน พฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	P101 : สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น P103 : ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้	● สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ● ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และ	สำนักพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
				เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน	ถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน	
มุ่งต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ภารกิจ อ.ส.พ. ด้านการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	ต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่ม ภารกิจ อ.ส.พ. สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	เสริมสร้างภารกิจองค์กรสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มสู่ผลตอบแทนเชิงพาณิชย์ที่คุ้มค่า	แผนธุรกิจจัดหารายได้	สร้างรายได้จากธุรกิจ BMC001 อนุรักษ์ BMC002 การถ่ายทอดความรู้ BMC003 การท่องเที่ยวและนันทนาการ BMC004 การศึกษาวิจัย	โครงการธุรกิจจัดหารายได้	สำนักส่งเสริมความรู้และกิจการพฤกษศาสตร์

SO5 ยกระดับการบริหารจัดการองค์กรสู่มาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
<u>เป้าประสงค์ 1</u> การบริหารจัดการองค์กร 8 ด้านมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานภายใต้หลักเกณฑ์การประเมิน	พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพผ่านหลักเกณฑ์การประเมินในระดับสากล	พัฒนากระบวนการภายใต้ Core Business Enaber 8 ด้าน	**โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน**	F103 : พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรในทุกด้าน		สำนักบริหาร
			P1 ผลผลิตสร้างและพัฒนา แหล่งเรียนรู้ทางด้าน พฤกษศาสตร์ ความ หลากหลายทางชีวภาพและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	P102 : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ P105 : บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	• พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ • บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน	สำนักบริหาร

เป้าประสงค์ (Strategic Goals)	ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงานระดับผลผลิต / โครงการเทียบเท่าผลผลิต	กิจกรรมหลัก	โครงการ / กิจกรรมย่อย	หน่วยงานรับผิดชอบ
ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร	การวางแผนทรัพยากรบุคคลด้วยการวิเคราะห์ HROI	เร่งจัดทำแนวทางการดำเนินงานในการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน สู่แนวทางการปฏิบัติจริง	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน	F103 : พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรในทุกด้าน		

3. แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 – 2670)

ตารางที่ 47 ตารางแผนงานโครงการเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

SO1 **ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก**	SO2 **มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก**	SO3 **มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ**	SO4 **สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์**	SO5 **พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ**
Flagship 1 : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชมุ่งสู่ความยั่งยืน ● งบประมาณรายจ่ายประจำปี F101 : สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช ทั้งในและต่างประเทศ	Flagship 2 : โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ฟื้นฟูพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคาม ● งบประมาณรายจ่ายประจำปี F201 : เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งเรียนรู้และแหล่งอนุรักษ์ F202 : อนุรักษ์พันธุ์ไม้ที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และจัดการข้อมูลและตัวอย่างพืชสำรอง	ผลผลิต 2 การอนุรักษ์ ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐาน ทางด้านพืชความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ● งบประมาณรายจ่ายประจำปี P201 : สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	Flagship 6 : โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์ ● งบประมาณรายจ่ายประจำปีแผนบูรณาการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว P601 : โครงการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน P601 : โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม	Flagship 8 : โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์สู่มาตรฐานการบริการสวนพฤกษศาสตร์สากล ● งบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนบูรณาการรัฐบาลดิจิทัล

SO1 **ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก**	SO2 **มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก**	SO3 **มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ**	SO4 **สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์**	SO5 **พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ**
F102 : ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืช F103 : พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีมาตรในทุกด้าน		P202 : เพาะขยายพันธุ์เพื่อการอนุรักษ์และสำรองพันธุกรรมพืช P203 : สนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ		F801 : พัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรองค์การสวนพฤกษศาสตร์
ผลผลิต 1 สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	**Flagship 3 : โครงการฟื้นฟูคืนถิ่นพันธุ์พืชใกล้สูญพันธุ์ พันธุ์พืชที่ถูกคุกคามเพื่อคืนความสมดุลสู่ระบบนิเวศ** ● **งบประมาณรายจ่ายประจำปี**	**Flagship 5 : โครงการส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม** ● **งบประมาณ (สกสว.)**	**Flagship 7** สร้างรายได้จากการประกอบกิจการ ● **เงินนอกงบประมาณ** BMC001 : ด้านการอนุรักษ์ BMC002 : ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้	

SO1 **ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก**	SO2 **มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก**	SO3 **มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ**	SO4 **สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์**	SO5 **พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ**
• **งบประมาณรายจ่ายประจำปี** • **เงินนอกงบประมาณ** P101 : สร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น P102 : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ P103 : ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน P104 : ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ	P301 : เพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ P302 : ฟื้นฟูและคืนพันธุ์ไม้สู่ถิ่นกำเนิดแบบบูรณาการทุกภาคส่วน **Flagship 4 : โครงการจัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์ตะวันตกและภาคใต้** • **งบประมาณรายจ่ายประจำปี** P401: ขยายขอบเขตการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดให้ครอบคุมทั่วประเทศ	F501 : ศึกษาวิจัยและรวบรวมองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชและแมลงในประเทศไทย F502 : วิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจและสังคมของพันธุ์พืช F503 : วิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ความหลากหลายของพันธุ์พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของประเทศ	BMC003 : ด้านการท่องเที่ยวฯ BMC004 : ด้านการวิจัยและพัฒนา	

SO1 **ยกระดับสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก**	SO2 **มุ่งสร้างและพัฒนาการอนุรักษ์พืชนอกถิ่นกำเนิดสู่มาตรฐานระดับโลก**	SO3 **มุ่งการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมด้านความหลากหลายทางชีวภาพ**	SO4 **สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงสร้างสรรค์ด้วยผลิตภัณฑ์ บริการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ ทั้งมูลค่าเชิงสังคม และพาณิชย์**	SO5 **พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อรองรับการดำเนินงานภายใต้สภาวะวิกฤติ**
P105 : บริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะองค์กรสู่มาตรฐาน				

4. การสื่อสารยุทธศาสตร์สู่การขับเคลื่อนการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) การเสริมสร้าง สื่อสารและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผน

ในส่วนของการการเสริมสร้าง สื่อสารและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนแนวทางการปฏิบัติขององค์กร ผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารทุกระดับ จะต้องเป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารให้พนักงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ มีความเข้าใจและนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดขององค์กร โดยมีภารกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยม ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ร่วมกับบุคลากรภายในองค์กร และให้ความสำคัญกับการตอบสนองผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คู่ค้า และคู่ความร่วมมือ เพื่อสื่อสารให้ทราบและเข้าใจถึงทิศทางการดำเนินงานขององค์การฯ เพื่อให้เกิดการสนับสนุน และมีความร่วมมือในการดำเนินงานตามภารกิจอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางการสื่อสารทิศทาง และการบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนแผนมีกระบวนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

(1) กระบวนการเผยแพร่ สร้างความเข้าใจร่วมกันในยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการดำเนินงานขององค์การผ่านการประชุม สัมมนา และเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์

(2) การกำหนดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายในแผนยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการจัดทำแผนงานโครงการประจำปี ตอบสนองต่อเป้าหมายของประเด็นยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ โดยการสื่อสารผ่านการประชุม สัมมนา และเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

(3) นำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำและบริหารแผนงานโครงการ มุ่งสร้างความเข้าใจในการทำงานของระบบ ที่จะต้องเชื่อมโยงแผนงานโครงการ เป้าหมายระดับโครงการไปสู่เป้าหมายระดับวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยมีสื่อกลางความเชื่อมโยงโดยใช้ตัวชี้วัดเป็นสื่อกลางเป้าหมายภายในระบบเพื่อกลั่นกรองโครงการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์และเป้าหมายอย่างแท้จริง

(4) การมุ่งเน้นการติดตามผลการดำเนินงานระหว่างโดยมีการกำหนดกระบวนการในการรายงานผ่านระบบสารสนเทศเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแผนงานโครงการประจำปีให้เหมาะสมและตอบสนองต่อเป้าหมายอย่างแท้จริง

ลำดับการสื่อสารยุทธศาสตร์ (Hierarchy of Strategy Communication)

** การสื่อสารหลังจากการได้รับการอนุมัติ หรือเห็นชอบจากคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์แล้ว

ตารางที่ 48 ลำดับการสื่อสารยุทธศาสตร์ (Hierarchy of Strategy Communication)

ประเด็นการสื่อสาร	ผู้รับผิดชอบสื่อสาร	ผู้รับสาร	ช่วงเวลาในการสื่อสาร
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์	- ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	- ผู้บริหารระดับ - ผู้อำนวยการสำนัก - หัวหน้าส่วน	สิงหาคม ของแต่ละปี
- ยุทธศาสตร์องค์กร (Corporate Strategy) และแผนกลยุทธ์ (Business Strategy) : รวมถึง Strategy Map , Balance Scorecard และเป้าหมายประจำปี	- ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	- ผู้บริหารระดับ - ผู้อำนวยการสำนัก - หัวหน้าส่วน	กันยายน ของแต่ละปี
- แผนกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ (Operational Strategy) : Balance Scorecard ของสำนัก รวมถึงตัวชี้วัด รวมถึงแผนปฏิบัติการรายปี	- ผู้อำนวยการสำนัก	- พนักงานทุกระดับในสังกัด	ตุลาคม ของแต่ละปี
- แผนงานโครงการ - แผนปฏิบัติการรายปี	- ผู้อำนวยการสำนัก /หัวหน้าส่วนงาน	- พนักงานในแต่ละระดับในสังกัด	ตุลาคม ของแต่ละปี
- ตัวชี้วัดระดับบุคคล (Individual KPIs)	- หัวหน้าส่วนงาน /ผู้อำนวยการสำนัก	- พนักงาน	ตุลาคม ของแต่ละปี

2) การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติทั่วทั้งองค์กรในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี (แผนงาน/โครงการ/แผนงานประจำ) โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวมีผู้รับผิดชอบ และมีการวิเคราะห์เพื่อจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน และอัตรากำลัง โดยมีการคัดเลือกแผนปฏิบัติการประจำปีที่เหมาะสม ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงมีผลกระทบต่อองค์กร หากไม่ดำเนินการโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ต้นทุนในการดำเนินงาน ประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ฯลฯ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องจัดทำรายละเอียดของแผนงาน/โครงการ/แผนงาน ประจำ รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน ในการบริหารงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์มี

การบริหารแผนงานโครงการทุกโครงการ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โดยมีการจัดตั้งคณะทำงานยุทธศาสตร์ โดยมีประธานยุทธศาสตร์เป็นพิจารณา เห็นชอบและกลั่นกรองแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ ก่อนการดำเนินงานโครงการประจำปี

3) การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน

การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีลงไปสู่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งลงไปถึงระดับบุคคลทั้งในส่วนของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมีการถ่ายทอดตัวชี้วัดผู้อำนวยการ ตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดตามหลักเกณฑ์การประเมินผล ลงไปสู่รองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสำนักตามลำดับ

4) การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการ

(1) การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้พนักงานทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติทั้งองค์กร โดยส่วนนโยบายและแผนสำนักบริหาร จะจัดส่งแผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ทุกหน่วยงานภายในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ไว้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน รวมถึงมีการใช้แผนงานโครงการในระบบเพื่อติดตามผลการดำเนินงานการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งมีการจัดประชุมสัมมนาประจำปีเพื่อเป็นการสื่อสารองค์กรและเผยแพร่แผนปฏิบัติการสวนพฤกษศาสตร์ มีการเผยแพร่ไว้ในระบบ Intranet นอกจากนี้ จะมีการประชุมระหว่างผู้บริหารและพนักงานเพื่อจูงใจให้พนักงานร่วมมือร่วมใจในการทำให้แผนปฏิบัติการประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม แต่ละหน่วยงานอาจมีการกำหนดวิธีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้พนักงานทราบโดยการสั่งการตามสายการบังคับบัญชา การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

(2) การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ เพื่อจะได้เข้าใจและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ขององค์กรในที่สุด โดยหน่วยงานสามารถกำหนดแนวทาง/วิธีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยสามารถพิจารณาเลือกดำเนินการได้ตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

1. สื่อสารในการประชุม/สัมมนาร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโอกาสต่าง ๆ
2. เผยแพร่ผ่านระบบ Internet ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์
3. เผยแพร่ผ่านเอกสารและการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ
4. การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการสู่เครือข่ายการดำเนินงานขององค์กรฯ ผ่านบุคลากรในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายฯ

(3) กำหนดวิธีประสานความร่วมมือและมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละแผนงาน/โครงการ

(4) การจัดเก็บข้อมูลความรู้ เผยแพร่ข้อมูลความรู้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ เผยแพร่ข้อมูลความรู้ให้พนักงานทราบอย่างทั่วถึงองค์กร เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และถ่ายทอดข้อมูลความรู้

ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) และนำความรู้มาประยุกต์เป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าให้แก่ องค์การสวนพฤกษศาสตร์

5) แนวทางการติดตามและประเมินผล

แนวทางการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์การสวนพฤกษศาสตร์ ผ่านผลผลิตไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบด้วยข้อมูล ซึ่งสามารถกำหนดขั้นตอนการประเมินผลได้ ดังนี้

(1) กำหนดกรอบการติดตามและประเมินผล โดยสร้างความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนยุทธศาสตร์องค์การสวนพฤกษศาสตร์ และแนวทางการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดประเด็นและตัวชี้วัด การประเมินแหล่งข้อมูล เพื่อประกอบการวิเคราะห์และประเมินผลให้สะท้อนกระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลลัพธ์

(2) รวบรวมข้อมูลภายใต้กรอบการติดตามและประเมินผล ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจ การระดมความคิดเห็น และอื่น ๆ รวมทั้งควรกำหนดเป้าหมายและพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

2. ข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากเอกสาร และรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงาน

(3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ และจัดให้มีการประเมินผลของข้อมูล

(4) จัดทำรายงานสรุปผลภาพรวม และข้อเสนอแนะ นำเสนอรายงานสรุปผลให้ผู้บริหารระดับหน่วยงานพิจารณาให้ความเห็นชอบปรับปรุงผลการประเมิน ก่อนเสนอให้คณะอนุกรรมการองค์การฯ ได้ทราบ

(5) หน่วยงานที่ดำเนินการติดตามและประเมินผลโดยให้คณะอนุกรรมการองค์การฯ จัดทำเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการผลักดันประเด็นสำคัญไปสู่ปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

1. ติดตามและประเมินผลประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญ

2. ติดตามและประเมินผลระดับยุทธศาสตร์

3. ติดตามและประเมินผลภาพรวม โดยให้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลภาพรวมที่บรรลุผล

ตามเป้าหมายการประเมินผลกระทบจากการขับเคลื่อน และสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล พร้อมทั้ง จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อนำไปพิจารณา และปรับปรุงหรือทบทวนแนวทางการดำเนินงาน โดยกรอบระยะเวลาการติดตามและประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลรายปี และการติดตามและประเมินผลในระยะรายไตรมาส

การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

** การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ในระดับการดำเนินงาน

ตารางที่ 49 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

ประเด็นการติดตาม	ผู้รับผิดชอบติดตาม	รายงานต่อ	ความถี่ (หรือ ช่วงเวลา)
ความคืบหน้าและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์องค์กร (Corporate Strategy) และแผนกลยุทธ์ (Business Strategy) : รวมถึง Strategy Map, Balance Scorecard และเป้าหมายประจำปี	- ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	- คณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	ไตรมาสละ 1 ครั้ง
ความคืบหน้าและการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการ(Operational Strategy) : Balance Scorecard ของสำนัก รวมถึงตัวชี้วัด รวมถึงแผนปฏิบัติการรายปี	- ผู้อำนวยการสำนัก	- ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์	ไตรมาสละ 1 ครั้ง ก่อนการประชุมคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์
ความคืบหน้าและการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติการรายปี	- หัวหน้าส่วนผู้รับผิดชอบ	- ผู้อำนวยการสำนัก	อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
ความคืบหน้าและการดำเนินงานตามตัวชี้วัดระดับบุคคล (Individual KPIs)	- พนักงานองค์การสวนพฤกษศาสตร์	- ผู้บังคับบัญชา	สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ในแต่ละช่วงเวลาดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ตรวจสอบติดตาม และมั่นใจว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์องค์กร แผนกลยุทธ์ต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2) เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ตรวจสอบติดตาม และมั่นใจว่าพนักงานทุกคนในองค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ดำเนินการ และปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับ

3) เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้ตรวจสอบติดตาม และมั่นใจว่าจะบรรลุตามแผนยุทธศาสตร์

4) เพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน และเชื่อมโยงงานประจำวันของพนักงานให้ผลักดันแผนยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 10
ปัจจัยสู่ความสำเสร็จและผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน

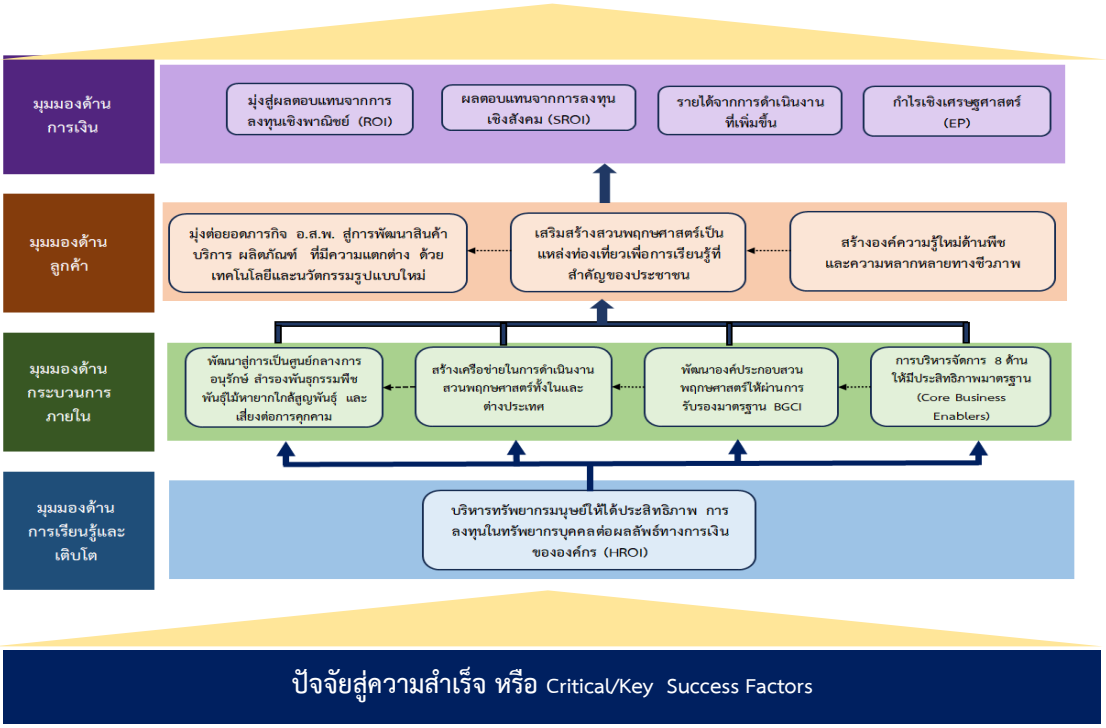
1. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

ปัจจัยสู่ความสำเร็จเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งขององค์กร เป็นสิ่งที่องค์กรต้องพิจารณาและคำนึงถึงอย่างละเอียด

องค์กรสวนพฤกษศาสตร์ได้กำหนดปัจจัยสู่ความสำเร็จด้วยกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงกับแผนที่เชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 50 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors)

VISION
สวนพฤกษศาสตร์ระดับโลกเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน The World Class Botanic Garden for sustainable future
Mission Statement 2566-2570 เป็นสวนพฤกษศาสตร์มาตรฐานระดับโลก ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิด การศึกษาวิจัย และการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างสร้างสรรค์เพื่อการคงอยู่อย่างยั่งยืนของความหลากหลายทางชีวภาพ To be the world class standard botanic garden through ex situ conservation, research and creative value-added for sustainability of biodiversity

ภาพที่ 26 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ หรือ Critical/Key Success Factor

2. ปัจจัยสู่ความสำเร็จจำแนกตามมุมมองของ Balance Scorecard ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

ตารางที่ 51 ปัจจัยสู่ความสำเร็จจำแนกตามมุมมองของ Balance Scorecard ขององค์การสวนพฤกษศาสตร์

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
มุมมองด้านการเงิน	• กำไรเชิงเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้น (Economic Profit)	• การจัดทำแผนธุรกิจเพื่อเพิ่มรายได้จากการดำเนินงาน • การจัดทำการลงทุนและการประเมินความเป็นไปได้จากการลงทุน ROI และ SROI • การจัดทำแผนพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานเพื่อหารายได้ จากกระบวนการ EVM
	• รายได้จากการดำเนินงานที่ เพิ่มขึ้น	
	• อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (ROI)	
	• อัตราผลตอบแทนการลงทุนเชิงพาณิชย์ (SROI)	
มุมมองด้านลูกค้า	• เสริมสร้างสวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญของประชาชนทั้งในและต่างประเทศ	• การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ • สร้างเครือข่ายการดำเนินงานสวนวพฤกษศาสตร์ในและต่างประเทศ
	• มุ่งต่อยอดภารกิจ อ.ส.พ. ด้านการอนุรักษ์ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ และการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ สู่การพัฒนาสินค้า บริการ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรม	• การพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ • การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ • การตลาดและการประชาสัมพันธ์ • การพัฒนานวัตกรรมสินค้าและบริการ • การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร • การประเมินและติดตามผล ด้วยเกณฑ์และมาตรฐาน
	• สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านพืชและความหลากหลาย ทางชีวภาพจากงานวิจัย และพัฒนา	• ความร่วมมือทางวิชาการกับเครือข่ายการวิจัยและพัฒนา • การจัดหาแหล่งทุนที่เพียงพอสำหรับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
		• การพัฒนาบุคลากรทักษะของนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ • การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการวิจัย อาทิ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ • การเผยแพร่และการสื่อสารการนำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชน • การบูรณาการข้อมูลและระบบฐานข้อมูล
มุมมองด้านกระบวนการภายใน	• พัฒนาองค์ประกอบสวนพฤกษศาสตร์ให้สามารถผ่านการรับรองมาตรฐาน BGCI Botanic Garden Accreditation	• การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน พร้อมการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวที่สอดคล้องกับมาตรฐาน BGCI • การอนุรักษ์พืชท้องถิ่นและพืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ด้วยการอนุรักษ์นอกถิ่นกำเนิดไว้ในสวนพฤกษสาสตร์ • การสนับสนุนการวิจัยทางพฤกษศาสตร์และการอนุรักษ์พืช มุ่งเน้นด้านข้อมูลและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในจัดการพืช • การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชและความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน • ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจว่าสอดคล้องกับมาตรฐาน BGCI และทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ
	• สร้างเครือข่ายในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ	• การพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับสวนพฤกษศาสตร์และองค์กรด้านการอนุรักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านการพบปะและแลกเปลี่ยนข้อมูล • การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านการอนุรักษ์และการจัดการพืช

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
		• การสร้างโครงการวิจัยร่วมกับองค์กรต่างประเทศ เพื่อร่วมมือในการศึกษาและอนุรักษ์พืชที่มีความสำคัญทางชีวภาพ • การเข้าร่วมเครือข่ายระดับนานาชาติ และการพัฒนาโครงการร่วมกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ
	• ศูนย์กลางด้านการอนุรักษ์ และสำรองพันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก ไม้ใกล้สูญพันธุ์ และเสี่ยงต่อการคุกคาม	• ฐานข้อมูลพันธุกรรมพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ • การลงทุนในงานวิจัยเพื่อพัฒนาเทคนิคการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ • การสร้างและดูแลแหล่งที่อยู่อาศัยสำหรับพันธุ์ไม้หายากและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ • การสร้างความร่วมมือ: การทำงานร่วมกับองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ • การให้ความรู้และการศึกษา: การจัดหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์พืชและพันธุกรรม • การติดตามและประเมินผล: การติดตามสถานะและประสิทธิภาพของการอนุรักษ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถปรับปรุงกลยุทธ์และการดำเนินงานได้อย่างทันท่วงที • การระดมทุนและสนับสนุน: การจัดหาแหล่งทุนที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานและการวิจัย เพื่อให้การอนุรักษ์มีความยั่งยืน • การสร้างความตระหนักรู้ในชุมชน: การทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนในการอนุรักษ์พืชพันธุ์ที่สำคัญ

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
	• การบริหารจัดการองค์กร 8 ด้านมีภายใต้หลักเกณฑ์การประเมิน Core business Enablers มีมาตรฐาน	• **การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน** • **การพัฒนาทรัพยากรบุคคล** การลงทุนในความรู้และทักษะของบุคลากร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน • **การจัดการการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ**การวางแผนและควบคุมการเงินอย่างรอบคอบ เพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรทางการเงินถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด • **การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม** การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการดำเนินงาน • **การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี** การพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ชุมชน, หน่วยงานรัฐ, และองค์กรต่างประเทศ จะช่วยสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกัน • **การจัดการคุณภาพ** การมีมาตรฐานคุณภาพที่ชัดเจนและการควบคุมคุณภาพอย่างเข้มงวด จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์และบริการมีคุณภาพตามที่ลูกค้าคาดหวัง • **การบริหารจัดการความเสี่ยง** การระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งวางแผนจัดการความเสี่ยง เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการดำเนินงาน

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
		• **การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ** การสร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ข้อมูลสามารถไหลเวียนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิผล
มุมมองด้านการเรียนรู้	• ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลเพื่อประเมินการลงทุนในที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร	• **การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน**เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ต้องการจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคล เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การลดอัตราการลาออก หรือการเพิ่มผลผลิต • **การเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน** การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการลงทุนและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถประเมิน ROI ได้อย่างแม่นยำ • **การใช้เครื่องมือวิเคราะห์ที่เหมาะสม** การเลือกใช้เครื่องมือและเทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น การวิเคราะห์ทางสถิติ หรือโมเดลทางการเงิน เพื่อให้การประเมินมีความน่าเชื่อถือ • **การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร** การให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายการลงทุนในทรัพยากรบุคคล จะช่วยสร้างความมุ่งมั่นในการทำงาน • **การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ** การพัฒนาทักษะของพนักงานในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจ จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ROI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มุมมอง	เป้าหมาย 2566-2570	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ
		• **การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง**: การติดตามและประเมินผลของการลงทุนในทรัพยากรบุคคลอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้สามารถปรับปรุงกลยุทธ์และแนวทางการลงทุนได้ • **การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นผลลัพธ์**: การส่งเสริมวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล จะช่วยให้การลงทุนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น • **การสื่อสารผลลัพธ์**: การสื่อสารผลลัพธ์และผลกระทบจากการลงทุนในทรัพยากรบุคคลให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร จะช่วยสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนในการลงทุนในอนาคต

ส่วนที่ 11
การคาดการณ์ผลการดำเนินงาน ปี 2566 – 2567

กระบวนการคาดการณ์ เป็นกระบวนการในการประเมินด้วยการคาดการณ์ถึงผลสัมฤทธิ์ ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีความเป็นไปได้ โดยอาศัยข้อมูลส่วนต่าง ๆ ในการประเมิน โดยมีขั้น กระบวนการ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนกระบวนการคาดการณ์ผลการดำเนินงาน

1. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในอดีต

- รวบรวมข้อมูลของตัวชี้วัดในอดีต อาทิเช่น ค่า Economic Profit, จำนวนรายได้จากการดำเนินงาน, ROI, SROI และตัวชี้วัดอื่นๆ ซึ่งจะแสดงถึงแนวโน้มของการเติบโต หรือการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาที่ผ่านมา

2. ตั้งสมมติฐานและการคาดการณ์แนวโน้ม

- วิเคราะห์แนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อาทิเช่น การพิจารณาการเติบโตของรายได้จากการดำเนินงาน (KPI 2) การลงทุนเชิงพาณิชย์ (KPI 3) และการเพิ่มจำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่พร้อมให้บริการ (KPI 5)

3. การใช้ตัวแบบคาดการณ์ (Forecasting Models)

- การคาดการณ์ผลการดำเนินงานใช้แบบจำลองทางสถิติเพื่อประมาณค่าในอนาคต เช่น แบบจำลองการเจริญเติบโต (Growth Model) หรือการวิเคราะห์เชิงเหตุผล

ตัวอย่างเช่น KPI 3 (ROI เชิงพาณิชย์) ใช้แบบจำลองเชิงการเงินในการคาดการณ์ว่า ROI จะเติบโตจาก 20% ในปีแรกถึง 50% ในปีที่ห้า

4. การประเมินผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและภายใน

- ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงในสภาพเศรษฐกิจ การลงทุนของภาครัฐและเอกชน และความสนใจของสังคมในเรื่องการอนุรักษ์ จะถูกนำมาพิจารณาในการคาดการณ์ผลลัพธ์

ตัวอย่าง: KPI 4 (SROI) ซึ่งลดลงในช่วงปีหลัง แสดงถึงผลกระทบจากการลดความสนใจของภาครัฐและเอกชนในการลงทุนเชิงสังคม

5. การตั้งเป้าหมายตามแนวโน้มที่คาดการณ์

- เมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตและแนวโน้มแล้ว ขั้นต่อไปคือการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนตามแนวโน้มเหล่านี้ เช่น เป้าหมายในการเพิ่มความพึงพอใจของประชาชน (KPI 7) หรือการเพิ่มจำนวนพันธุ์พืชที่ได้รับการอนุรักษ์ (KPI 16)

  ตัวอย่าง: KPI 7 (ความพึงพอใจของประชาชน) คาดการณ์จะเพิ่มจาก 75% เป็น 85% ภายในปีที่ห้า เนื่องจากการปรับปรุงบริการ

6. การตรวจสอบความถูกต้องของสมมติฐานและการปรับปรุง

- ในระหว่างกระบวนการคาดการณ์ จะมีการทบทวนสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพื่อให้แน่ใจว่าการคาดการณ์สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เช่น หากมีการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยภายนอกที่สำคัญ อาจจำเป็นต้องปรับสมมติฐาน
- ตัวอย่าง: KPI 12 (ความสำเร็จในการได้รับการรับรองมาตรฐาน) อาจต้องปรับตามสภาวะการรับรองที่เปลี่ยนไปในแต่ละปี

7. การประเมินประสิทธิภาพของการคาดการณ์

- ตรวจสอบว่าผลลัพธ์จริงตรงกับที่คาดการณ์ไว้หรือไม่ เพื่อพิจารณาว่าแผนและการคาดการณ์มีความแม่นยำหรือจำเป็นต้องปรับปรุงในอนาคต

ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติ (Work Instruction)

(1) ส่วนแผน สำนักบริหาร กำหนดกรอบเวลาในการรายงานการคาดการณ์รายไตรมาส และการจัดส่งรายงานการคาดการณ์ของแต่ละสำนัก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 52 กรอบเวลาในการรายงานการคาดการณ์รายไตรมาส และการจัดส่งรายงานการคาดการณ์ของแต่ละสำนัก

หน่วยงาน	ระยะเวลาจัดทำรายงานการคาดการณ์	ระยะเวลาจัดส่งรายงานการคาดการณ์
รายสำนัก	1 เดือนก่อนสิ้นไตรมาส	15 ก่อนเริ่มไตรมาส
ส่วนแผน	เมื่อได้รับรายงานจากทุกสำนักภายใน 15 วัน	15 วัน ก่อนการประชุมคณะกรรมการองค์การสวนพฤกษศาสตร์ในไตรมาสนั้น ๆ

การคาดการณ์ตัวชี้วัดสำคัญ (KPIs)

รายงานนี้ใช้กระบวนการที่เป็นระบบโดยอ้างอิงจากข้อมูลที่มีอยู่และการวิเคราะห์แนวโน้มในอดีต ต่อไปนี้เป็นที่มาของการคาดการณ์แต่ละตัว:

1. Economic Profit (KPI 1)

- **เป้าหมาย** : -10% ในปีแรกและปีที่สอง แต่มีการปรับตัวดีขึ้นในปีที่สาม (-5%) และปีที่สี่ (0%)
- **การคาดการณ์**: คาดว่าองค์กรจะปรับตัวดีขึ้นตามแผนพัฒนาธุรกิจจัดทำ เพื่อทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น **+10%** ในปีที่ห้า
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การฟื้นตัวในผลประกอบการปีที่ 4 (0%) และแผนธุรกิจ เพื่อการพัฒนาสินค้าและบริการรูปแบบใหม่ใหม่ มุ่งเน้นเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร

2. รายได้จากการดำเนินงาน (KPI 2)

- **เป้าหมาย** : รายได้ 40 ล้านบาทในปีแรก เพิ่มขึ้น 68 ล้านบาทในปีที่ห้า
- **การคาดการณ์**: การเติบโตต่อเนื่องจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่และการให้บริการใหม่ๆ คาดว่ารายได้สามารถเพิ่มขึ้นได้มากกว่า 68 ล้านหรือประมาณ 75-80 ล้านบาท ภายในปีที่ห้า
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การเปิดสวนพฤกษศาสตร์ให้เป็นแห่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติจะสามารถเพิ่มรายได้ได้

3. ROI เชิงพาณิชย์ (KPI 3)

- **เป้าหมาย**: มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจาก 20% เป็น 50% ในระยะ 5 ปี
- **การคาดการณ์**: การขยายตัวในเชิงพาณิชย์จะดำเนินต่อไป ซึ่งทำให้ ROI คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกเป็น **55%-60%**
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การเติบโตของรายได้จากการลงทุนและการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาด

4. SROI (KPI 4)

- **เป้าหมาย**:: ลดลงจาก 70% เหลือ 50% ในปีที่ห้า
- **การคาดการณ์**: แนวโน้มการลดลงต่อเนื่องแสดงถึงความยากลำบากในการเพิ่มผลตอบแทนเชิงสังคม แต่ยังสามารถรักษาระดับที่ **45%-50%**

- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : ผลกระทบจากการปรับโครงสร้างทางสังคมและความท้าทายในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางสังคม

5. จำนวนสวนพฤกษศาสตร์ที่พร้อมให้บริการ (KPI 5)

- **เป้าหมาย** : เพิ่มขึ้นจาก 1 แห่งในปีแรกเป็น 6 แห่งในปีที่ 5
- **การคาดการณ์**: การขยายสวนพฤกษศาสตร์เพิ่มเติมตามแผน จะมีสวนพฤกษศาสตร์ **7 แห่ง** ภายในปีที่ห้า
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : แผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติใหม่ๆ และการสร้างสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการศึกษา

6. การเพิ่มขึ้นของประชาชนที่เข้าเยี่ยมชม (KPI 6)

- **เป้าหมาย**: คงที่ที่ 15% ตลอดระยะ 5 ปี
- **การคาดการณ์**: คาดว่าการเติบโตจะคงที่ที่ **15%** ทุกปี เนื่องจากมีการขยายบริการเพิ่มเติม
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การเข้าถึงประชาชนและนักท่องเที่ยวมากขึ้นผ่านแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์

7. ความพึงพอใจของประชาชน (KPI 7)

- **เป้าหมาย**: เพิ่มขึ้นจาก 75% เป็น 85% ในปีที่ห้า
- **การคาดการณ์**: ความพึงพอใจของประชาชนจะเพิ่มขึ้นเป็น **90%** เนื่องจากการพัฒนาบริการ
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** การปรับปรุงการให้บริการและการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

8. จำนวนต้นแบบสินค้าและบริการ (KPI 8)

- **เป้าหมาย**: จำนวน 4 ชิ้นงานในช่วงหลายปี
- **การคาดการณ์**: คาดว่าจำนวนชิ้นงานจะคงที่ที่ **4 ชิ้นงาน** ต่อปี
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การพัฒนาและวิจัยสินค้าใหม่ต่อเนื่องในระยะยาว

9. ผลงานตีพิมพ์ระดับสากล (KPI 9)

- **เป้าหมาย**:คงที่ที่ 20 ชิ้นงานต่อปี
- **การคาดการณ์**: คาดว่าจะคงที่ที่ **20 ชิ้นงาน** ต่อปี เนื่องจากการเน้นวิจัยอย่างต่อเนื่อง

- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : ศักยภาพในการวิจัยและการเผยแพร่ผลงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

10. ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานวิจัย (KPI 10)

- **เป้าหมาย**:: มี 1 ต้นแบบต่อปี
- **การคาดการณ์**: คาดว่าจะยังคงอยู่ที่ **1 ต้นแบบ**
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การวิจัยพัฒนาและการประยุกต์ใช้งานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

11. ผลการตีพิมพ์ที่ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสังคม (KPI 11)

- **เป้าหมาย**: คาดว่าจะคงที่ที่ **10%** ของผลงานตีพิมพ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม

12. การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมด้านการเป็นแหล่งอนุรักษ์ (KPI 15)

- **เป้าหมาย**: เพิ่มขึ้นจาก 5 เป็น 7 แห่ง
- **การคาดการณ์**: สวนพฤกษศาสตร์จะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์ได้ถึง **7 แห่ง**
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** แผนการเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์และบริการนักท่องเที่ยว

13. จำนวนพันธุ์พืชที่ได้รับการอนุรักษ์ (KPI 16)

- **เป้าหมาย**:: เพิ่มจาก 577 ชนิดเป็น 1080 ชนิดในระยะเวลา 5 ปี
- **การคาดการณ์**: คาดว่าจำนวนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามแนวโน้มเป็น **มากกว่า 1100 ชนิด**
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : ความสำเร็จในโครงการอนุรักษ์พันธุ์พืชที่มีอยู่

14. Enablers Score (KPI 18)

- **เป้าหมาย**: คะแนนการประเมินเพิ่มขึ้นจาก 1.86 เป็น 3.26
- **การคาดการณ์**: คาดว่าคะแนนจะเพิ่มขึ้นอีกเป็น **3.5**
- **สมมุติฐาน / เหตุผลประกอบ** : การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร